

Onderzoek

“Jeugd en de Sportvereniging”

Een onderzoek naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het
lidmaatschap van de sportvereniging

Universiteit Utrecht

Marije Bouwknecht

Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisationswetenschap

Master Sportbeleid en Sportmanagement

Studentnummer 3208737

Begeleider: Prof. Dr. Annelies Knoppers

Amsterdam, 25 juni 2009

“Jeugd en de Sportvereniging”

Een onderzoek naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het
lidmaatschap van de sportvereniging

Opleiding: Universiteit Utrecht
Utrechtse School voor Bestuurs- en Organiseringswetenschap
Master Sportbeleid en Sportmanagement
1^e begeleider: Prof. Dr. Annelies Knoppers
2^e begeleider: drs. Inge Claringbould

Auteur: Marije Bouwknecht
Maassluisstraat 87-2
1062 GB Amsterdam
M.C.Bouwknecht@students.uu.nl
Studentnummer 3208737

Amsterdam, 25 juni 2009

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Leeswijzer	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Het belang van de sportvereniging	7
1.3 De NKS in beeld	7
1.4 Algemene probleemstelling onderzoek	8
1.5 Maatschappelijke relevantie	9
2. Literatuurstudie	10
2.1 Sportdeelname trends	10
2.2 Ontwikkeling en sportdeelname van jeugd	11
2.3 Jeugd en jeugdcultuur	12
2.3.1 Ontwikkelingsstadia	13
2.3.2 Betekenisverschuiving van het begrip jeugd	14
2.3.3 Het begrip leefwereld	14
2.3.4 Hedendaagse levensvoorwaarden	15
2.3.5 Van subcultuur naar lichte gemeenschappen	16
2.3.6 De jongeren bestaan niet	16
2.4 Sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging	17
2.4.1 Socialisatie in de sport	17
2.4.2 Motieven voor sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging	18
2.4.3 Beëindiging sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging	18
2.4.4 Betekenisgeving sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging	20
2.4.5 Invloeden op sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging	21
2.4.5.1 Persoonlijke kenmerken	21
2.4.5.2 Omgevingsfactoren	24
3. Theoretisch kader	27
3.1 Wetenschappelijke relevantie	27
4. Onderzoeksmethoden	29
4.1 Enquêtes	29

4.2	Interviews	29
4.3	Data analyse	30
5.	Onderzoeksvragen	31
6.	Resultaten	32
6.1	Sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging	32
6.1.1	Enquêtes	32
6.1.2	Interviews	33
6.2	Motieven	34
6.2.1	Motieven sportdeelname	34
6.2.1.1	Motieven om wel te sporten	34
6.2.1.2	Redenen om niet te sporten	36
6.2.2	Motieven lidmaatschap sportvereniging	38
6.2.2.1	Motieven om wel te sporten bij de sportvereniging	38
6.2.2.2	Motieven om niet te sporten bij de sportvereniging	40
6.3	Wensen & behoeften aan sportvereniging	43
6.3.1	Verwachtingen sportvereniging	43
6.3.1.1	Materiële verwachtingen	43
6.3.1.2	Bereikbaarheid	44
6.3.2	Voorkeur sportaccommodatie	44
6.4	Betekenisgeving aan jeugdparticipatie	45
6.5	Sociaal contextuele factoren	46
6.5.1	Persoonlijke kenmerken	47
6.5.2	Omgevingsfactoren	52
6.5.3	Stereotypering & sportkeuze	53
7.	Discussie	55
7.1	Belangrijkste bevindingen	55
7.2	Reflectie	56
7.3	Beantwoording subvragen	57
8.	Conclusie	61
9.	Aanbevelingen	62
10.	Literatuur	63
11.	Bijlagen	66

Voorwoord

Met het schrijven van deze scriptie sluit ik de duale master Sportbeleid en Sportmanagement af. Twee jaar geleden maakte ik de keuze voor deze sportmaster, omdat ik na Bewegingswetenschappen te hebben gestudeerd me ook wel eens wilde verdiepen in de beleid en management kant van de sportwereld. Nu aan het einde van deze studie, kan ik wel zeggen dat ik van deze keuze beslist geen spijt heb!

Gedurende de afgelopen twee jaar heb ik ervaring op mogen doen in de vorm van een stage bij de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS), op de afdeling Verenigingsondersteuning. Hier heb ik me vooral bezig gehouden met de verenigingsondersteuning gericht op jeugdsport. De doelgroep jongeren was in eerste instantie geen groep waarin ik direct geïnteresseerd was. Door de intensieve samenwerking met enthousiaste NKS-werknemers en sportadviseurs heb ik echter met veel plezier de jeugdproducten vernieuwd en ontwikkeld.

Nu ik me zo'n twee jaar heb ingezet voor de jeugdlijn van de NKS, is het niet gek dat het onderwerp van deze scriptie zich richt op jeugd en de sportvereniging. In de expertmeetings met sportadviseurs kwam regelmatig naar voren dat sportverenigingen graag willen weten waarom steeds minder jongeren lid worden van de sportverenigingen en wat ze hieraan kunnen doen.

Het afgelopen halfjaar heb ik met veel plezier, op enkele dipjes na, aan deze scriptie gewerkt. Zonder een aantal mensen was het me niet gelukt om zover te komen en daarom voor hen hier een woord van dank.

Als eerste Inge Claringbould, onze leergroep begeleidster en tevens mijn 2° scriptiebeoordelaar. Vanuit de leergroep was het contact altijd plezierig, direct, betrokken en snel. Daarmee bedoel ik zowel de persoonlijke contacten als mailconversaties. Voor het begeleiden van mijn scriptie wil ik graag Annelies Knoppers bedanken. Ik ben haar erg dankbaar voor het geven van de kritische noten en het weer op weg helpen op momenten dat het even niet meer liep.

Tevens wil ik alle medewerkers van NKS, met in het bijzonder mijn stagebegeleidster Lian Witteveen, bedanken voor twee mooie leerzame jaren. De functie van stagebegeleidster was soms wat veel naast alle andere werkzaamheden, maar ik ben blij dat zij altijd wel wat ruimte wist te creëren om mij te begeleiden. Ik kon altijd bij haar terecht voor vragen. Ondanks de hectische tijd heb ik met erg veel plezier bij de NKS gewerkt.

Daarnaast wil ik graag het IJburg College bedanken, met name Gijs Wasseveld, voor het kunnen uitvoeren van dit onderzoek op de middelbare school. Het was soms even lastig om de 'juiste' leerlingen te bereiken voor het afnemen van interviews, maar dankzij hem is dit al met al helemaal goed gelukt. Daarbij heeft hij ervoor gezorgd dat ik na mijn afstuderen aan de slag kan gaan als combinatiefunctionaris op het IJburg College.

Als laatste wil ik mijn ouders bedanken die onvoorwaardelijke steun en hulp hebben geboden tijdens mijn studieperiode en motiverende woorden hebben gesproken tijdens de moeilijke momenten.

Veel leesplezier toegewenst!

Marije Bouwknecht
Amsterdam, juni 2009

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit verschillende hoofdstukken. Hieronder heb ik uiteengezet hoe het rapport is opgebouwd.

Na de inleiding in hoofdstuk 1 worden in hoofdstuk 2 de achtergronden vanuit de literatuur en beleidsnota's met betrekking tot jeugd en de sportvereniging beschreven, waaruit de relevantie van het huidige onderzoek naar voren komt. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het theoretisch kader waar vanuit het huidige onderzoek is uitgevoerd besproken. In hoofdstuk 4 wordt de opzet van het onderzoek beschreven, met een verantwoording van de methoden en technieken, waarna in hoofdstuk 5 de onderzoeksvragen in het huidige onderzoek worden gepresenteerd. Daarna worden in hoofdstuk 6 de resultaten van het onderzoek getoond, waarbij de onderzoeksresultaten worden gekoppeld aan de eerder geformuleerde theorie. Deze resultaten zijn opgedeeld in de gegevens die werden verkregen uit de enquêtes, maar voornamelijk uit de interviews met de 12-15-jarige jongeren. In hoofdstuk 7 wordt de een korte discussie opgeroepen met daarin de meest opvallende bevindingen, een reflectie op het onderzoek en de beantwoording van de subvragen. Daarna volgt in hoofdstuk 8 de conclusie van dit onderzoek. De laatste hoofdstukken bestaan achtereenvolgens uit de aanbevelingen voor de NKS en sportverenigingen, literatuurlijst en bijlagen.

1. Inleiding

“In het gewone dagelijkse leven zijn flinke inspanningen vrijwel verdwenen. Bewegingsarmoede en verkeerde voedingspatronen leiden tot gezondheidsproblemen. Sport en bewegen dragen bij aan een actieve en gezonde leefstijl van het individu. Door gericht en gecoördineerd te werken aan sport- en bewegingsstimulering en door op een gezonde en verantwoorde manier te sporten kan aanzienlijke gezondheidswinst worden gerealiseerd.”

VWS, Tijd voor sport (2005)– Bewegen, Meedoen, Presteren

Volgens de onderzoeksgegevens van de Gezondheidsraad (2003) heeft ongeveer veertig procent van de volwassen Nederlanders overgewicht en is tien procent daarvan obees. Jaarlijks leidt dit tot zo'n veertigduizend nieuwe gevallen van ouderdomsdiabetes, hart- en vaatziekten en kanker. Vijf procent van de totale jaarlijkse sterfte kan toegeschreven worden aan overgewicht. Ook bij kinderen is er sprake van dit probleem. Uit het onderzoek blijkt dat dertien procent van de jongens overgewicht heeft, bij de meisjes is dit veertien procent. Overgewicht is een groeiend probleem. Indien de huidige ontwikkeling zich voortzet, zal in 2015 naar schatting vijftien tot twintig procent van de volwassen Nederlanders obees zijn (Frelief & Janssens, 2007).

Volgens Wilmore & Costille (2001) is een verstoorde energiebalans tussen energie-inname (voeding) en energie-verbruik (beweging) de oorzaak van overgewicht. Om een gezond gewicht te hebben en te behouden, is het dus niet alleen van belang om goed en gezond te eten, maar vooral ook om regelmatig te bewegen. Omdat een aantal maatschappelijke ontwikkelingen bewegen steeds minder vanzelfsprekend maakt, is bewegingsarmoede een veel voorkomend probleem

In 2004 voldeed slechts een nipte meerderheid van 51 procent van de volwassenen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB). Deze norm gaat voor volwassenen uit van dertig minuten per dag matig intensieve lichamelijke activiteit gedurende vijf dagen per week. Voor de jeugd die jonger dan achttien is ligt de beweeglat hoger in vergelijking met volwassenen. Voor de jeugd geldt dat zij dagelijks een uur matig intensieve moeten bewegen om aan de norm te voldoen. Daarbij moeten de activiteiten minimaal twee keer per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van de lichamelijke conditie (kracht, lenigheid en coördinatie). Alarmerend is dat nog geen dertig procent van de jongeren van twaalf tot zeventien jaar voldoet aan de dertig minuten norm, slechts tien procent van de basisschoolleerlingen is normactief (Ooijendijk et al., 2005). Deze gegevens baren veel zorgen, omdat dit een kritieke levensfase is voor de ontwikkeling van een actief beweegpatroon. Zoals vaak wordt gezegd: 'Jong geleerd, is oud gedaan'. Hoe ouder iemand is, des te moeilijker om van leefstijl te veranderen.

Zoals hierboven al meerdere keren is benadrukt, kan sport een positieve invloed hebben op het individu. Sport kan een belangrijke bijdrage leveren aan het welzijn, de gezondheid en de ontwikkeling van mensen. Sport kan jongeren en ouderen helpen bewust te worden van hun mogelijkheden, leert hen om te gaan met andere mensen en helpt hen om te gaan met verlies en winst. Daarnaast kan sport de cohesie in en de ontwikkeling van de samenleving verhogen. Door sport kunnen mensen gevoelens van solidariteit, trots en vertrouwen in de toekomst ontwikkelen.

1.1 Aanleiding

Er is het laatste decennium de nodige aandacht geweest voor de positie van jongeren in het sportveld. Aanleiding hiertoe was het rapport *Jeugd in beweging (JIB)* uit 1995. In dit rapport wordt gesteld dat er sprake was van een achteruitgang van de fysieke en psychische gezondheid van de jeugd, mede als gevolg van bewegingsarmoede. De sportdeelname onder jeugdigen steeg niet meer, de sportuitval rond 15-16 jaar en de afname van het aantal jongeren dat lid is van een sportvereniging zou verontrustend zijn.

In reactie op de uitkomsten van het JIB-rapport, zijn er verschillende projecten en campagnes (Whoznext, Fit & Fun, CHESS en BOS) gestart om de sportparticipatie en betrokkenheid van jeugd bij het sportbeleid te bevorderen. De laatste jaren is uit onderzoek (SCP, 2006) gebleken dat de sportdeelname onder 12-18-jarigen is gestegen en de sportuitval is afgenomen. Desondanks is er nog steeds een afname te zien onder 12-18-jarigen die lid zijn van een sportvereniging. Vooral bij de jeugd van 12 tot 15 jaar is een grote afname te zien (SCP, 2003; SCP, 2006; SCP, 2008). Bij de 16-18-jarigen is dit te verklaren door externe behoeften, vriend(innet)je, bijbaan e.d. Gelden voor de 12-15-jarigen dezelfde redenen? Uit bovengenoemde onderzoeken blijkt dat deze jeugd wel blijft sporten maar hiervoor blijkbaar niet altijd meer lid is van een sportvereniging.

1.2 Het belang van de sportvereniging

De sportvereniging speelt een belangrijke rol in onze samenleving. De vereniging is bij uitstek de speelplaats van de sport. Het draait bij sportclubs om samen sport beleven en samen vereniging zijn, voor én door jong en oud. Sportclubs kunnen participeren in projecten die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de maatschappij. Ze kunnen kinderen met overgewicht aanzetten tot meer bewegen, senioren aan het bewegen houden en activiteiten organiseren voor jongeren uit wijken met achterstandsproblemen. De sportvereniging wordt naast een accommodatie om te sporten, gezien als een plaats waar jongeren sociale contacten kunnen opdoen en integreren. Daarnaast is de sportvereniging bij uitstek een plek waar de jeugd zich kan ontwikkelen en ontplooien. De sportvereniging heeft hiermee ook een pedagogische taak gekregen. Sport en de sportvereniging worden hier ook wel als middel gebruikt. Sport is echter ook een doel op zich. De sportvereniging is en blijft namelijk de plaats bij uitstek om een lekker potje te voetballen, een partijtje te tennissen, fanatiek te basketballen, beter te worden op de evenwichtsbalk of de hersens te kraken achter het schaakbord.

Tegenwoordig zijn er naast de sportvereniging meerdere mogelijkheden voor jongeren om te gaan sporten. Zo is er bijvoorbeeld de sportschool als anders georganiseerde sportmogelijkheid. Deze anders georganiseerde sportmogelijkheden kunnen leiden tot minder aanmeldingen en meer afmeldingen bij de sportvereniging onder 12-15-jarigen. Het is echter erg belangrijk voor de sportvereniging om jeugdleden te hebben en te behouden, want zoals wel vaker wordt gezegd, de jeugd heeft de toekomst. Jongeren weten wat jongeren willen. De jeugd kan het tekort aan vrijwilligers op korte termijn oplossen door een nieuw vrijwilligerspotentieel te vormen. Daarbij kan jeugd op de lange termijn huidige vrijwilligers opvolgen; jong geleerd is oud gedaan. Daarnaast is jeugd binnen de sportvereniging belangrijk vanwege het imago van de club. Het imago van de sportclub wordt onder andere bepaald door de leden van de sportclub. Als een sportclub het hebben van jeugdleden en een jeugd vriendelijk imago nastreeft, zal de club ook jeugdleden moeten hebben om op deze manier door de omgeving gezien te worden. De jeugd is nog onbevangen en heeft vaak frisse ideeën, waarmee 'het vergrijzende imago' van de sportvereniging kan worden tegengegaan. Op dit moment vergrijst (het ledenbestand van) de sportvereniging. De doorstroom van jeugd naar seniorenteams kan de vergrijzing van de sportvereniging tegengaan.

De NKS heeft als missie om via de sport te bouwen aan een respectvolle, gezonde samenleving, waarin iedereen met plezier kan meedoen. Hierbij staat de ontwikkeling van de sportvereniging met haar leden centraal, alsmede het samenspel van de vereniging met haar maatschappelijke omgeving. De NKS stelt zich tot doel haar lidverenigingen te ondersteunen met name op het gebied van jeugd. Op dit moment krijgt de NKS regelmatig vragen van lidverenigingen over hoe de club meer jeugdleden kan werven en hoe de club haar jeugdleden kan behouden. Om goed antwoord te kunnen geven op deze vragen aan deze lidverenigingen, moet onderzoek gedaan worden. In opdracht van de NKS is er onderzoek gedaan naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging.

1.3 De NKS in beeld

Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de NKS. De NKS is ruim zestig jaar actief in de Nederlandse sportwereld. De federatie organiseerde in het verleden voornamelijk cursussen en jeugdkampen voor haar leden. Vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw is de federatie zichzelf drastisch gaan revitaliseren. Er werden producten en diensten ontwikkeld, en sportadviseurs geworven om de dienstverlening naar de lidverenigingen uit te breiden.

Anno 2009 bestaat de NKS uit achttien sportorganisaties met samen 2700 verenigingen, zo vermeldt de website van de organisatie (www.nks.nl). Dit zijn de lidverenigingen van de NKS, en het aantal schommelt al jaren rond deze 2700. De groep sportorganisaties wordt gevormd door acht takken van sport, die allen de naam NKS aan zich verbonden hebben, de vereniging van leraren lichamelijke opvoeding Thomas van Aquino, en NKS-Diversen. De overige organisaties zijn reguliere sportbonden, die zich bezighouden met zaalvoetbal, tennis, schermen, kegelen, motorsport, handboogschieten, tafelvoetbal en wielrennen (www.nks.nl). De dienstverlening aan de lidverenigingen wordt vanuit de federatie geleverd via de afdeling Verenigingsondersteuning (VO). Het gaat hierbij met name om ondersteuning op uiteenlopende gebieden. De NKS biedt ondersteuning aan op de volgende zeven beleidsthema's:

- Sportbeleid & Strategie;
- Sport- & Bewegingsprogramma's;
- Personeel & Vrijwilligers;
- Marketing;
- Financiën;
- Accommodatie & Materiaal;
- Kwaliteit & Evaluatie.

De afdeling VO vormt de kern van de organisatie, en men ziet verenigingsondersteuning dan ook als de 'core-business' van de NKS. In tal van activiteiten wordt invulling gegeven aan uitgangspunten als leren van elkaar en samen dingen ondernemen. Daarbij ligt de nadruk op jeugd, clubbinding en het samen vereniging zijn. De NKS biedt haar ondersteuning aan in verschillende vormen, voorbeelden hiervan zijn thema-presentaties, workshops, één-op-één ondersteuning en clusteroverleg, zo vermeldt de website van de organisatie. Binnen de verschillende afdelingen worden verschillende projecten uitgevoerd, maar centraal staat dat de NKS sport als middel en als doel ziet. De visie van de NKS is te vinden op de website, en is letterlijk de volgende:

“De NKS bouwt via de sport aan een respectvolle, gezonde samenleving waarin iedereen met plezier kan meedoen. Hierbij staat de ontwikkeling van de sportvereniging met haar leden centraal, alsmede het samenspel van de vereniging met haar maatschappelijke omgeving. De NKS richt zich samen met haar partners in lerende netwerken met name op jeugd en jongeren. Het primaire werkterrein van de NKS is Nederland, maar strekt zich verder uit over de hele wereld.” (www.nks.nl)

Sport als mogelijkheid voor iedereen is de belangrijkste grondslag van de organisatie, zo meldt het over zichzelf. De NKS tracht door middel van de ondersteuning aan haar eigen lidverenigingen, deze visie te verwezenlijken. De NKS stelt zichzelf verder ten doel nog meer een vraaggerichte organisatie te worden, waarbij de klant de inhoud van de dienstverlening bepaalt. De organisatie tracht tegemoet te komen aan de wensen en behoeften van de lidverenigingen.

1.4 Algemene probleemstelling onderzoek

Zoals eerder gesteld, is opmerkelijk te noemen dat ondanks de toename in sportdeelname onder 12-18-jarigen, er een afname te zien is onder 12-18-jarigen die lid zijn van een sportvereniging. Vooral bij de jeugd van 12 tot 15 jaar is een grote afname te zien (SCP, 2002; SCP, 2006; SCP, 2008). Dit is mede de reden waarom gekozen is voor de leeftijdscategorie 12 tot 15 jaar. Daarnaast is er op dit gebied nog weinig onderzoek gedaan onder jeugd van deze leeftijdscategorie.

Doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lidmaatschap van een sportvereniging. Hierbij zal aandacht worden besteed aan de redenen van 12-15-jarigen om wel/niet lid te worden van een sportvereniging, wel/niet te stoppen bij een sportvereniging. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de behoefte van 12-15-jarigen binnen een sportvereniging en aan de betekenisgeving van 12-15 jarigen aan de participatie van jongeren binnen de sportvereniging.. Het onderzoek zal zowel begrijpend als verklarend zijn.

1.5 Maatschappelijke relevantie

Indien gekeken wordt naar de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek kan er geconcludeerd worden dat binnen de huidige maatschappij steeds meer de nadruk komt te liggen op het belang van sport en bewegen met name onder jongeren (VWS, 2005). Dit heeft onder andere te maken met het toenemend overgewicht onder jongeren. Het NOC*NSF onderstreept deze gedachte door te stellen: “De feiten zijn bekend: wie actief is en voldoende beweegt voelt zich prettiger, heeft een betere gezondheid, doet minder vaak een beroep op de gezondheidszorg en heeft een lager arbeidsverzuim. Wie dat ook nog eens buiten doet in een groene omgeving, versterkt dat effect”.

Buiten het feit dat het sporten binnen een vereniging zorgt voor sociale contacten, ontwikkeling en ontplooiing, is gezelligheid ook van belang zodat jongeren gaan sporten en vooral blijven sporten. Het onderzoek is van belang voor de NKS en sportverenigingen. Veel aandacht gaat uit naar ledenbehoud. De NKS kan door dit onderzoek haar lidvereniging beter ondersteunen op het gebied van jeugd en ledenbehoud. Daarbij kan het onderzoek leiden tot de ontwikkeling van nieuwe NKS- jeugdproducten. Voor de sportverenigingen is het belangrijk om tegemoet te komen aan de wensen en behoeften van de jeugd. Er zal moeten worden gepraat met de jeugd en niet over de jeugd. Dit onderzoek kan ervoor zorgen dat verduidelijkt wordt wat de jeugd zelf wil binnen de sportvereniging (training, wedstrijden, begeleiding, sportaanbod, cultuur&sfeer, communicatie, beleid & organisatie e.d), omdat er ook echt gepraat wordt met de jeugd.

Op dit moment is er weinig onderzoek gedaan naar jeugd en de sportvereniging. Door dit onderzoek zal inzicht verkregen worden in de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van een sportvereniging. Daarnaast hebben de reeds uitgevoerde onderzoeken voornamelijk betrekking op 16-18-jarigen en niet op 12-15-jarigen. Uit onderzoek blijkt dat sportverenigingen moeite te hebben met het behouden van de jeugd, met name 12-15-jarigen. Het toenemende zapedrag en de consumentistische instelling van de jeugd zouden daarvoor oorzaken zijn (Frelie & Janssens, 2007). De sportvereniging moet met lede ogen toezien hoe het ene na het andere jeugdlid de deur uitloopt, op zoek naar een andere (sport) uitdaging. Veranderingen in levensfase en jeugdcultuur hebben nu eenmaal invloed op (a) het al dan niet sporten en (b) de sportkeuze (c) de plaats om te sporten.

Het behouden van de groep 12-15-jarigen is van belang voor de verenigingen omdat deze groep in de toekomst zorgt voor kader binnen een vereniging. Zij kan worden ingezet als trainer, coach, fungeren als commissielid en zijn toekomstige bestuursleden. Daarnaast gaat jeugd ‘het vergrijzende imago’ van de sportvereniging tegen en is de aanwas voor zowel breedtesport als topsport van belang om een vereniging bloeiend te houden. De sportvereniging is door deze kennisneming weer een stap verder in het bepalen van het jeugdvriendelijke beleid binnen de sportvereniging.

Daarbij is het onderzoek ook van belang voor de jeugd zelf. Dit onderzoek zal de wensen en behoeften van de geïnterviewde 12-15-jarigen verwoorden. Op dit moment worden veel dingen allemaal voor de jeugd bedacht. Men (lees: volwassenen) denkt de jeugd een dienst te bewijzen. Er wordt echter vrijwel niet gepraat met de jeugd wat zij zelf willen. Door dit onderzoek kan de sportvereniging inspelen op de uit het onderzoek naar voren komende wensen en behoeften van 12-15-jarigen. Dit zal op de eerste plaats leiden tot plezier van de 12-15-jarigen en indirect ook van de sportvereniging. De uitkomsten van het onderzoek kunnen tevens van waarde zijn voor andere organisaties die hun werkterrein hebben op het gebied van jongeren en sport.

2. Literatuurstudie

Voorafgaand aan het empirisch onderzoek is de wetenschappelijke en beleidsmatige literatuur bestudeerd met betrekking tot jeugd, sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging. De literatuurstudie en het daaruit voortkomende theoretisch kader vormen het theoretische deel van het onderzoek. Een conceptueel kader van waaruit het onderzoek is gestart, is ontstaan door het bestuderen van literatuur.

De literatuurstudie dient als richtinggevend wat betreft de verschillende thema's die dit onderzoek bevat. De literatuurstudie kenmerkt zich door concepten op uiteenlopende gebieden, die echter allen een koppeling met dit onderzoek hebben. Om de concepten uiteen te zetten heb ik gebruik gemaakt van verschillende wetenschappelijke artikelen, die echter niet per definitie 1-op-1 op de specifieke onderzoekssituatie zijn te projecteren. Zo zijn er bijvoorbeeld artikelen gebruikt die handelen over sportdeelname van de bevolking, en niet specifiek over sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging onder 12-15-jarigen. Desondanks kunnen de betreffende artikelen een bijdrage leveren aan het begrijpen van verschillende processen. Het doel van deze literatuurstudie is het beter kunnen interpreteren van de empirie.

De eerste paragraaf is gewijd aan de sportdeelname en trends die de afgelopen decennia binnen de sport(vereniging) te zien zijn. Vervolgens wordt in de tweede paragraaf aandacht besteed aan de ontwikkeling van jeugdigen in relatie tot hun sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging. De derde paragraaf belicht de huidige jeugdcultuur in de maatschappij en de invloed daarvan op de sportdeelname en het lid zijn van een sportclub. In de vierde paragraaf volgt een uiteenzetting van motieven en betekenissen die aan sportdeelname en het lid zijn van de sportvereniging worden gegeven. Tenslotte bevat de vijfde paragraaf een korte terugblik op de theoretische concepten, waarbij wordt aangegeven op welke manier deze concepten raakvlakken hebben met het empirische gedeelte van het onderzoek.

2.1 Sportdeelname trends

Volgens het Algemeen Voorzieningengebruik Onderzoek (AVO) van het Sociaal en Centraal Planbureau (SCP, 2006) is de sportdeelname onder de bevolking van 18-79 jaar tussen 1999 en 2003 van 60% naar 64% gestegen. De Permanent Onderzoek Leef Situatie (POLS) cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2003) stellen echter een toename van 51% naar 54% vast. Ondanks dit verschil in toename, blijkt uit deze cijfers een toename in sportdeelname onder de bevolking van 18-79 tussen 1999 en 2003. De nieuwste cijfers over de meetjaren 2005 en 2007 laten een voorzetting van de stijgende lijn in sportdeelname zien (SCP,2008). De AVO-onderzoeken stellen dat 66% van de volwassenen (18-79 jaar) in Nederland in 2007 ten minste één keer aan sport heeft gedaan. Uit Tijdbestedingsonderzoek (TBO) blijkt deze trend echter lager te liggen. De laatste TBO-meting in 2005 rapporteert dat 58% aan sport doet. Een kanttekening moet gezet worden bij deze TBO-vragenlijst, waarin een duidelijke definitie van sportdeelname ontbreekt. In dit geval is het mogelijk dat mensen die slechts een paar keer per jaar aan sport hebben gedaan zich niet tot sporters hebben gerekend.

De sportdeelname is groot onder de jeugd. Ruim acht van de tien jongeren tot 18 jaar beoefenen minimaal één uur per week lichamelijk sport (CBS, 2003). Wanneer gekeken wordt naar de sportdeelname onder jeugd van 12 tot 18 jaar oud, is er een toename te zien van de sportdeelname. Bij de sportdeelname onder jeugd van 12-18 jaar is een stijging te zien van 86% naar 90% tussen 1999 en 2003 (SCP, 2003). Uit AVO-onderzoek blijkt zelfs dat slechts 7% van de jeugd onder de jeugd tot en met 19 jaar helemaal niet aan sport doet (SCP, 2008). Opvallend is dat het aandeel van sportbeoefenaren afneemt naarmate de leeftijd stijgt. Van de 18-24-jarigen sporten nog zes van de tien jongeren en voor personen vanaf 25 jaar geldt dit voor ongeveer de helft (CBS, 2003).

De middelbare schoolleeftijd wordt vaak gezien als een leeftijd waarop jongeren andere interesses ontwikkelen en/of stoppen met sporten (Cox, 2002). Cijfers uit het onderzoek van CBS (2003) laten zien dat, de sportdeelname bij jongens vrij sterk daalt tijdens het veertiende levensjaar. Dit gaat van 97% in het dertiende levensjaar naar 88% in het veertiende levensjaar. Bij meisjes worden breekpunten gezien bij het 15^e en bij het 18^e levensjaar. Bij meisjes daalt de sportdeelname van 97% in het veertiende levensjaar naar 87% in het vijftiende levensjaar. Deze daling geldt zoals hierboven beschreven tevens voor het achttiende levensjaar waarbij de daling gaat van 93% in het zeventiende levensjaar naar 84% in het achttiende levensjaar. Het is echter niet duidelijk wat de oorzaak is van deze afname in sportdeelname. Door middel van dit onderzoek zal getracht worden hierachter te komen.

De daling van het aantal 12-15-jarigen dat sport beoefent wil echter niet zeggen dat een groot deel van deze jongeren niet sport. Jongeren zijn namelijk niet alleen de dragers van menige sportcompetitie, ook binnen sportverenigingen nemen jongeren een belangrijke plaats in. In 1999 was 59% van de 12-18-jarigen (68% van de sportende jongeren) lid van een sportvereniging in vergelijking tot 66% in 1991. Onder de 12-15-jarigen is het aandeel leden van (ten minste) één sportvereniging tussen 1991 en 1999 flink afgenomen van 73% naar 65%. Daarbij lijkt de belangstelling onder de 16-18-jarigen voor het lidmaatschap van een sportvereniging ook redelijk te zijn afgenomen van 59% naar 52% (SCP, 2003). In dit onderzoek zal gekeken worden naar de redenen van deze afname in het aantal 12-15-jarige leden van de sportvereniging. Hierbij zal wel rekening gehouden moeten worden met de eventuele verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft sportkeuzes en sportgedrag. Hier zal in paragraaf 3.5 verder op worden ingegaan.

Naast de hierboven genoemde trends op het gebied van sportparticipatie, spelen veranderingen binnen het sportaanbod ook een rol. Het sportlandschap is geen constante, maar is voortdurend aan verandering onderhevig. Nieuwe sporten dienen zich aan, oudere sporten verdwijnen langzaam of weten zich alleen staande te houden door zich drastisch te moderniseren. De oorzaken van deze ontwikkelingen zijn divers, en het is dan ook niet gemakkelijk om te verklaren waarom de ene sport populairder wordt en de andere aan belangstelling inboet (Van Bottenburg, 1994). Zoals later in dit hoofdstuk nog uitgebreider aan bod komt, is een belangrijke trend, die zich daarbij als rode draad lijkt aan te dienen, het proces van individualisering. Indien gekeken wordt naar sportsoorten uit die individualiseringstrend zich onder andere in een dalende sportdeelname aan teamsporten (sportdeelname onder ouderen daalde tussen 1991 en 1999 van 14% naar 12%) en een stijgende belangstelling voor individueel beoefenbare sporten (van 49% naar 52%) (SCP, 2002). Onder jongeren zien we een vergelijkbare trend, alhoewel de deelname aan teamsporten tussen 1995 en 1999 onder jongeren wel wat is gedaald, maar zich in 1999 nog altijd op een hoger niveau bevond dan in 1991. Opvallend is dat de verschillen in sportdeelname tussen ouderen en jongeren bij de teamsporten vele malen groter zijn dan bij de individueel beoefenbare 'solo'-sporten (zwemmen en fitness) (SCP, 2002).

In het huidige onderzoek is gekeken naar de aanwezigheid van de bovengenoemde sportdeelname trends onder de 12-15-jarigen en de effecten hiervan op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging. Er is onderzoek gedaan naar het sportgedrag van de 12-15-jarigen. Daarnaast is in deze studie onderzocht wat de verklaringen zijn van dit sportgedrag van de 12-15-jarige geïnterviewden, zodat de sportdeelname trends beter begrepen kunnen worden. Om het sportgedrag beter te begrijpen zal de ontwikkeling van de 12-15-jarigen die haar invloed heeft op sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging hieronder worden besproken.

2.2 Ontwikkeling en sportdeelname van jeugd

Naast de hierboven genoemde sportdeelname trends zijn er in het leven van jongeren ook 'ontwikkelingstrends' te zien die van invloed kunnen zijn op hun sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging. Kinderen en jongeren ontwikkelen zich zowel lichamelijk als geestelijk naarmate ze ouder worden. Deze ontwikkelingen hebben ook zo hun invloed op de sportdeelname. Na

onderzoek van Cote et al. (2003) werd door Cote & Frase-Thomas (2007) het 'Developmental Model of Sport Participation' (DMSP) ontwikkeld. Aan de hand van vele retrospectieve interviews met sporters in verschillende disciplines is het model opgesteld. Het model verschaft een kader waarin onderzoek gedaan kan worden naar fysieke (bijv. trainingprogramma's) en psychosociale (bijv. rol van 'significant others') factoren die invloed kunnen hebben op de ontwikkelingsdiagnose van sportdeelname onder kinderen en jongeren.

Het model gaat er vanuit dat atleten drie fasen van sportontwikkeling doorlopen. Het betreft de uitprobeer-, specialisatie- en investeringsperiode. Tijdens de uitprobeerperiode (6-12-jarigen) participeren de sporters in diverse sporten. In deze eerste fase leert het kind al spelend kennis te maken met sport. De activiteiten bevatten weinig structuur en weinig regels om zoveel mogelijk plezier te bewerkstelligen. Kinderen zijn tijdens deze fase speels en hebben grote bewegingsdrang en dus een laag concentratievermogen. Daarnaast hebben ze nog weinig oog voor samenspel.

Vervolgens neemt de sportdeelname qua het aantal sporten af in de specialisatieperiode (13-15-jarigen) en investeringsperiode (16+). Wat hiervan de reden is zal duidelijk worden in dit onderzoek. Vanaf de tweede fase zijn kinderen in staat om moeilijkere en verschillende bewegingsvormen te leren. Tijdens de training wordt gefocust op het bereiken van doelen en prestatie te verbeteren. De trainingen zijn erg gestructureerd en vragen veel inzet van de sporters zonder snel beloond te worden. Tijdens de specialisatieperiode heeft de groeisput grote invloed op het sportplezier van het kind. Door de snelle lengtegroei heeft het kind minder controle over zijn/haar bewegingen en oogt het kind onhandig en slungelachtig. Daarnaast zorgt de lengtegroei voor een verhoogde blessuregevoeligheid. De groeisput kan daarom ook invloed hebben op de sportdeelname van jongeren en sportgedrag verklaren.

Tot slot komt het kind lichamelijk meer tot rust in de investeringsfase. Prestaties worden belangrijker en het kind wil zelf ook verantwoordelijk zijn voor die prestaties. Daarnaast gaan samenspel, taakbewustzijn, zelfkritiek en kritiek op prestaties van anderen een rol spelen. Plezier in het sporten staat in deze twee laatste fasen niet meer voorop.

Het DMSP richt zich ook op de rol van 'significant others' (zoals trainer/coach, ouders, vrienden en broers/zussen) op sportdeelname onder jeugdigen. Het model laat zien dat tijdens de uitprobeerperiode de trainer/coach voornamelijk ondersteunend en aanmoedigend is, terwijl de trainer/coach gedurende de specialisatie- en investeringsperiode een wederkerige relatie tussen de sporter en trainer/coach ontwikkeld en zich vooral richt op de technische vaardigheden van de sporter. Daarnaast stelt het model dat ouders een steeds kleinere rol spelen naarmate hun kind ouder wordt. Hoewel de ouders in de uitprobeerperiode nog een leiderschapspositie bekleden, hebben de ouders tijdens de specialisatie- en investeringsperiode enkel nog een ondersteunende rol. Wat betreft de invloed van vrienden op de sportdeelname van kinderen en jongeren, kan geconcludeerd worden dat tijdens de uitprobeerfasen de vriendjes een van de belangrijkste redenen zijn om te participeren in sport. In de specialisatie- en investeringsperiode hebben jonge sporters zowel binnen als buiten de sport voordeel van vriendjes als respectievelijk rolmodellen en supporters. Tenslotte suggereert Cote et al. (2003) dat broers/zussen op diverse wijzen invloed hebben op de sportdeelname van jonge atleten (bijv. als rolmodel of concurrent).

In dit onderzoek zal ook gekeken worden naar de mogelijke invloeden die effect kunnen hebben op het sportgedrag van jongeren en dit sportgedrag kunnen verklaren. Het is belangrijk om als sportclub rekening te houden met deze invloeden en waar mogelijk in te spelen op deze invloeden.

2.3 Jeugd en jeugdcultuur

Wie vat wil krijgen op de pluraliteit van de hedendaagse leefwereld van jongeren en op de uiteenlopende manier waarop zij tegen hun leven en toekomst aankijken, loopt tegen het vraagstuk aan hoe ordening aan te brengen in die diversiteit. Hoe zijn de verschillen tussen groepen jongeren te ordenen?

Veelal worden in de sociale wetenschappen sociaal milieu, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en religie als onderscheidende factoren gebruikt. Als gevolg van immigratie gedurende de laatste decennia, is etnische afkomst daar als belangrijke onderscheidingscategorie bijgekomen. Maar zowel

sociaal milieu, leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en religie als etnische afkomst zijn objectieve criteria en bepalen niet wat iemand denkt en vindt, welke betekenis iemand zichzelf toekent aan bijvoorbeeld sport, muziek en kleding. Dergelijke harde criteria zijn niet meer voldoende om de sociale en jeugdculturele verscheidenheid van jongeren in kaart te brengen. Dat wil niet zeggen dat ze er niet meer toe doen, maar subjectieve voorkeuren hebben meer betekenis gekregen en spelen een grote rol in hoe jongeren zich van elkaar onderscheiden. In dit onderzoek worden de bovengenoemde onderscheidende factoren gebruikt om eventuele verschillen in de onderzoeksresultaten tussen bepaalde groepen te kunnen verklaren op basis van deze factoren. Er wordt echter ook rekening gehouden met de mogelijke rol van subjectieve voorkeuren die invloed kunnen hebben op de betekenisgeving van de 12-15-jarigen.

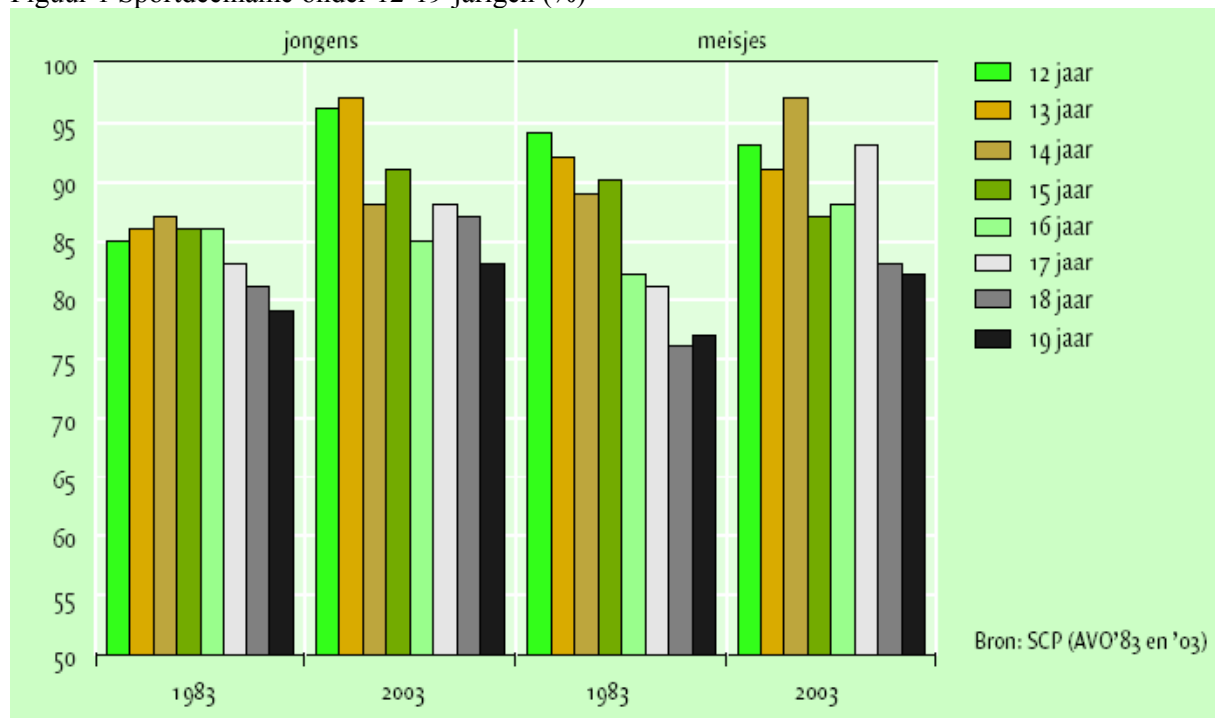
Hieronder wordt nu ingegaan op het begrip jeugd en op het niet-vrijblijvende gebruik van het begrip jeugd. Daarnaast wordt uiteengezet hoe de hedendaagse leefwereld van jongeren eruit ziet en wordt er een beeld geschetst van de levensvoorwaarden waaronder jongeren tegenwoordig opgroeien en hoe ze hiermee omgaan.

Deze informatie helpt het sportgedrag van jongeren, dat onder andere afhankelijk is van hun leefwereld, te begrijpen.

2.3.1 Ontwikkelingsstadia

De middelbare schoolleeftijd wordt vaak gezien als een leeftijd waarop jongeren andere interesses ontwikkelen en mede daardoor stoppen met sporten. Opvallend is dat in de leeftijdscategorie twaalf tot negentien jarigen de sportdeelname hoger ligt aan het begin van deze levensfase dan aan het einde (Tabel). De oorzaak van deze afname van de sportdeelname naarmate jeugd ouder wordt kan gezocht worden in het ontwikkelingsproces van jeugdigen. Er bestaan theorieën die uitgaan van verschillende ontwikkelingsstadia die invloed hebben op de interesses en beslissingen van de jeugd.

Figuur 1 Sportdeelname onder 12-19-jarigen (%)

Op het denken in ontwikkelingsstadia, zoals in de studies van Cote et al. (2003) en Cote & Frase-Thomas (2007), zijn veel opvoedkundige en onderwijsarrangementen gebaseerd. Deze sluiten aan bij wat kinderen en jongeren wel en niet kunnen en wat hun bezighoudt. Elk stadium stelt het kind of de jongere voor ontwikkelingstaken die tot een goed einde gebracht moet worden om met succes de overgang naar een volgend stadium te kunnen maken (Buisman, 1995).

Het denken in ontwikkelingsstadia is niet onomstreden. Zo zet de Franse socioloog Bourdieu (1984) vraagtekens bij deze voorstelling van de jeugdige ontwikkeling en bekritiseert de suggestie dat de opeenvolging van stadia een natuurlijk en onvermijdelijk karakter heeft. Vaak wordt het als logisch gezien om mensen in te delen in kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen en bejaarden. In deze manier van categoriseren gaat het volgens Bourdieu (1984) om meer dan fysieke verschillen, omdat al snel de nadruk komt te liggen op wat kinderen en jongeren (nog) niet kunnen. Het is van daaruit een kleine stap om kinderen en jongeren minder serieus te nemen of zeggenschap te onthouden.

Daarnaast wijst Bourdieu (1984) op het gebruik van het begrip jeugd in vooral de hedendaagse westerse samenlevingen met hun gevarieerde bevolkingssamenstelling. Hij stelt dat het gebruik van de term jeugd de enorme verschillen negeert die er tussen groepen kinderen en jongeren onderling bestaan. Bourdieu (1984) probeert hiermee duidelijk te maken, dat het gebruik van het begrip 'jeugd' niet vrijblijvend of belangeloos is. De term jeugd is steeds onderhevig aan bepaalde betekenissen en begrippen. Tezamen resulteren die in een leidende discours, een specifieke wijze van redeneren over jongeren en hun behoeften die tijd- en maatschappijgebonden is. Zo'n discours benadrukt elementen uit de werkelijkheid en laat andere juist weg, wat leidt tot een bepaald perspectief van waaruit wordt gekeken. Dit geldt voor geschreven en gesproken tekst, maar ook voor beelden van jongeren die de diverse media produceren en verspreiden. In dit onderzoek zal het begrip jeugd gehanteerd blijven worden met het besef dat er enorme verschillen zijn tussen groepen kinderen en jongeren, die met de term jeugd tezamen worden gepakt.

2.3.2 Betekenisverschuiving van het begrip jeugd

De laatste decennia is de betekenis van het begrip jeugd aan het verschuiven. Dit wordt veroorzaakt door diverse maatschappelijke ontwikkelingen en de veranderde kijk op jong zijn. Zo is de overgang naar volwassenheid de laatste dertig jaar langgerechter en ingewikkelder geworden. Voorheen gingen jongeren na school aan het werk om financiële zelfstandigheid te verwerven. Daarna was de volgende stap in het huwelijksbootje stappen en een gezin te stichten. Daarmee verkregen ze in korte tijd zeggenschap over hun bestaan, met een duidelijke zelfverdeling tussen man en vrouw. Voor een groot deel van de jongeren gold deze zogeheten standaardbiografie. Door de gestegen welvaart, toegenomen consumptiemogelijkheden, technologische ontwikkelingen en culturele verscheidenheid zijn er meer keuze- en handelingsmogelijkheden voor mensen in westerse samenlevingen binnen handbereik gekomen. De standaardbiografie is hierdoor verdwenen (Coakley & Donnelly, 1999).

Een cruciale en overheersende maatschappelijke ontwikkeling is de individualisering, die zich op alle levensterreinen doorzet. Individualisering is het proces waardoor mensen meer als individu in plaats van als groep in de samenleving komen te staan. Dit proces is met de industrialisatie op gang gekomen en tegenwoordig wordt de Westerse wereld als geïndividualiseerde wereld gezien. Je zal zelf meer denken dan de groep laten denken. Voor jongeren van nu betekent deze ontwikkeling dat ze voortdurend op hun eigenheid worden aangesproken, keuzes moeten maken en mogelijkheden tegen elkaar moeten afwegen. De enige keuze die je niet hebt, aldus de socioloog Giddens (1991) is dat je jezelf eraan kunt onttrekken. Je bent gedwongen te kiezen. Kiezen is daarmee een verplichting geworden: van jongeren wordt verwacht dat ze zelf sturing leren geven aan het leven en niet uitgaan van vanzelfsprekendheden. Of het nu gaat om school, een vriend(in), werk, gezondheid, sport of vrije tijd: bij al deze levensaangelegenheden wordt van hen verlangd dat ze eigen keuzes maken en daarvoor verantwoordelijkheid dragen. In dit onderzoek zal rekening moeten worden gehouden met deze maatschappelijke ontwikkeling en er zal worden gekeken of de individualisering invloed heeft op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging onder jongeren.

2.3.3 Het begrip leefwereld

Met leefwereld wordt het alledaagse doen en laten bedoeld. Voor het overgrote deel van de jongeren bestaat dit uit bezigheden thuis, op school en in de vrije tijd. Jongeren gaan thuis met ouders en (eventuele) broers en zussen om, op school met leraren en medeleerlingen, en in de vrije tijd met vrienden en vriendinnen en andere leeftijdsgenoten, bijvoorbeeld tijdens het sporten. De leefwereld kan opgevat worden als een aaneenschakeling van gedragingen, gedachten, gevoelend, waarderingen en belangstellingen (Hermes et al., 2007). Vanuit hun eigen beleving en kijk op de wereld geven

jongeren zin en betekenis aan hun bestaan. De jongeren ondernemen activiteiten, wisselen ervaringen uit, hebben gevoelens van vriendschap, maken ruzie of worden verliefd. Ze voelen zich op hun gemak of zijn gespannen, zijn opgewekt of gedeprimeerd, hebben goede zin of er juist de pest in. Ze zijn geïnteresseerd, vinden dingen belangrijk en de moeite waard, of vervelen zich.

De leefwereld van jongeren staat niet op zichzelf, maar wordt beïnvloed door maatschappelijke voorwaarden en ontwikkelingen. Die bepalen grotendeels welke keuzemogelijkheden jongeren hebben, en oefenen daarmee invloed uit op wat ze dagelijks meemaken en beleven. De interesses die jongeren hebben, zijn sterk afhankelijk van het sociale milieu en de omgeving (wijk, school, sportvereniging) waarin ze opgroeien. Het gaat daarbij niet alleen om materiële omstandigheden, maar ook om de oriëntatie, houdingen, waarden en normen die ze om zich heen aantreffen. Hoe meer verscheiden die omgeving is, hoe gevarieerder de culturele invloeden en sociale interacties waarmee jongeren te maken hebben (Hermes et al., 2007).

De laatste decennia zijn de diversiteit en de uitgebreidheid van de omgeving voor jongeren sterk toegenomen dat heeft tot meer ervaringsmogelijkheden geleid. Dit geldt echter niet voor iedereen. Er zijn nog steeds jongeren waarvan de leefwereld en leefruimte zijn begrensd, omdat de materiële omstandigheden tekortschieten, of omdat hun geloof, moraal of opvoeding de mogelijkheden ontzeggen.

In dit onderzoek zal gekeken worden naar de leefwereld van de jongeren en de invloed hiervan op hun sportgedrag. Met deze kennis kan de sportvereniging inspelen op de wensen en behoeften van de jongeren.

2.3.4 Hedendaagse levensvoorwaarden

Volgens Hermes et al. (2007) staat de leefwereld van jongeren niet op zich, maar is deze sterk afhankelijk van maatschappelijke mogelijkheden en onmogelijkheden, zoals hiervoor is aangegeven. Hieronder wordt stilgestaan bij enkele levensvoorwaarden die direct van invloed zijn op de leefwereld van jongeren.

Invloed technologie

Een treffend voorbeeld van zo'n nieuwe levensvoorwaarde is de nieuwe informatie- en communicatietechnologie (Hermes et al., 2007). In de jaren zestig zijn het vooral nieuwe communicatiemiddelen die tot een vanzelfsprekend onderdeel van de leefwereld van jongeren zijn gaan behoren. In die tijd waren het de transistorradio, grammofoon, de lp's en kledingstijlen die nieuw waren en door jongeren werden aangegrepen om hun eigen leefwerelden te creëren. Nu beschikken de meeste jongeren over een mobiele telefoon, mp3-speler, computer en internetverbinding. De websites en 'messengers' zorgen ervoor dat communicatie op wereldschaal mogelijk is geworden en dat jongeren binnen slechts enkele seconden contact kunnen maken met iemand aan het andere kant van de wereld. Elk tijdperk kent zijn eigen generatiekloof. De digitale wereld lijkt bij uitstek symbolisch voor het hedendaagse generatieverschil.

Invloed voortschrijdende individualisering

Naast de nieuwe media is het volgens Hermes et al. (2007) de voortschrijdende individualisering die diep ingrijpt in het alledaagse leven van jongeren. Het begrip verwijst naar het proces waarin mensen steeds meer als individu in plaats van als groep aan de samenleving deelnemen en worden aangesproken .

De losmaking van het individu uit traditionele verbanden van sociaal milieu, gezin, buurt, school en kerk staat centraal in de nieuwe individualisering. De toekomst is meer onzeker en de risico's zijn groter dan in het verleden. Jongeren worden geacht aan het roer van hun eigen leven te staan, prestaties te leveren, verantwoordelijk te zijn voor hun eigen geluk en succes. Dit appèl op individuele autonomie en bezinning is op vele levenssterreinen overgenomen. Zo is het in het onderwijs bijvoorbeeld zichtbaar in pedagogisch-didactische opvattingen en inzichten die het belang van de autonomie van de leerling onderstrepen. Deze moet zo snel mogelijk leren om zelf de eigen leerprocessen te sturen en er ook de verantwoordelijkheid voor te nemen. Daarnaast is op het gebied van sport te zien dat van de jeugdsporter verwacht wordt op steeds jongere leeftijd zelf keuzes te

maken wat te willen bereiken met de sport. De jeugdporter wordt aangesproken als eigen regisseur van zijn of haar leven en sportcarrière en moet zelf zorgen voor succes en resultaat.

Invloed populaire cultuur

Een derde belangrijke ontwikkeling, die Hermes et al. (2007) noemen, is de sterke toename van de betekenis en invloed van populaire cultuur sinds de jaren zestig. Sinds die tijd hebben de vrijetijdskleding, populaire muziek en volksvermaak (theater, cafés, discotheken) zich steeds meer verspreid van arbeiders en jongeren die (nog) geen ‘echte’ beschaving kennen, naar alle lagen van de bevolking. De wereld van populaire muziek, modetrends en computerspellen is geaccepteerd geraakt en zelfs de dominante cultuur geworden.

De huidige leefwereld van jongeren is doortrokken van producten en fenomenen van de moderne popcultuur. Naast een bron van vermaak en plezier, zijn deze ook een belangrijke bron voor de identiteitsvorming van jongeren en dienen als voorbeeld hoe jongeren willen zijn en gezien willen worden. Veel producten zijn daarom niet alleen gebruiksvoorwerpen, maar hebben ook een symbolische waarde.

Invloed informalisering

Een vierde belangrijke ontwikkeling die naast technologie, individualisering en populaire cultuur invloed heeft op de leefwereld van jongeren, omvat de veranderingen in de betrekkingen tussen mensen (Hermes et al., 2007). De afgelopen decennia is er sprake geweest van liberalisering en versoepeling van omgangsvormen en -regels. Dit wordt ook wel informalisering genoemd. Informalisering wordt gekenmerkt door een lossere omgang en een minder formeel en strikt karakter en er is meer ruimte voor ongedwongenheid en spontaniteit. Het is meer gebruikelijk geworden dat er op voet van gelijkwaardigheid met elkaar wordt omgegaan. Dit geldt voor volwassenen onderling, maar ook voor de verhouding tussen volwassenen en jongeren in gezinnen, in arbeidsorganisaties en scholen. De verruiming in de onderlinge omgang is echter de keerzijde van dit proces. Mensen voelen zich minder geremd om zich negatief te uiten, te schelden, irritaties te tonen of zelfs agressief te zijn.

De hierboven genoemde ontwikkelingen kunnen invloed hebben op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging onder jongeren. In dit onderzoek zal gekeken worden naar de mogelijke invloeden van deze ontwikkelingen die effect kunnen hebben op het sportgedrag van jongeren en daarom dit sportgedrag kunnen verklaren. Het is belangrijk om als sportclub rekening te houden met deze invloeden en waar mogelijk in te spelen op deze invloeden.

2.3.5 Van subcultuur naar lichte gemeenschappen

Informeel netwerken nemen in het leven van jongeren een grotere plaats in dan vroeger. Een halve eeuw geleden was het sociale bestaan primair georganiseerd in vaste kaders en verbanden. De sociale netwerken van (jonge) mensen zijn nu veel groter, waarin de kring van hechte bindingen verhoudingsgewijs kleiner is. Grote netwerken met zwakke bindingen zijn in de huidige maatschappij in bepaalde opzichten ook functioneler dan kleine kringen van hechte bindingen (Hermes et al., 2007). Zwakke bindingen zijn van belang omdat daarmee contacten worden aangegaan met mensen die beschikken over andere bronnen, informatie en kennis dan jongeren uit zichzelf of naaste omgeving kunnen halen. Dit is bijvoorbeeld van belang bij het vinden van een baan.

De vaste kaders en instituties zijn verdwenen. Dit geldt ook voor de subculturen waarin jongeren zich in de jaren zeventig en tachtig van elkaar onderscheidden. Met subculturen waren specifieke vrijetijdsbezigheden en bepaalde manieren van kleden, gedragen en uitgaan verbonden (Hermes et al., 2007). Hiermee werd uiting gegeven aan wie ze wilden zijn, in onderscheid tot andere subculturen. Iedere subcultuur zorgde hierdoor voor zowel geborgenheid en sociale identiteit als onderscheid ten opzichte van andere groepen.

In de huidige tijd wordt het begrip subcultuur nog wel gebruikt, maar heeft het in de leefwereld van jongeren andere betekenissen gekregen. De diversiteit van het jong zijn laat zich niet meer adequaat beschrijven aan de hand van het begrip subcultuur. Veel jongeren leggen zich niet vast op één

subcultuur, groep en stijl, maar doen aan stijlsurfen. Jongeren nemen deel aan meerdere scènes en (sport)clubs tegelijkertijd. (Bennett & Kahn-Harris, 2004)

De hierboven genoemde veranderingen passen in een maatschappelijke ontwikkeling die wel wordt aangeduid als een overgang naar 'lichte gemeenschappen' (Duijvendak & Hurenkamp, 2004). Volgens Duijvendak & Hurenkamp (2004) maken jongeren niet meer deel uit van één gemeenschap of groep, maar zoeken ze voor hun uiteenlopende motivaties en interesses wisselende verbanden die aan hun wensen en behoeften tegemoet kunnen komen. Deze sociale verbanden zijn vaak minder hecht en dragen veelal een kortstondig, ongedwongen en vrijblijvend karakter. Hierdoor is het makkelijk om af en aan te haken. Individualisering betekent daarom niet zozeer het afscheid van sociale verbanden, maar dat deze verbanden vaak informeel en tijdelijk van aard zijn. De minder hechte sociale verbanden kunnen ook binnen de sportvereniging terug te zien zijn en mogelijk een verklaring zijn van het verloop onder 12-15-jarigen bij de sportvereniging. Dit onderzoek zal hier duidelijkheid over geven.

2.3.6 De jongeren bestaan niet

De nieuwe levensvoorwaarden die aan bod zijn gekomen, hebben niet op iedereen dezelfde uitwerking. Sociale ongelijkheid wat betreft opleidingsniveau, inkomen, sociaaleconomische status en etniciteit, leidt ertoe dat jongeren geen gelijke toegang hebben tot culturele en materiële hulpbronnen in de samenleving. Aan de ene kant zijn er gezinnen die op of onder de armoedegrens leven en moeite hebben om in de eerste levensbehoefte te voorzien. Deze gezinnen houden geen geld over om de ontwikkeling van nieuwe consumptieartikelen bij te houden. Aan de andere kant is er een grote groep gezinnen die veel bestedingsruimte heeft voor kleding, technologie en allerlei andere culturele en vrijetijdsactiviteiten.

De laatste decennia zijn de bestedingsmogelijkheden van jongeren sterk toegenomen. Ze hebben meer geld om uit te geven en zijn daarom een gewilde doelgroep op de consumptiemarkt (Hermes et al., 2007). Dit vertaalt zich in de leefwereld van jongeren in de vele variatiemogelijkheden die ze hebben op het gebied van uiterlijk, kleding en muziek, zichtbaar in een diversiteit aan jeugd stijlen. Door de pluraliteit van de hedendaagse leefwereld van jongeren kijken jongeren op veel uiteenlopende manieren tegen hun leven en toekomst aan. Dit zal ook z'n uitwerking kunnen hebben op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging. Op welke manier deze hedendaagse leefwereld invloed heeft op het sportgedrag van jongeren, zal duidelijk worden in dit onderzoek.

2.4 Sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging

Tegenwoordig heeft de sporter een groter aanbod om uit te kiezen dan de sporter van twintig jaar geleden. Sporten kan niet alleen meer bij een sportvereniging, maar ook bij sportscholen, golfcourts, fitnesscentra of op het snel groeiende aantal Cruijff Courts en Krajicek velden dat Nederland telt. Het aantal sporten waar men tegenwoordig uit kan kiezen is ook groter dan voorheen. Sporten als kitesurfen, beachvolleybal en nordic walking zijn de jongste sporten waar mensen van kunnen genieten en gezond door kunnen blijven. Daarnaast is de sportconsument hedendaags mondiger en kritischer dan de recreatieve sporter van voorheen. Sporters stellen steeds hogere kwaliteitseisen, zo ook aan de sportvereniging (Hoekman et al., 2007). De sportvereniging kan er niet meer vanuit gaan dat de sporter vanzelf naar hem toekomt. Door het grote aantal alternatieve sportmogelijkheden naast de sportclub, kan deze makkelijk over het hoofd worden gezien. Sportscholen laten geen kans onbenut om potentiële klanten hun uitgebreide aanbod te tonen. De sportvereniging ondervindt echter niet alleen concurrentie binnen de sportsector. Zoals hiervoor al uitgebreid bij is stilgestaan, vechten aanbieders zoals de media en game-industrie om de aandacht van de consument.

Ondanks de concurrentie is de verenigingssport nog altijd de grootste vorm van georganiseerde sport in Nederland. De helft van de bevolking van 6 jaar en ouder (49%) is lid van een sportvereniging, terwijl een kwart (24%) lid is van een commerciële sportaanbieder. De verenigingssport heeft vooral bij de jeugd een streepje voor. 84 Procent van de 6-18-jarigen is namelijk lid van een sportvereniging (Hoekman et al., 2007). Zoals eerder is genoemd ligt dit percentage lager voor de 12-15-jarigen

waarvan 65% lid is van de sportvereniging en waarvoor geldt dat dit percentage het laatste decennia flink is afgenomen met zo'n 8%.

Redenen waarom individuen doorgaan of stoppen met participeren binnen een bepaalde sport(vereniging) ligt aan de basis van het begrijpen van motieven. De vraag in deze is: Waarom kiezen 12-15-jarigen ervoor om wel of niet bij een sportvereniging te gaan of te blijven? En waarom kiezen 12-15-jarigen ervoor om wel of niet terug te keren bij een sportvereniging en eventueel in plaats daarvan een andere sport(vereniging) te kiezen.

In deze paragraaf wordt vanuit verschillende perspectieven het sportgedrag van jongeren beschreven. Als eerste wordt ingegaan op het socialisatieproces in de sport en de gevolgen voor sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging. Vervolgens worden in de tweede paragraaf motieven besproken die ten grondslag liggen aan de keuze om wel of niet te gaan sporten en wel of niet lid te zijn van een sportvereniging. In paragraaf 3 zal een model van sportparticipatie en sportbeleving gepresenteerd worden om te kunnen beschrijven welke factoren van invloed zijn op de keuze (niet) te gaan sporten.

2.4.1 Socialisatie in de sport

Sporten is een sociaal gebeuren. Coakley (1998) beschrijft socialisatie als een actief proces waarin personen ideeën vormen over wie ze zijn en hoe ze zijn verbonden met de wereld om hen heen. Dit proces vindt plaats op basis van deelname aan activiteiten en ervaringen in het leven, bijvoorbeeld sporten. Het betrokken raken en blijven bij sport gebeurt in relatie tot andere processen, zoals het nemen van beslissingen en het vormen van een identiteit. Deze processen staan niet op zichzelf, maar worden beïnvloed door de aard van personen, de invloed van familie en vrienden op de persoon en de beschikbaarheid van mogelijkheden om te sporten en het ervaren van succes tijdens het spelen (Coakley, 1998).

Wann (1997) beschrijft het sportsocialisatieproces als volgt: "Sportsocialisatie is het proces van het leren leven in en begrijpen van een sportcultuur of subcultuur door het zich eigen maken van waarden, opvattingen, houdingen en geaccepteerde gedragsregels (normen). Verschillende individuen en organisaties kunnen betrokken zijn bij sportsocialisatieprocessen van individuen. Voorbeelden hiervan zijn ouders, broers en zussen, scholen, de gemeenschap, vrienden en de media. Door interactie met deze groepen leren kinderen de waarden, opvattingen, houdingen en normen van de sportcultuur (Wann, 1997). De socialisatieprocessen in het leven van individuen zijn voortdurend van invloed op de beslissing om wel of niet sport te beoefenen. Omdat factoren in deze processen gedurende het leven kunnen veranderen, wordt door een individu continu afgewogen welke gevolgen dit heeft voor onder andere sportdeelname. Deze keuze wordt niet op één bepaald moment gemaakt, maar voortdurend. Wanneer de sociale condities van een persoon veranderen, veranderen ook de beslissingen die men neemt. Wanneer iemand deelneemt aan sport, kunnen de redenen voor deelname de ene dag anders zijn dan de andere dag (Coakley, 1998).

Het blijkt dat jonge mensen sporten om controle over hun leven te hebben en te houden en om hun competentie naar anderen te presenteren. Volgens Coakley (1998) zien jonge vrouwen deze effecten van sportdeelname als minder belangrijk in hun leven en dat kan een reden zijn waarom jonge vrouwen minder vaak en minder serieus deelnemen aan georganiseerde sportactiviteiten.

Beslissingen over sportparticipatie op alle momenten in het leven zijn verbonden met de culturele waarde die men hecht aan sport en het verband tussen het beoefenen van sport, algemene sociale acceptatie en het bereiken van persoonlijke doelen. Men maakt beslissingen over sportparticipatie steeds weer wanneer men kijkt naar hoe sport gerelateerd is aan het leven. De beslissingen worden beïnvloed door de sociale en culturele context waarin men leeft, waaronder geslacht, sociale klasse, ras/ etniciteit, leeftijd en fysieke mogelijkheden. Hetzelfde is het geval wanneer men verandert van sport of in het geheel stopt met sporten (Coakley, 1998).

2.4.2 Motieven voor sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging

Uit diverse onderzoeken blijkt dat kinderen uiteenlopende redenen hebben om te sporten (Buisman, 1995; Busby, 1997; Frelie & Janssens, 2007; SCP, 2003; Wann, 1997). Uit deze onderzoeken komen vooral de volgende redenen naar voren als motivatie voor sportdeelname onder jongeren (t/m 18 jaar).

1. Sociale motieven (bv. om vriend(inn)en te maken en te zien);
2. Nuttigheidsmotieven (bv. om fit en gezond te zijn en te blijven);
3. Bewegingsmotieven (bv. lekker bewegen, uitlaatklep en spanning voelen);
4. Leermotieven (bv. beter worden en doelen bereiken).

Het onderzoek van Buisman (1995) stelt dat een sportvereniging rekening dient te houden met leer-, nuttigheids-, bewegings- en sociale motieven van jongeren om te sporten en lid te zijn van een sportvereniging.

Tot nu toe zijn er alleen motieven om wel te sporten besproken. Onduidelijk is of deze motieven ook gelden als motieven om lid te worden van een sportvereniging. Op dit moment is er namelijk nog erg weinig literatuur beschikbaar waarin onderzoek is gedaan naar de motieven van jeugd (12-15 jaar) om bij een sportvereniging te gaan. Dit is mede de reden dat dit onderzoek erg van belang is. Het onderzoek zal moeten uitwijzen of de bovengenoemde motieven ook motieven zijn om wel of niet lid te worden van een sportvereniging en of deze motieven dan ook gelden voor 12-15-jarigen. Op dit moment kan dus nog geen exact antwoord worden gegeven op de bovenstaande vraag.

2.4.3 Beëindiging sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging

Sportverenigingen hebben moeite met het behouden van jeugd. Het toenemende sport-zaggedrag en de consumentistische instelling van de jeugd zouden daarvoor oorzaken zijn (Hoekman et al., 2007). Het liefdewerk--oudpapier karakter van sportverenigingen is de kracht en tegelijk de zwakte van het traditionele sportaanbod. Het is financieel heel laagdrempelig, maar blijft kwalitatief achter bij het commerciële sportaanbod. Het marktaandeel van de verenigingssport staat mede daardoor al een aantal jaren behoorlijk onder druk. De veel duurdere maar professioneler gerunde sportscholen en fitnesscentra daarentegen winnen terrein. In reactie hierop worden verenigingen aangespoord om te professionaliseren, beleid te maken en beter te luisteren naar 'de doelgroep' (Hoekman et al., 2007). Om een goed beeld te krijgen van de wensen en behoeften van 12-15-jarigen bij de sportclub en waarom de 12-15-jarigen nu wel of niet weggaan bij de sportvereniging, is dit onderzoek van groot belang.

Op het eerste gezicht lijkt de jongere generatie (12-18 jaar) trouw te zijn in hun sportgedrag. Slechts een klein deel (10 procent) sport niet en zestig procent beoefent een sport die zij voor het twaalfde jaar zijn begonnen (SCP, 2003). Sporten betekent echter niet automatisch dat iemand lid is van een sportvereniging. Lang niet alle jongeren zijn lid van een sportvereniging. De vraag is of 12-15-jarigen op zo'n jonge leeftijd al kiezen voor de fitnessschool in plaats van de sportvereniging? Dit onderzoek zal uitwijzen of dit het geval is.

Sportuitval

Hieronder worden motieven om te stoppen met sport voortkomend uit eerder onderzoek, weergegeven. Deze motieven zijn echter lang niet allemaal specifiek door 12-15-jarigen genoemd, van daar het belang van het huidige onderzoek.

Redenen om te stoppen met sporten die jongeren aangaven in de onderzoeken van Kremer (1997), Lindner et al. (1991), Wann (1997) en Wylleman (1993) zijn: geen plezier/interesse meer, teveel druk ervaren/ te prestatief, andere interesses, het stoppen van vrienden, keuze voor een andere sport, het ervaren van slechte training/coaching en het te veel tijd in beslag nemen van het sporten.

Elling (2002) onderzocht sportdeelname onder jongens en meisjes van 14-20 jaar. In haar onderzoek zijn de belangrijkste redenen van niet sporters geen tijd en geen zin. Ook is er een kleine groep die zegt geen mogelijkheden te hebben of geblesseerd te zijn en daardoor (tijdelijk) niet te kunnen sporten. In de bovengenoemde onderzoeken noemen jongeren 'geen tijd' eveneens als belangrijke reden om niet aan sport te doen. Hoewel 'geen tijd' natuurlijk altijd relatief is en vooral geen 'prioriteit' betekent, blijkt vooral dat veel jongeren het inderdaad erg druk hebben met school en daarom tijdelijk minder of niet sporten (Elling, 2002).

Daarbij zijn een 'slechte groepssfeer' en het vaak genoemde 'onvoldoende talent' veel gehoorde motieven om te stoppen voor de generatie 12 t/m 15 jaar. Bij de generatie 16 tot 18 jaar worden fysieke en relationele redenen (blessures, vriend(innet)je, te druk met school/studie en bijbaan) vaker genoemd. De hierboven besproken motieven om niet te sporten zijn niet specifiek door 12-15-jarigen genoemd. Uit het huidige onderzoek zal blijken of de redenen van de onderzoeksgroep om niet aan sport deel te nemen overeenkomt met de motieven die uit eerder onderzoek naar voren zijn gekomen.

Sportverenigingsuitval

De bovengenoemde redenen voor sportuitval, die gerelateerd zijn aan veranderingen in levensfasen en interesses, zijn moeilijk beïnvloedbaar voor sportverenigingen. Sport(vereniging)uitval is dus niet altijd te voorkomen. Veranderingen in levensfase hebben nu eenmaal invloed op (a) het al dan niet sporten en (b) de sportkeuze (Hoekman et al., 2007). De redenen die direct betrekking hebben op de sport(vereniging) zijn beter te beïnvloeden. De sportvereniging kan in dit geval immers kiezen voor een ander beleid, ander sportaanbod en het creëren van een fijnere sfeer, zodat het lid misschien wel wil blijven bij de sportvereniging.

Volgens onderzoek van SCP (2006) hebben demografische veranderingen invloed op de sport betrokkenheid. Een daling in de sportbetrokkenheid van jongeren in de georganiseerde sport is gerelateerd aan veranderingen in de participatie. De ontwikkeling van andere activiteiten, gebaseerd op de nieuwe technologieën, zoals video en computerspelletjes hebben er tevens voor gezorgd dat kinderen daar meer tijd aan zijn gaan besteden. Zestig procent van alle jongeren die voor de eerste keer betrokken zijn bij een sportvereniging op negenjarige leeftijd, stoppen drie jaar later met sporten. Tegenwoordig hebben de groeiende invloeden van televisie, computer spelletjes en de rol van de ouders (willen ze participeren in een vereniging) een negatief effect op de participatie van de jongerensport. Daarnaast gaan jonge sporters "shoppen" tussen verschillende sporten totdat ze gevonden hebben wat ze zochten.

Dit 'shoppen' tussen verschillende sporten wordt ook wel sport-zapgedrag genoemd. Uit onderzoek van Frelief & Janssens (2007) blijkt dat meer dan zestig procent van de kinderen die nu lid zijn van de sportvereniging, eerder ook al op één of meer clubs heeft gezeten. Veel kinderen 'zappen' van de ene naar de andere vereniging. Deels heeft het zappen te maken met het zoeken naar een vereniging met een sfeer die aanspreekt. Ook heeft het deels te maken met de wens om allerlei sporten uit te proberen en te kijken welke sport ze het leukst vinden. Hier speelt de individualisering een rol. Zoals al eerder is gesteld maken jongeren niet meer deel uit van één gemeenschap of groep, maar zoeken ze voor hen uiteenlopende motivaties en interesses wisselende verbanden die aan hun wensen en behoeften tegemoet kunnen komen (Duijvendak & Hurenkamp, 2004). De sociale verbanden zijn vaak minder hecht en dragen veelal een kortstondig, ongedwongen en vrijblijvend karakter. Hierdoor is het makkelijk om af en aan te haken. De individualisering brengt met zich mee dat de sociale verbanden veelal informeel en tijdelijk van aard zijn. Uit het huidige onderzoek zal blijken welke invloed de individualisering heeft op de sportdeelname en het lid zijn van een sportvereniging bij de onderzoeksgroep. Het zal blijken of het hierboven besproken sport-zapgedrag ook door de onderzoeksgroep wordt vertoond. In dat geval zal worden gekeken naar de redenen van dit sport-zapgedrag, zodat het gedrag begrepen kan worden en hierop kan worden ingespeeld.

Coakley & Donnelly (1999) stellen dat de redenen voor het participeren en het niet participeren in de sport mogelijk dezelfde zullen zijn. In dit onderzoek kunnen wij hier echter niet direct vanuit gaan. Dit zal eerst bewezen moeten worden. Uit de eerder behandelde literatuur (Hoekman et al., 2007; SCP, 2003; SCP, 2006) blijkt dat er veel verschillende redenen worden genoemd om te stoppen met sport of bij de sportvereniging. De redenen die in deze literatuur worden genoemd, zijn aanvullend op elkaar en spreken elkaar niet tegen.

Sportuitval blijkt in de meeste gevallen het gevolg van veranderende interesses en veranderingen in de school- of werksituatie. Men vindt de sport niet meer leuk en wil wat anders gaan doen en/of studie of (bij)baan dwingt tot een (tijdelijke) stop. Daarbij worden redenen als 'te duur', 'saaie club', 'geen (leuk) aanbod', 'te verplichtend', slechte/onveilige bereikbaarheid, ontevreden over trainer en 'te

prestatief vaak genoemd (SCP, 2003). Daarbij vult Wylleman (1993) de sportverenigingsuitval redenen aan met problemen op de club en sportfaciliteiten die niet open/mogelijk als het de jongeren uitkomt. Dit zijn redenen die vooral betrekking hebben op de sportvereniging en niet zo zeer op de sport an sich en waaraan de sportvereniging mogelijk iets kan veranderen om jongeren te behouden. Voor een sportvereniging is het moeilijk om in te steken op sportuitval redenen. De sportvereniging kan echter wel aandacht besteden aan de sportverenigingsuitval redenen. De bovengenoemde redenen zijn echter niet specifiek door 12-15-jarigen genoemd, dit onderzoek zal hiervoor uitkomst bieden.

2.4.4 Betekenisgeving aan sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging

Naast de motivatie van jeugd voor sportdeelname (bij een sportvereniging), is de betekenis die door de jeugd aan de sport(vereniging) wordt gegeven van belang. Het verschil tussen motieven en betekenissen is dat motieven direct invloed hebben op bijvoorbeeld wel of geen sportdeelname, terwijl betekenissen indirect invloed hebben op het wel of niet deelnemen aan sport. Een motief is een beweegreden om wel of niet iets te doen, een betekenis is daarentegen een waarde die aan iets wordt toegekend, deze waarde beïnvloedt indirect de keuze die gemaakt wordt om iets wel of niet te doen. De betekenis die wordt gegeven aan sport of aan de sportvereniging bepaald daarom mede waarom iemand wel of niet op een bepaalde sport(vereniging) gaat. Vanreusel en Bulcaen (1992) onderscheiden vier soorten betekenissen die aan sport kunnen worden gegeven.

Het betreft:

1. de instrumenteel-functionele betekenis (bv. socialisatie, gezondheid);
2. de expressieve betekenis (bv. zich uiten op een bepaalde manier);
3. de representatief-symbolische betekenis (bv. de oranje-kleur);
4. de sociaal-interactieve betekenis (bv. sociale contacten).

De instrumenteel-functionele betekenis

De instrumenteel-functionele betekenis bestaat uit de begrippen instrumenteel en functie. Hierin verwijst functie naar doelgerichtheid en wijst instrumenteel op een na te streven nutseffect dat impliciet of expliciet van sportdeelname verwacht wordt. Hierbij kan het gaan om grote maatschappelijke processen zoals socialisatie en integratie of om individuele verwachte voordelen zoals een gevoel van voldoening (Vanreusel & Bulcaen, 1992).

Volgens de Franse sportsocioloog Pociello (1986) wordt de beslissing tot het aanvatten of voortzetten van sportdeelname afgewogen op basis van de verwachte voor- en nadelen (Vanreusel & Bulcaen, 1992). Sportdeelname is dus het resultaat van een individuele 'marktstrategie' waarbij men de verhouding tussen investering (tijd, moeite, geld, volharding) en profijt (fitheid, gezondheid, ontspanning, status, zelfperceptie) afweegt. Bewuste instrumentele betekenissen spelen in dit afwegingsproces dus een vooraanstaande rol. Op grotere maatschappelijke basis worden vooral socialisatie, integratie en sociale controle genoemd als de functionele mechanismen achter sportdeelname (Vanreusel & Bulcaen, 1992).

De expressieve betekenis

Sportdeelname fungeert als een specifiek expressievorm in de samenleving. Via de eigen culturele code van sport kunnen uitingen gemanifesteerd worden waarvoor buiten het domein van sport weinig of geen uitingsruimte is. Sport creëert een neutrale, aanvaarde expressiemogelijkheid waarbij expressies uitdrukkelijk en buiten het gewone geuit kunnen worden. Sportdeelname kan hierbij als uitdrukking van leefstijl, als uiting van competentie en als compensatie worden gezien (Vanreusel & Bulcaen, 1992).

De representatief-symbolische betekenis

Sport representeert, meestal symbolisch, machtsverhoudingen, spanningen, opvattingen, waarden, normen, rollen, identiteiten en interacties die in de samenleving aanwezig zijn. Via sportdeelname wordt ruimte geboden voor individuele en collectieve gewoonten en rituelen (Vanreusel & Bulcaen, 1992). Sport is dus niet alleen een neutrale handeling, maar ook een symbolisch geladen teken. Sportdeelname kan daarom gezien worden als metafoor, als representatie en als symbool van brede maatschappelijke opvattingen.

De sociaal-interactieve betekenis

Vanreusel & Bulcaen (1992) geven aan dat sportdeelname bij uitstek een terrein is van interacties tussen individuen onderling en tussen groepen. Sportdeelname schept een forum voor sociale verbindingen tussen diverse segmenten van de samenleving. Sportdeelname kan gezien worden als sociaal netwerk en als affiliatie waarin individuen worden opgenomen in een vereniging.

Deze vier velden van sociale betekenis van sportdeelname staan als begrippen onafhankelijk tegenover elkaar. Maar in de realiteit, bijvoorbeeld bij de sportkeuze van een individu of in het globale sportgebeuren of het vrijetijdsaanbod, overlappen deze velden elkaar in min- of meerdere mate. Sommige betekenissen zijn bewust aanwezig bij de sportdeelnemer. Ze worden expliciet nagestreefd en spelen een weloverwogen rol in de beslissingsprocessen omtrent wel of geen deelname. Andere betekenissen zijn slechts latent aanwezig. Ze spelen onbewust een rol in de sportloopbaan van ieder individu of groep. Maar, bewust of onbewust allen samen maken ze deel uit van het sociale contract dat elke sportdeelnemer aangaat wanneer hij of zij aan actieve sportbeoefening doet (Vanreusel & Bulcaen, 1992).

De vraag is of de vier hierboven behandelde betekenissen aan sportdeelname ook gelden als betekenissen aan het lid zijn van een sportvereniging. Daarnaast zijn de bovengenoemde betekenissen niet specifiek door 12-15-jarigen aangegeven. In het huidige onderzoek is gekeken naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging. Hieruit zal blijken of de bovengenoemde betekenissen overeenkomen met de betekenisgeving van de onderzoeksgroep aan het lidmaatschap van een sportclub.

2.4.5 Invloeden op sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging

Zoals eerder is weergegeven hebben jongeren verschillende motieven om te gaan sporten. Naast deze motieven spelen diverse invloeden uit de omgeving ook een belangrijke rol. Sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging worden beïnvloed door verschillende sociaal contextuele factoren (persoonlijke kenmerken en omgevingsfactoren). Deze factoren kunnen een stimulerende of beperkende (barrières/ drempels) werking hebben op de keuze om deel te nemen aan een sportactiviteit. Wanneer een individu deelneemt aan een sportactiviteit volgt hierna een reflectie op deze deelname en kan het individu besluiten door te gaan met de sportactiviteit of besluiten te stoppen. De sportbeleving kan dus op zijn beurt ook een stimulerende of beperkende invloed hebben op sportdeelname. De betekenissen die door individuen aan sportdeelname worden toegekend kunnen voortdurend veranderen. Het individu wordt bijvoorbeeld ouder en ook omgevingsfactoren kunnen veranderen (denk aan school en vrienden), waardoor veranderingen optreden in de sportbeleving van het individu en in de keuzes die worden gemaakt met betrekking op de sportdeelname (Busby, 1997). In de volgende subparagrafen volgen de theoretische verdiepingen van de factoren die van invloed kunnen zijn op sportparticipatie en sportbeleving.

2.5.5.1 Persoonlijke kenmerken

Onder persoonlijke kenmerken worden de volgende factoren verstaan: geslacht, leeftijd, etniciteit/afkomst en opleiding/ sociaal economische status. Elk van deze kenmerken heeft zijn uitwerking op de keuze om (niet) deel te nemen aan sportactiviteiten. Hieronder wordt de invloed van de persoonlijke kenmerken op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging besproken. In de onderstaande studies die besproken worden, is veelal niet specifiek onderzoek gedaan naar sportdeelname en het lid zijn van de sportclub onder 12-15-jarigen. Om het sportgedrag van 12-15-jarigen te begrijpen zal het huidige onderzoek uitkomst bieden.

Geslacht

Tussen mannen en vrouwen en tussen jongens en meisjes bestaan verschillen in sportdeelname en in de keuze voor een sport. Wanneer het gaat om sportdeelname van mannen en vrouwen laten Breedveld & Tiessen-Raaphorst (2006) zien dat er tussen 1999 en 2003 weinig is veranderd in de verschillen naar sekse in de sport.

Vrouwen beoefenen iets meer sport dan mannen, maar mannen hebben de overhand wanneer het gaat om wedstrijdsport (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006).

Uit onderzoek naar determinanten van beweeggedrag blijkt echter dat meisjes minder bewegen dan jongens (Ooijendijk et al., 2006). Dit wordt nog eens ondersteund door cijfers van het CBS (2007). Wanneer deze gegevens verder beschouwd worden, blijkt dat meisjes relatief stabiel zijn gebleven in het voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), terwijl jongens meer zijn gaan voldoen aan deze norm. Hierdoor is het verschil in sportdeelname tussen jongens en meisjes de afgelopen jaren toegenomen (Ooijendijk et al., 2006). Jongens en meisjes blijken, ook als wordt gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken (opleidingsniveau, sociaaleconomische status, etniciteit), vooral van elkaar te verschillen wat betreft deelname aan sportwedstrijden en tijd besteed aan sport. Jongens nemen vaker deel aan sportwedstrijden en besteden meer tijd aan sport dan meisjes. Tevens zegt een groter deel van de jongens aan sport te doen en hiervoor lid te zijn van een sportvereniging, maar de verschillen met meisjes zijn kleiner dan bij de tijdsbesteding en bij het deelnemen aan wedstrijden, en bovendien niet geheel in lijn met eerdere (AVO-) analyses (De Haan & Breedveld, 2000). Met dit gegeven dient rekening gehouden te worden bij het weergegeven van de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging. Het kan zo zijn dat jongens heel anders tegen de sportvereniging aankijken in vergelijking tot meisjes.

Wanneer het gaat om het verschil tussen jongens en meisjes en de keuze voor een bepaalde sport is uit onderzoek van Scully & Clarke (1997) en Buisman & Van Rossum (1998) op te maken dat jongens vaker kiezen voor een teamsport en meisjes vaker voor individuele sporten. Ook vonden zij dat jongens vooral houden van sporten die complex en competitief van aard zijn, sporten met regels, en sporten die groots en doelgericht zijn. Meisjes daarentegen houden van sporten in kleine groepjes en meer van onafhankelijke activiteiten, waarbij het meer gaat om het plezier dan om het winnen. De onderzoekers dichten hierbij een grote rol toe aan de sociale component (Scully & Clarke, 1997; Buisman & Van Rossum, 1998).

Als het gaat om de takken van sport die populair zijn bij mannen en vrouwen beschrijven Breedveld & Tiessen-Raaphorst (2006) opvallende veranderingen in de sekseverhoudingen bij bepaalde typen sporten. Een groot deel hiervan is te verklaren door het feit dat steeds meer vrouwen aan sport doen (Breedveld & Tiessen-Raaphorst, 2006). De volgende verschillen zijn te zien tussen jongens en meisjes als specifiek gekeken wordt naar de sporten die jongens en meisjes beoefenen. In 1999 behoorden auto- en motorsport, zaal- en veldvoetbal tot de meest typische jongenssporten. Naar verhouding doen dertienmaal zoveel jongens dan meisjes aan auto-/motorsport en vijfmaal zoveel jongens dan meisjes doen aan voetbal. Daarnaast worden vecht- en verdedigingssporten, basketbal, tafeltennis en honkbal als duidelijke 'jongenssporten' gekenmerkt. Meisjes overtreffen de jongens echter vooral in paardrijden, turnen/gymnastiek, fitness/aerobics, handbal en korfbal (Elling, 2002; SCP, 2002). Het is van belang om te kijken of deze verschillen tussen jongens en meisjes ook naar voren komen in dit onderzoek. In dat geval zal de sportvereniging rekening moet houden met deze verschillen en hierop inspelen om zoveel mogelijk leden te werven, te behouden door aan hun wensen en behoeften tegemoet te komen.

Daarnaast is door Amerikaanse onderzoekers (Taylor en Asher, 1998) gevonden dat jongens en meisjes verschillen in het doel dat ze met sport willen bereiken. Mogelijke doelen zijn:

- 1) gericht op de eigen prestatie (willen winnen, presteren, de beste zijn, anderen verslaan);
- 2) gericht op het aangaan en onderhouden van sociale relaties (met anderen willen spelen, goed met elkaar opschieten, plezier hebben);
- 3) gericht op het vermijden van negatieve resultaten, interacties en / of relaties (zich zorgen maken over het niet goed genoeg zijn, erover piekeren dat je niet aardig gevonden wordt, dat je geplaagd wordt of onhandig bent).

Amerikaanse jongens scoorden hoger dan meisjes op prestatiegerichtheid en lager op sociale relaties en vermijding. In Nederland werden echter geen verschillen geconstateerd tussen jongens en meisjes (Buisman & Van Rossum, 1998).

Het verschil tussen mannen en vrouwen in sportdeelname en keuze voor een bepaalde sport wordt door meerdere auteurs (Buisman & Van Rossum, 1998; Coakley, 1998; Scully & Clarke, 1997) herleid naar de traditionele vrouwelijke en mannelijke waarden die de samenleving geeft aan de sport. Volgens Coakley (1998) krijgen individuen, wanneer ze deelnemen aan sport, te maken met een vorm van 'common sense' die in de sport aanwezig is. Deze algemene opvatting houdt in dat vrouwen 'van nature' ondergeschikt zijn aan mannen (Coakley, 1998). Een voorbeeld hiervan is dat gezegd wordt 'je gooit als een wijf', wanneer een bal niet goed gegooid wordt. Volgens Coakley (1998) is deze aanname van vrouwelijke ondergeschiktheid opgebouwd vanuit de manier waarop we denken over gender en bijbehorende verschillen in fysieke mogelijkheden. Wel geven Scully & Clarke (1997) aan dat deze traditionele sekserol stereotypering steeds minder beperkend wordt voor meisjes.

Leeftijd

Verschillende auteurs hebben onderzoek gedaan naar de invloed van leeftijd op het sportgedrag van kinderen en jongeren (Breedveld, 2006; Mahoney, 1997; Vanreusel, 1993). Mahoney (1997) toont aan dat kinderen minder actief worden wanneer ze ouder worden. Hij veronderstelt dat kinderen op jongere leeftijd zich met meerdere sporten bezig houden en dat ze dit op latere leeftijd niet vol kunnen houden. Volgens Mahoney (1997) zorgt dit voor uitval in de sport, maar het percentage dat in het geheel stopt met sporten is laag. Meestal blijven kinderen betrokken bij minstens één sport. Ook Breedveld (2006) geeft aan dat kinderen op oudere leeftijd minder gaan sporten. Hij stelt daarbij dat de middelbare schoolleeftijd veelal wordt gezien als een leeftijd waarop jongeren andere interesses ontwikkelen en stoppen met sporten. Indien de sportdeelname van jongeren in de leeftijd van 12-19 jaar bekeken wordt, is te zien dat aan het begin van deze levensfase de sportdeelname hoger ligt dan aan het einde. Breedveld (2006) geeft aan dat in 2003 bij jongens de sportdeelname tijdens het 14e levensjaar vrij sterk daalde. Bij meisjes daarentegen waren twee breekpunten te onderscheiden, bij het 15e en bij het 18e levensjaar. Uit het onderzoek van Taks et al. (1993) wordt duidelijk dat de intensiteit van sportdeelname van pre-adolescente en adolescente meisjes afneemt in intensiteit met toenemende leeftijd. Scully en Clarke (1997) ondersteunen deze bevindingen en geven hiervoor een mogelijke verklaring. Volgens hen wordt bij meisjes vroeger adolescentie gekenmerkt door een intensificatie van gender-gerelateerde rol verwachtingen. Door deze verwachtingen wordt door meisjes in de vroege adolescentie sportbeoefening niet gezien als passende bij de vrouwelijke waarden. Volgens de auteurs is er daarom een grote uitval van meisjes in de adolescentiefase (vanaf 12 jaar) waar te nemen (Scully & Clarke, 1997). In het huidige onderzoek zal gekeken worden of dergelijke factoren ook van invloed zijn op het sportgedrag van de 12-15-jarige geïnterviewden.

Vanreusel (1993) onderzocht de relatie tussen de mate van activiteit en inactiviteit bij kinderen en volwassenen. Hieruit bleek dat het grootste gedeelte van inactieve jongens ook inactief blijft als volwassen man (Vanreusel, 1993). Andersom kan gesteld worden dat voortdurende sportdeelname tijdens adolescentie een positief effect heeft op de levenslange sportdeelname (Vanreusel, 1993; Telama et al., 2005). Hieruit concludeert Vanreusel (1993) dat sportdeelname tijdens de jeugd een voorspeller is voor het blijven sporten tijdens volwassenheid. Ook geeft hij aan dat externe factoren die zorgen voor uitval in de sport tijdens de fase van jeugd naar volwassenheid een kleinere impact hebben op diegene die een positieve sportsocialisatie hebben gehad tijdens de jeugd (Vanreusel, 1993). Hieruit blijkt het grote belang van sportdeelname van individuen op jonge leeftijd, zodat deze personen op latere leeftijd ook actief zijn. Het huidige onderzoek naar het (begrijpen van het) sportgedrag van jongeren is daarom erg belangrijk. Hierdoor kan worden ingespeeld op de motieven, wensen en invloeden die effect hebben op het wel of niet sporten (bij een sportvereniging) onder 12-15-jarigen.

Ten slotte geeft Mahoney (1997) aan dat wisselingen gedurende de preadolescentie en adolescentie invloed hebben op de sportdeelname. Voorafgaand aan de adolescentiefase sporten kinderen voornamelijk op school, waar de faciliteiten en mogelijkheden om te sporten als het ware 'kant-en-klaar' beschikbaar zijn. Wanneer gewisseld wordt van lagere naar middelbare school, moeten jongeren zelf op zoek naar faciliteiten. Volgens Mahoney (1997) is op dit moment in de levensfase de beschikbaarheid van sportclubs in de directe omgeving van de jongere cruciaal. In het huidige onderzoek zal gekeken worden of de beschikbaarheid van sportclubs in de directe omgeving een

belangrijke rol speelt voor de 12-15-jarigen om te blijven sporten (bij een sportvereniging). In dat geval zal hierop ingespeeld moeten worden. Daarnaast wordt onderzocht of er mogelijk andere factoren met betrekking tot leeftijd mogelijk een rol spelen bij het lidmaatschap van een sportvereniging onder 12-15-jarigen.

Opleiding/ sociale (economische) klasse

Niet alleen het geslacht van de 12-15-jarigen uit de onderzoeksgroep moet in ogenschouw worden genomen, ook verschillen in betekenisgeving tussen 12-15-jarigen met verschillend opleidingsniveau zal bekeken moeten worden. De sociale klasse waartoe personen behoren is moeilijk te operationaliseren. Veelal wordt opleiding als maat gebruikt om iets te kunnen zeggen over de klasse waartoe men behoort. Wendel-Vos et al. (2005) hebben het opleidingsniveau opgedeeld in drie categorieën, laag -midden -hoog. Hun gegevens laten zien dat het percentage inactieven in de laagste opleidingsgroep relatief hoog is. Bij het voldoen aan de NNGB valt op dat zowel de laag opgeleiden als de hoog opgeleiden relatief laag scoren (Wendel- Vos et al., 2005).

Uit onderzoek van het SCP (2006) blijkt dat als gekeken wordt naar het opleidingsniveau van de kinderen, een hoger opleidingsniveau samenhangt met vooral een hogere sportdeelname en een hoger aandeel leden van een sportvereniging. Naar tijdsbesteding en naar deelname aan wedstrijden zijn er geen (significante) verschillen. Als er gekeken wordt naar het opleidingsniveau van de ouders, doen zich de grootste verschillen voor in de sportdeelname en lidmaatschap van sportverenigingen (SCP, 2006). De verschillen vallen echter weg indien geanalyseerd wordt op de sportende jongeren. De grootste verschillen doen zich voor tussen kinderen met ouders met een opleiding op enerzijds basisschool/ vmbo-niveau en anderzijds havo/vwo/mbo/hbo/wo-niveau.

Volgens Elling (2002) blijkt opleiding ook een verklarende factor voor sportdeelname, echter vond zij een tegengesteld verband. Hoe hoger de gevolgde opleiding, hoe kleiner de kans dat jongeren sporten. Dit komt niet overeen met andere studies, waarbij Elling (2002) de specifieke steekproefsamenstelling als mogelijke verklaring geeft. Ook is in dit onderzoek te zien dat de kans dat jongeren met een hogere sociaal economische status (SES) aan sport doen groter is dan dat jongeren met een lagere SES aan sport doen (vgl. Sisjord, 1993). Daarbij geven Ferreira et al. (2005) aan dat de opleiding en het inkomen van de ouders een grotere rol spelen naarmate de jongeren ouder worden, dat wil zeggen van -12 naar 12+. Ferreira et al. (2005) geven hiervoor als mogelijke verklaring dat sportdeelname voor jongeren van 12 jaar en ouder een grotere kostenpost is, omdat een grotere nadruk ligt op het aanschaffen van materialen die nodig zijn om de sport te beoefenen. Deze bevindingen hebben invloed op de keuze van jongeren om (niet) deel te nemen aan sportactiviteiten.

Etniciteit/Afkomst

Over de invloed van etniciteit op sportdeelname is nog weinig bekend. Wel beschrijven de meeste onderzoeken een achterstand van allochtonen op het gebied van sport en bewegen ten opzichte van autochtonen (Elling, 2002; Breedveld, 2006; Duyvendak et al., 1998; Wendel-Vos et al., 2005; Ooijendijk et al., 2006). Volgens Ooijendijk et al. (2006) blijken personen van niet-Nederlandse afkomst relatief minder te bewegen dan de gemiddelde Nederlander. Nadere analyse wijst uit dat vooral onder de allochtone meisjes de sportdeelname lager ligt (61% versus 74%). Onder de jongens doen zich wat betreft sportdeelname geen significante verschillen voor naar etniciteit. In dit onderzoek dient rekening te worden gehouden met eventuele verschillen in sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging tussen jongeren met verschillende etniciteit. Volgens Breedveld (2006) is het niet toevallig dat vrouwen behoren tot de bevolkingsgroep die traditioneel het minst met sport in verband worden gebracht, ook in het 'vooruitstrevende' westen (Breedveld, 2006). In het huidige onderzoek wordt gekeken naar de factoren met betrekking tot etniciteit die mogelijk een rol spelen bij het lid zijn van een sportvereniging onder 12-15-jarigen.

2.4.5.2 Omgevingsfactoren

Naast persoonlijke kenmerken hebben ook omgevingsfactoren invloed op de keuze om (niet) deel te nemen aan sportactiviteiten. Onder deze sociale contextuele factoren die invloed hebben op het sportgedrag van jongeren worden familie en vrienden, mogelijkheden in de buurt/ wijk en de kansen

die een individu krijgt, verstaan. Hieronder wordt de invloed van de omgevingsfactoren op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging besproken. De betekenisgeving van jongeren aan sportdeelname en het lid zijn van een sportclub wordt beïnvloed door omgevingsfactoren. In de onderstaande literatuur die besproken wordt, is veelal niet specifiek onderzoek gedaan naar sportdeelname en het lid zijn van de sportclub onder 12-15-jarigen. Om het sportgedrag van 12-15-jarigen te verklaren zal het huidige onderzoek uitkomst bieden.

Familie

De ouders nemen in het leven van kinderen een belangrijke plaats in. De ouders zijn, meer dan anderen, in staat om hun kinderen te stimuleren tot sporten en bewegen. Zo kunnen ze hun kinderen enthousiasmeren, faciliteren, aansporen of zelfs verplichten om te gaan of te blijven sporten. Daarnaast kunnen ze hun kinderen het goede voorbeeld te geven door een actieve leefstijl te hebben en zelf te sporten (Fraser-Thomas et al., 2008,). Indien gekeken wordt naar de invloed van de vader en moeder op het sportgedrag van kinderen en jongeren stellen Ferreira et al. (2005) dat ouders door middel van voorbeeldgedrag, ondersteuning en bemoediging de fysieke activiteit van hun kinderen kunnen beïnvloeden. Als de kinderen echter de bemoediging en aanwijzingen van de ouders als controlerend ervaren, hebben deze aanwijzingen een negatieve invloed (Frelier & Janssens, 2007).

Daarnaast geven Frelier & Janssens (2007) aan dat de sociaaleconomische status van de ouders invloed heeft op het sportgedrag van kinderen. Uit het onderzoek blijkt dat mensen en de kinderen van ouders met een hogere sociaaleconomische status meer sporten. Frelier & Janssens (2007) stellen dat dit vooral heeft te maken met het verschil in leefstijl; de auteurs menen dat mensen met een hogere sociaaleconomische status gemiddeld meer waarde hechten aan sport. Een verklaring die hiervoor wordt gegeven, is dat zij bewustere keuzes zouden maken en ook gemiddeld genomen minder aan beweging toekomen in hun dagelijkse leven (Frelier & Janssens, 2007). Daarnaast brengt de sportbeoefening kosten met zich mee. Voor de minder draagkrachtige ouders speelt het kostenaspect daarom onherroepelijk een rol en zal dit invloed hebben op de sportdeelname van het kind.

Niet alleen de ouders maar ook anderen fungeren in de direct omgeving als voorbeeld voor kinderen. Vooral broers, zussen en leeftijdsgenoten kunnen als rolmodel dienen en als speelkameraad fungeren. Uit het onderzoek van Frelier & Janssens (2007) valt op dat kinderen met één of meer broers en/of zussen meer in beweging komen. Gekeken naar de invloed van vriendjes en vriendinnetjes op het sportgedrag, blijkt uit onderzoek dat kinderen vooral op het schoolplein en in de buurt nieuwe vrienden maken en in mindere mate bij de sportclub (Elling, 2002). Bestaande vriendschappen zijn echter wel medebepalend voor de keuze van een tak van sport of sportvereniging. Daarbij is de aanwezigheid van vrienden bij een sportclub een belangrijke stimulans om lid te worden of te blijven van een sportclub. Zo'n 25% van de kinderen uit het onderzoek van Frelier & Janssens (2007) is naar eigen zeggen lid geworden van een sportvereniging via een vriendje of vriendinnetje.

Trainer/coach

Naast ouders, broers/zussen en vrienden/teamgenootjes kunnen volgens Vazou et al. (2004) ook trainers en coaches invloed hebben op de sportmotivatie en het sportgedrag van jongeren. Een coach kan een leerling bemoedigen door het kind te stimuleren tijdens sportactiviteiten. Dit kan echter ook leiden tot ontmoediging bij het kind, wanneer hij of zij het gevoel heeft niet aan de verwachtingen te kunnen voldoen. Een leerling kan daarbij erg bezorgd zijn over hoe hij of zij overkomt op de trainer/coach (Vazou et al., 2004). Dit is van invloed op de evaluatie van sportdeelname waarbij een kind de keuze maakt door te gaan of te stoppen met sportdeelname (bij een sportvereniging).

De school

De school is voor kinderen waar ze, als ze niet thuis zijn, het grootste deel van hun tijd doorbrengen. Het is een omgeving die op verschillende manieren invloed heeft op het sport- en beweggedrag van kinderen. Er is het schoolplein waar kinderen kunnen rondhangen voor, tijdens en na schooltijd en waar meer of minder bewegingsrijke activiteiten kunnen worden ontplooid. Daarnaast zijn er de gymlessen, buitenschoolse sportactiviteiten en sportdagen. Er is echter geen relatie gevonden tussen de gymlessen en aan sport doen in de vrije tijd (Frelier & Janssens, 2007). Daarbij zal de weg van huis

naar school en andersom afgelegd moeten worden. Dit kan lopend, per fiets of per auto. Uit het onderzoek van Frelier & Janssens (2007) komt naar voren dat driekwart van de kinderen dagelijks lopend of per fiets naar school gaat en daar per dag zo'n tien tot twintig minuten aan kwijt is. Op zichzelf is het woon-schoolverkeer in veel gevallen al een goede aanzet om de beweegnorm - 60 minuten per dag (matig) intensieve lichamelijke arbeid - te behalen.

De buurt / wijk

Naast de invloed die school kan uitoefenen op het sport- en beweggedrag van kinderen speelt de buurt een rol. De faciliteiten die in buurt aanwezig zijn hebben een positieve invloed op het sportgedrag van kinderen. Er is een tamelijk sterk verband gevonden tussen de beoordeling van sportmogelijkheden en sportdeelname. (Frelier & Janssens, 2007). De kinderen die aangeven dat er in hun buurt veel sportfaciliteiten zijn, doen meer aan sport en zijn vaker lid van de sportclub. Daarnaast is de sociale veiligheid in de buurt van belang voor de sportdeelname van kinderen. Kinderen spelen vaker buiten naarmate zij minder angst ervaren en daardoor minder moeite hebben om naar speelplekken in de buurt te gaan. Volgens Sisjord (1993) hangt sportdeelname af van de beschikbare activiteiten in de geografische buurt. De afstand van huis tot de sportfaciliteiten is een bepalende factor voor sportdeelname bij jongeren (Sisjord, 1993). Volgens de auteur spelen hierbij individuele mogelijkheden een rol. Deze mogelijkheden hebben betrekking op sportvaardigheden, sociaaleconomische en demografische achtergronden en sociale netwerken (Sisjord, 1993). Of een individu toegang heeft tot bepaalde sportactiviteiten hangt af van het aantal en type belemmeringen die door het individu worden ervaren. Deze belemmeringen zijn variabel en kunnen een functionele achtergrond hebben, zoals de af te leggen afstand tussen het huis en de sportactiviteiten (Sisjord, 1993).

Uit de bovengenoemde onderzoeksresultaten kan gesteld worden dat verschillende factoren een rol kunnen spelen bij wel of geen sportdeelname. Er is echter niet geconcludeerd worden dat deze factoren ook van invloed zijn op het wel of niet lid zijn van een sportvereniging onder 12-15-jarigen, vandaar het belang van het huidige onderzoek.

In dit hoofdstuk is vanuit de theorie het thema jongeren en sportdeelname en het lidmaatschap van een sportvereniging beschreven. Het gaat hierbij om factoren die van invloed zijn op sportdeelname en het lidmaatschap van een sportvereniging onder jongeren. Hierna worden het theoretisch kader, onderzoeksmethoden en de onderzoeksvragen besproken. Daarna worden in hoofdstuk 6 de resultaten besproken die voortkomen uit het empirisch onderzoek. Daarnaast worden de resultaten en de bevindingen uit dit hoofdstuk aan elkaar gekoppeld. In hoofdstuk 7 worden de opvallende onderzoeksbevinding kort besproken in de discussie, waarna de conclusie wordt gepresenteerd en er enkele aanbevelingen worden gedaan voor de Nederlandse Katholieke Sportfederatie en voor sportverenigingen.

3. Theoretisch kader

In dit onderzoek is het interpretatieve perspectief gehanteerd. Voor deze benadering is gekozen omdat het bij deze probleemachtergrond passend is om standpunten en gevoelens in de vorm van betekenissen te achterhalen. Wanneer een onderzoeker geïnteresseerd is in het begrijpen van de reden waarom bepaalde dingen gebeuren, is een interpretatieve benadering op zijn plaats. Deze benadering houdt rekening met zaken als gevoelens en emoties, welke worden gemeten door het interpreteren van woorden en statements. Deze interpretatie vindt plaats vanuit het perspectief van de onderzoeker, die betekenissen, waarden en verklaringen tracht te achterhalen. Een voordeel van de interpretatieve benadering is dat het de onderzoeker in staat stelt het onderzoeksthema ‘van binnenuit’ te bekijken. Hierdoor is de onderzoeker vaak in staat bepaalde gebeurtenissen niet alleen waar te nemen, maar ook te begrijpen en uit te leggen. Omdat dit huidige onderzoek zowel een begrijpend als verklarend karakter heeft is de interpretatieve benadering een geschikt onderzoeksperspectief.

Daarnaast is dit theoretisch kader een toevoeging aan de huidige literatuur rondom jeugd en de sportvereniging. De laatste decennia blijkt uit onderzoek dat steeds minder 12-15-jarigen lid worden en of blijven van de sportvereniging. Er is op dit moment echter nog geen onderzoek gedaan naar de redenen hiervan met behulp van kwalitatief onderzoek met een interpretatief perspectief. Een nadeel van de interpretatieve benadering is doorgaans dat de betrouwbaarheid en de validiteit van het onderzoek in het geding kan komen. De data en conclusies zijn immers voor een groot deel gebaseerd op interpretatie van de onderzoeker zelf (Gratton & Jones, 2004). Binnen dit onderzoek naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het sportverenigingslidmaatschap is weliswaar sprake van interpretatie vanuit de onderzoeker, maar conclusies worden toch vooral getrokken naar aanleiding van herhaaldelijk voorkomende uitspraken van verschillende respondenten, die letterlijk zijn vastgelegd. Tevens wordt zoveel mogelijk getracht de respondenten vrijuit over de verschillende topics te laten spreken, zonder al te veel sturing te geven richting bepaalde antwoorden.

Verschijnselen en gebeurtenissen zijn beter te begrijpen en te verklaren door standpunten en gevoelens in de vorm van betekenissen te achterhalen. Tijdens het onderzoek zal in ogenschouw moeten worden genomen dat iedereen een eigen werkelijkheid heeft en deze op een bepaalde manier vertelt. Er bestaat dus niet één werkelijkheid. De betekenis die de mens geeft aan dingen, verschijnselen en gebeurtenissen om hen heen, zijn van essentieel belang om de mens of de sociale werkelijkheid te kunnen begrijpen (Rijkeboer, 1989). Zoals William Isaac Thomas in 1928 stelde en ook wel het Thomas-theorema wordt genoemd: *“If men define a situation as real, it’s real in their consequences.”* Dit betekent dat betekenissen die 12-15-jarigen geven aan het lid zijn van de sportvereniging, dus gevolgen hebben voor hun gedrag en de keuzes die zij op dit gebied maken. Op zijn beurt kan dit weer gevolgen hebben voor het vormen en/of aanpassen van het sportbeleid van een sportvereniging. Om te komen tot het begrijpen en verklaren van het gedrag of handelen van 12-15-jarigen, zal de onderzoekster zich moeten inleven in de wijze waarop de betrokkenen betekenis geven aan hun werkelijkheid, deze interpreteren en ervaren.

Betekenenissen en betekenisgeving zijn centrale begrippen in dit onderzoek. Het draait immers om de betekenissen die 12-15-jarigen geven aan het lid zijn van de sportvereniging. Mensen geven betekenissen aan dingen door het zien van een wereld, waarop zij hun stempel al hebben gedrukt. (Weick, 1995). Betekenisgeving is een continu proces, waarin mensen terugkijken op situaties die ze in het verleden meemaakten (Weick, 1995). Dit betekent dat de betekenissen die jongeren toekennen aan het lid zijn van een sportvereniging te maken hebben met hoe zij naar meegemaakte situaties met betrekking tot de sportvereniging terugkijken. Door middel van betekenisgeving creëren mensen hun eigen werkelijkheid. Betekenisgeving wordt dan ook wel gezien als het uitvinden van eigen waarheden. In dit onderzoek zullen de betekenissen van de 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging gezien worden als hun eigen waarheden. Alle verschillende waarheden van de 12-15-jarigen worden in dit onderzoek tegen elkaar uitgezet, zodat er een beeld ontstaat van de betekenissen die 12-15-jarigen geven aan de sportvereniging.

3.1 Wetenschappelijke relevantie

Op dit moment is er al veel (kwantitatief) onderzoek uitgevoerd onder jeugd met betrekking tot sportdeelname en drop-out. Er is echter weinig onderzoek gedaan naar jeugd en de sportvereniging. Een oordeel over de wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek is niet eenvoudig. Het betreft immers, gezien de grootte van de onderzoekspopulatie, een tamelijk kleinschalig onderzoek. Desalniettemin kan het onderzoek bijdragen aan het leveren van nieuwe inzichten in de betekenisgeving die 12-15-jarigen koppelen aan het lidmaatschap van de sportvereniging.

4. Onderzoeksmethoden

Aangezien de onderzoeksvraag zich richt op de betekenis die 12-15-jarigen geven aan het lid zijn van een sportvereniging, is het de bedoeling achter hun meningen en ideeën te komen wat betreft het lidmaatschap van een sportvereniging. Omdat in dit onderzoek zowel de niet- als wel participerende jeugd binnen de sportvereniging ondervraagd moet worden, is er voor gekozen om de desbetreffende jeugd te zoeken in het onderwijs. Vanwege de gekozen leeftijdscategorie 12-15 jaar, zal het onderzoek plaatsvinden in het middelbaar onderwijs. Om iets te kunnen zeggen over de diversiteit op het gebied van het opleidingsniveau is er gekozen voor respondenten met vmbo-, havo- en vwo-niveau. De respondenten zijn afkomstig van één middelbare school in Amsterdam. Het onderzoek zal gehouden worden in de 1e, 2e en 3e klas van deze middelbare school.

Verskillende onderzoeksmethoden zijn toegepast om inzicht te krijgen in de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging. Zo zijn er enquêtes en interviews afgenomen. Hieronder worden de verschillende methoden kort beschreven.

4.1 Enquêtes

Alvorens de interviews werden afgenomen bij een aantal leerlingen, zijn er enquêtes uitgedeeld onder alle 1^e, 2^e en 3^e jaars leerlingen van de middelbare school (zie bijlage 1). De enquête is ontwikkeld door zelfbedachte vragen samen te voegen met vragen uit een reeds bestaande enquête die is afgenomen door de Nationale Jeugdraad in samenwerking met het NISB onder 750 jongeren van 12 t/m 16 jaar (Nationale Jeugdraad, 2004).

De enquête bevatte algemene vragen, zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en etniciteit. Daarnaast is gevraagd naar de sportdeelname en het lidmaatschap van een sportvereniging (in het heden en verleden).

In dit onderzoek is de enquête afgenomen onder 157 leerlingen van het IJburg College in Amsterdam. De onderzochte groep bestaat uit 84 meisjes en 73 jongens. De leerlingen bevinden zich in de leeftijdscategorie 12 t/m 16 jaar. Daarnaast volgt zo'n 47% van de onderzochte groep het vmbo en bijna 53% volgt een academisch (havo of vwo) opleidingsniveau. Daarbij heeft bijna 50% van de jongeren ouders die beiden in Nederland zijn geboren. De andere helft heeft één of twee ouders die in het buitenland geboren zijn (zie bijlage 2).

Op basis van de resultaten van de ingevulde korte enquête, zijn er 19 leerlingen geselecteerd om aan het interview mee te doen. Getracht is om zowel een gelijk aantal vmbo-, havo- en vwo- leerlingen als een gelijk aantal 1e-, 2e- en 3^e-klassers te selecteren. Daarnaast zijn de leerlingen geselecteerd op basis van geslacht, wel/niet sporter en het wel/niet lid zijn van een sportvereniging. Hierbij is nagestreefd om uiteindelijk ongeveer een gelijk aantal jongens en meisjes te selecteren en een gelijk aantal jongeren dat wel/niet sport en een gelijk aantal jongeren dat wel/niet lid is van een sportvereniging.

4.2 Interviews

Om de betekenis te achterhalen die door de onderzoekspopulatie wordt gekoppeld aan het lid zijn van de sportvereniging, zijn semi-gestructureerde kwalitatieve interviews afgenomen. Voorafgaand aan de interviews zijn een aantal topics vastgesteld, welke terug zijn te vinden in de topiclijst (zie bijlage 3). De respondenten hebben de vrijheid gekregen om hun eigen invulling te geven aan de topics, zonder dat hen een van tevoren opgestelde vragenlijst is afgenomen. Deze methode biedt tevens ook veel ruimte om door te vragen.

Uit de 157 leerlingen die de enquêtes hebben ingevuld zijn vervolgens 19 leerlingen benaderd voor semi-gestructureerde (groeps)interviews. Er zijn uiteindelijk acht semi-gestructureerde interviews afgenomen. Daarbij hebben er vier groepsinterviews plaatsgevonden met respectievelijk twee, twee, drie en vier leerlingen. De gehele onderzoeksgroep bestaat uit tien meisjes en negen jongens, waarvan de leeftijd varieert van 12 t/m 15 jaar. Zo'n 47% van de groep volgt het vmbo en bijna 53% volgt een academisch (havo of vwo) opleidingsniveau. Daarnaast heeft bijna 37% van de jongeren ouders die

beiden in Nederland zijn geboren. Het andere deel (63%) van de onderzoeksgroep heeft één of twee ouders die in het buitenland geboren zijn (zie bijlage 4).

In eerste instantie was er gekozen voor het afnemen van alleen semi-gestructureerde interviews. Omdat het echter niet zo makkelijk bleek te zijn een afspraak te maken met de 12-15-jarigen voor een interview, is er soms voor gekozen met meerdere leerlingen tegelijk een groepsinterview af te nemen. Het groepsinterview heeft net zoals het individuele interview zijn voor- en nadelen. Zo biedt het groepsinterview gelegenheid voor veel interacties rondom een topic, maar dwingt de groepsinterview setting de 12-15-jarigen in een gecreëerde situatie, die hun normale doen en laten kan verstoren. Het interview daarentegen bestaat uit een 1-op-1 setting waarin de 12-15-jarige zijn of haar standpunten op bepaalde topics kan geven zonder daarbij beïnvloed te worden door anderen. Een nadeel van deze 1-op-1 setting kan zijn dat de 12-15-jarige zich misschien niet op zijn of haar gemak voelt. In dit onderzoek zijn zowel interviews als groepsinterviews afgenomen, waarbij beide methoden tot bruikbare data hebben geleid.

Ik heb gekozen voor semi-gestructureerde (groeps)interviews. Het voordeel van dit type interview is dat ook onverwacht, belangrijke onderwerpen besproken worden, die waarschijnlijk niet naar voren komen als gebruik wordt gemaakt van volledig gestructureerde interviews. Daarnaast kunnen tijdens (duo-) semi-gestructureerde interviews en focusgroepen de geïnterviewden enigszins gestuurd worden naar hun behoeften, standpunten en ideeën over het lidmaatschap van een sportvereniging. Indien dit niet zou worden gedaan, ontstaat het risico dat onderwerpen niet aan bod komen en de onderzoeksvraag niet beantwoord kan worden.

De interviews zijn opgenomen met een bandrecorder en vervolgens letterlijk uitgewerkt. Op deze manier is een groot bestand aan woordelijke data opgebouwd.

4.3 Data analyse

De hoeveelheid data die verkregen is uit de verschillende onderzoeksmethoden is omvangrijk. Om de enquêtes en interviews te ontleden is een analyse toegepast. De enquêtes zijn geanalyseerd met behulp van het programma SPSS. Om de interviews te ontleden werd er een inhoudsanalyse toegepast. Er zijn inhoudscategorieën ontwikkeld op basis van de literatuurstudie, maar ook uit de data kwamen nieuwe inhoudscategorieën naar voren. Aan de hand van de inhoudscategorieën werden de interviews dan verder geanalyseerd. Hoofdactiviteit van de interviewanalyse is het coderen. Coderen is ontwikkeld als techniek in de gefundeerde theoriebenadering (Boeije, 2005). Coderen is volgens Boeije (2005) het belangrijkste hulpmiddel in de analyse. Bij het coderen worden thema's onderscheiden in de onderzoekdata en benoemd met een code. Indien van toepassing wordt het gespreksonderdeel toegekend aan één of meerdere inhoudscategorieën voortkomend uit het literatuurstudie of de data zelf.

5. Onderzoeksvragen

De onderstaande onderzoeksvraag zal gehanteerd worden in dit onderzoek:

“Welke betekenis geven 12-15 jarigen aan het lidmaatschap van een sportvereniging?”

Subvragen hierbij zijn:

- Waarom worden 12-15 jarigen lid van een sportvereniging?
- Waarom zijn 12-15 jarigen niet lid van een sportvereniging?
- Waar hebben 12-15 jarigen behoefte aan binnen een sportvereniging?
- Welke betekenis geven 12-15 jarigen aan jeugdparticipatie van henzelf binnen een sportvereniging?
- Welke factoren spelen een rol bij het wel of niet lid zijn van een sportvereniging onder 12-15-jarigen?

Om een goed begrip te krijgen van de belangrijkste begrippen in de bovengenoemde onderzoeksvragen, zal hieronder een aantal termen nader gedefinieerd worden:

- *12-15-jarigen*: jongeren van 12 tot 15 jaar oud.
- *Sportvereniging*: vrijwillige sportorganisatie van een bepaald aantal personen met een bestuur aan het hoofd.
- *Lidmaatschap*: het lid zijn van een sportvereniging.
- *Jeugdparticipatie*: de actieve betrokkenheid van jongeren bij beslissingen over en vormgeving van een sportorganisatie
- *Factoren*: de invloed van een gebeuren, een persoon of iets of iemand anders.

6. Resultaten

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de empirische bevindingen van dit onderzoek. Dit houdt in dat de informatie die uit de enquêtes en interviews is verkregen wordt gepresenteerd. Het beeld dat 12-15-jarigen hebben van het lidmaatschap van de sportvereniging zal worden weergegeven. Vijf verschillende onderwerpen zijn uitgewerkt, namelijk:

- 6.1 Sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging
- 6.2 Motieven
- 6.3 Wensen & behoeften aan sportvereniging
- 6.4 Wensen & behoeften aan jeugdparticipatie
- 6.5 Invloeden

Deze onderwerpen vormen tezamen de belangrijkste resultaten die uit de enquêtes en interviews naar voren zijn gekomen. Het zijn namelijk deze vier onderwerpen waaraan vaak door de 12-15-jarigen betekenis worden toegekend. Daarmee vormen de onderwerpen de afspiegeling van de betekenisgeving aan het lidmaatschap van de sportvereniging. Met behulp van interviewcitataten worden de bevindingen verduidelijkt. De belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de meningen en ervaringen van de 12-15-jarigen worden per thema behandeld.

6.1 Sportdeelname en lidmaatschap sportvereniging

In deze paragraaf worden de kenmerken van de 12-15-jarige onderzoeksgroep weergegeven. Hierbij zal worden ingegaan op de sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging. Het betreft de gegevens van zowel de groep die de enquêtes heeft ingevuld als de daaruit geselecteerde kleinere groep geïnterviewden.

6.1.1 Enquêtes

Hieronder worden respectievelijk de kenmerken van de onderzoeksgroep (enquête) wat betreft de sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging weergegeven. Zie voor een overzichtelijk beeld ook tabel 1 in de bijlage.

Sportdeelname

Als gekeken wordt naar de sportdeelname onder de geënquêteerden, zijn de volgende conclusies te trekken. Een grote meerderheid van de jongeren die de enquête hebben ingevuld (72%) geeft aan een of meerdere sport(en) te beoefenen. Uit de resultaten van de enquêtes blijkt dat de geënquêteerde jongens vaker sporten dan meisjes; 78% van de jongens beoefent sport tegenover 67% van de meisjes. Indien gekeken wordt naar de leeftijd en sportdeelname, is te zien dat 12- en 13-jarigen vaker sporten (resp. 75% en 75%) dan jongeren die 14 of 15 jaar zijn (resp. 67% en 68%). Daarbij sporten de jongeren die een vmbo basis opleiding volgen veel minder (58%) dan jongeren met een vmbo theoretische (77%) en academische opleiding (74%). Indien gekeken wordt naar de sportdeelname en het geboorteland van de ouders van de jongeren, kan geconcludeerd worden dat respectievelijk 80% en 82% van de jongeren met één of twee ouders die in Nederland zijn geboren aan sport deelneemt. Het percentage sportdeelname ligt echter veel lager onder jongeren met ouders die beiden in het buitenland zijn geboren (51%). De bovenstaande resultaten in oenschouw nemend, kan geconcludeerd worden dat deze resultaten in vergelijking met de onderzoeksresultaten uit eerder onderzoek (SCP, 2003; SCP, 2006;), met elkaar op één lijn liggen. In het onderzoek van SCP (2003,2006) worden soortgelijke uitkomsten weergegeven. Dit betekent dat de onderzoeksgroep als representatief kan worden beschouwd. De vraag blijft echter wat de redenen zijn van de bovengenoemde verschillen in sportgedrag tussen mensen met verschillend geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en etniciteit.

Opvallend is dat bijna 70% van de niet-sporters wel graag zou willen sporten en dat 82% van de niet sporters in het verleden wel heeft gesport. De vraag blijft wat de redenen zijn van deze 70% om niet aan sport deel te nemen. Verderop in dit onderzoeksverslag zal hierbij worden stilgestaan. Eerst wordt verder gegaan met het lidmaatschap van de sportvereniging onder de onderzoeksgroep, sportdeelname an sich betekent immers niet automatisch het lid zijn van een sportclub.

Lidmaatschap sportvereniging

Gekeken naar het lidmaatschap van de sportvereniging onder de 12-15-jarige geënquêteerden, resulteert in het volgende. Zo'n 57% van de onderzochte groep is lid van de sportvereniging. De groep die lid is van de sportvereniging bestaat uit zo'n 58% jongens en 42% meisjes. Kijkend naar het lidmaatschap van de sportvereniging en het opleidingsniveau dat gevolgd wordt, kan gesteld worden dat 43% vmbo volgt en het andere deel (57%) havo/vwo –niveau heeft. Daarnaast blijkt uit de onderzoeksdata dat de groep die lid is van de vereniging voor 42% bestaat uit jongeren met één of meer ouders geboren in het buitenland en voor 58% bestaat uit 12-15-jarigen met twee in Nederland geboren ouders. Eerder onderzoek van het SCP (2006) heeft soortgelijke statistieken gevonden. Ook in dat onderzoek werd gesteld dat een groter aantal jongens, havo/vwo-ers en autochtonen lid is van de sportvereniging (SCP, 2006). Hieruit kan geconcludeerd worden dat de onderzoeksgroep in het huidige onderzoek representatief is aan onderzoeksgroepen in soortgelijk onderzoek.

Bijna 80% van de sportende jongeren is lid van een sportvereniging. Indien aan jongeren die wel sporten maar hiervoor niet lid zijn van een sportvereniging gevraagd wordt of ze wel lid zouden willen zijn van de sportvereniging reageert slechts 34% positief; 66% van deze groep sport liever ergens anders dan bij de sportvereniging. Daarnaast is 66% van de groep die niet lid is van de sportvereniging in het verleden wel lid geweest. Waar deze groep sport en waarom deze groep liever ergens anders sport, wordt later in dit verslag behandeld. Eerst wordt verder gegaan met de kenmerken van de onderzoeksgroep (interviews) wat betreft sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging.

6.1.2 Interviews

De kenmerken van de onderzoeksgroep (interviews) met betrekking tot de sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging onder 12-15-jarigen lopen parallel aan de eerder behandelde kenmerken van de onderzoeksgroep afkomstig van de enquêtes. Hieronder zullen de interviewdata kort uiteen worden gezet. Omdat deze resultaten in het profiel passen van de uitkomsten van de enquêtes, zullen de exacte gegevens terug te zien zijn in tabel 2 de bijlage.

Sportdeelname

Gekeken naar de sportdeelname onder de geïnterviewden, zijn de volgende resultaten zichtbaar. Een grote meerderheid van de jongeren (74%) zegt aan een of meerdere sport(en) te doen. Uit de resultaten blijken meer geïnterviewde jongens dan meisjes aan sport te doen. Verder is hier ook te zien dat 12- en 13- jarigen vaker sporten dan jongeren die 14 of 15 jaar zijn. Daarbij blijkt uit de interviewdata dat de jongeren die een vmbo basis opleiding volgen minder aan sport deelnemen dan de jongeren met een vmbo theoretische of havo/vwo- opleiding. Kijkend naar de sportdeelname en het geboorteland van de ouders van de jongeren, kan gesteld worden dat een groot deel van de jongeren met één of twee ouders die in Nederland zijn geboren aan sport deelneemt. Onder jongeren met ouders die beiden in het buitenland zijn geboren ligt dit sportdeelname aantal echter iets lager.

Lidmaatschap sportvereniging

Indien gekeken wordt naar het lidmaatschap van de sportvereniging onder de 12-15-jarige geïnterviewden, kan het volgende geconcludeerd worden. Bijna de helft van de groep is lid van de sportvereniging. Daarbij is zo'n tweederde van de sportende geïnterviewden lid van een sportvereniging. Indien aan jongeren die wel sporten maar hiervoor niet lid zijn van een sportvereniging gevraagd wordt of ze wel lid zouden willen zijn van de sportvereniging reageert slechts een klein deel positief. Kennelijk hebben ze bepaalde redenen om niet bij de sportvereniging te sporten. In dit onderzoek wordt onderzocht wat deze redenen om niet lid te zijn van de sportvereniging zijn.

Nu er een beeld is gegeven van de onderzoeksgroep op het gebied van sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging, zal ik verder gaan met de redenen voor en invloeden op sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging. Hierdoor zal de bovengenoemde kwantitatieve data beter begrepen en verklaard kunnen worden.

6.2 Motieven

In deze paragraaf zal ik ingaan op de motieven om wel of niet te sporten en wel of niet lid te zijn van een sportvereniging. Allereerst zullen motieven om wel of niet te sporten worden behandeld, vervolgens worden motieven om wel of niet lid te zijn van de sportvereniging weergegeven.

6.2.1 Motieven sportdeelname

In de interviews zijn de beweegredenen om wel of niet te sport uitgebreid aan bod gekomen. De jongeren die hebben aangegeven aan sport te doen, is gevraagd naar hun motieven om dat te doen en de jongeren die niet sporten is gevraagd naar de motieven om dat te laten. Hieronder worden de motieven van jongeren om wel of niet aan sport deel te nemen besproken.

6.2.1.1 Motieven om wel te sporten

In deze paragraaf worden de motieven van de 12-15-jarige geïnterviewden om aan sport deel te nemen weergegeven. Zoals uit de onderzoeksdata is gebleken, sport een groot deel van de onderzoeksgroep. Nu is de vraag waarom deze jongeren sporten. Uit de onderzoeksdata blijkt dat er onderscheid gemaakt kan worden in de volgende sportmotieven: ontspanningsmotieven, sociale motieven, gezondheidsmotieven en competitieve motieven. Hieronder wordt apart aandacht besteed aan elk sportmotief.

Ontspanningsmotieven

Tijdens de interviews gaven veruit de meeste jongeren aan dat zij sporten omdat ze het leuk vinden en omdat ze dan lekker kunnen bewegen. Ze zien sporten als uitlaatklep om hun energie even kwijt te kunnen. Deze sportmotieven heb ik gekarakteriseerd als ontspanningsmotieven. Zulke motieven kunnen ook wel gezien worden als de door Buisman (1995) genoemde bewegingsmotieven. Buisman (1995) omschrijft de motieven zoals het lekker kunnen bewegen, het hebben van plezier en het puur genieten van de sport als bewegingsmotieven.

Sociale motieven

Daarnaast speelt het sociale gebeuren rondom het sporten een belangrijke rol bij de geïnterviewde jongeren. Het gezellig samenzijn met vrienden wordt door een groot deel van de ondervraagden genoemd als sportmotief en wordt in dit onderzoek gekarakteriseerd als sociaal sportmotief. Dit sportmotief komt overeen met het door Buisman (1995) onderscheidde sociale motief.

Gezondheidsmotieven

Daarbij is het gezondheidsaspect voor de meesten ook erg van belang. Het merendeel van de geïnterviewden zegt sport belangrijk te vinden om gezond, fit en slank te worden of te blijven. Soortgelijke motieven worden door Buisman (1995) ook wel omschreven nuttigheidsmotieven en zijn in het huidige onderzoek omschreven als gezondheidsmotieven. Deze motieven worden door Buisman (1995) gekenmerkt als instrumenten van de sport. Sport wordt in dit geval gebruikt voor bepaalde doeleinden zoals afvallen en fit en gezond zijn.

Hieronder staan een aantal citaten van 12-15-jarigen waarin naar voren komt dat sporten voor hen een uitlaatklep is (ontspanningsmotief), gezelligheid met vrienden betekent (sociaal motief) en daarnaast een instrument om niet dik te worden is (gezondheidsmotief).

Meisje (13): Nou ik vind bij voetbal heel leuk dat je lekker kunt rennen en tegen de bal kan aantrappen. En het is ook altijd erg gezellig met vrienden. Ik heb een heel leuk team en het is altijd gezellig. Je krijgt er een betere conditie van en dat vind ik ook wel belangrijk, omdat je je dan fit voelt.

Jongen (14): Ik vind sporten leuk omdat je beweegt, je kunt al je energie aflossen. En bijvoorbeeld als je heel boos bent op iemand, dan ga je basketballen en dan kun je jezelf even los laten gaan. Het is ook gewoon leuk om te doen, omdat als je een wedstrijd gaat spelen en je scoort iedereen voor je klapt. Dat geeft gewoon een lekker gevoel. En ja het

voelt ook gezond om te doen, je voelt je niet als je het doet...als je gaat sporten word je niet dik ofzo en je blijft fit.

Meisje (12): Vroeger wilde ik nooit iets doen. Ik was ook best wel dik in die tijd. Maar ik vond het steeds leuker worden om te sporten en toen ben ik best wel veel afgevallen.

Prestatieve motieven

Het gewicht dat aan de overig genoemde motieven wordt toegekend, varieert sterk. Zo spreekt het competitie-element, het beter willen worden en het willen winnen-aspect sommigen erg aan, maar anderen helemaal niet. De bovengenoemde motieven worden door Buisman (1995) gekarakteriseerd als leermotieven. In het onderstaande citaat van een jongen komt naar voren dat hij het competitie-element en het willen winnen-aspect erg belangrijk vindt. Het citaat van een meisje geeft daarentegen weer dat zij het vooral belangrijk vindt om lol te hebben en het beter worden en het competitie-element voor haar niet zo van belang is.

Jongen (14): Sporten is leuk omdat je ergens van moet winnen bijvoorbeeld bij basketbal. Dat je niet zo maar met de bal over het veld kan, maar dat je langs allemaal mensen moet. Dat het een echte uitdaging is.

Meisje (13): Nee mij maakt het niet zoveel uit of ik goed ben of niet. Het gaat me meer om de lol tijdens het sporten dan dat ik echt veel beter moet worden.

De geconstateerde motieven zijn soms gerelateerd aan een specifieke groep jongeren. Zo spraken de jongens veelal over het belang van het competitie-element, winnen en beter worden. Er waren echter wel enkele meisjes die vertelden het spelen van wedstrijden en het beter worden in de sport van belang te vinden. De meisjes gaven vooral aan gezelligheid en plezier met vrienden belangrijk te vinden tijdens het sporten. Dat sporten goed is voor de gezondheid wordt door de meeste 12-15-jarigen gesteld. Jongeren vertelden een beter uithoudingsvermogen/conditie te krijgen en fit te worden door te sporten. Wat betreft een slanke lijn is dit voor zowel de 12-15-jarige jongens als meisjes even (on)belangrijk. Er is echter wel een verschil te zien tussen de allochtone en autochtone jongeren. Opvallend is dat alleen allochtone jongens en meisjes vertelden dat zij sport beoefenen om slank te zijn of te worden. De autochtone geïnterviewden spraken wel over het belang van sport voor de gezondheid maar niet expliciet over sporten als instrument om af te vallen.

Onderzoekers geven aan dat jongeren verschillende redenen hebben om te sporten (Alverman, 1978; Buisman, 1995; Frelier & Janssens, 2007; Weiss, 2004). Net zoals uit het onderzoek van Frelier & Janssens (2007), blijkt uit het huidige onderzoek dat kinderen uiteenlopende redenen hebben om sport te beoefenen. Veruit de meeste kinderen gaven aan dat zij sporten omdat ze het erg leuk vinden. Het gezondheidsaspect is echter voor een groot deel ook van belang, de reden om te sporten was een groot deel van de kinderen om slank te worden of fit te blijven. Daarnaast was het competitie-element voor sommigen ook belangrijk. Buisman (1995) heeft in zijn onderzoek vier verschillende motieven onderscheiden, namelijk nuttigheids-, leer-, bewegings- en sociale motieven. De door Buisman (1995) onderscheiden sportmotieven blijken toepasbaar te zijn op de in dit onderzoek genoemde sportmotieven van de geïnterviewde 12-15-jarige jongeren. De sportdeelname motieven genoemd door de 12-15-jarigen in dit onderzoek kunnen ondergebracht worden in de door Buisman in 1995 opgestelde sportmotieven van 12-15-jarigen om te sporten. Dit zou betekenen dat de sportmotieven van 12-15-jarigen in de laatste decennia

niet zijn veranderd. Of toch wel?

In overeenkomst met het onderzoek van Hermes et al. (2007) blijkt namelijk uit de onderzoeksdata dat de technologie en voortschrijdende individualisering in de leefwereld van de 12-15-jarigen ook invloed hebben op het sportgedrag van de jongeren. Zo komt naar voren dat voor jongeren rolmodellen in de media, in games en in hun eigen omgeving een belangrijke rol spelen en invloed hebben op hun sportgedrag (vgl. Hermes et al., 2007) . twee jongeren leggen uit::

Meisje (13): Door mijn vader ben ik gaan voetballen, want hij houdt heel veel van voetbal en dan doe ik altijd mee en dan gaat het automatisch. En ik kijk met hem ook iedere dag voetbal op tv enzo

Jongen (14): Toen ik op basketbal zat, keek ik ook wel vaak naar basketbal op tv of youtube. En dat vond ik hartstikke te gek en om een spel te spelen. Een vriend had dit en dat vonden we ook hartstikke leuk om dat te doen. En het komt ook wel door mijn vriend, want hij zat ook op basketbal. Hij kon het ook best wel goed en het sprak mij ook wel erg aan.

Uit de bovengenoemde resultaten blijken niet alleen ontspannings-, sociale-, gezondheids- en prestatieve motieven redenen om sport te beoefenen. De technologie met haar media kunnen hier ook een rol spelen bij de sportdeelname en het lid zijn van de sportvereniging onder 12-15-jarigen. De beelden die in de media worden verspreid met betrekking tot sport, hebben invloed op het sportgedrag van de jongeren.

Naast de redenen om te sporten, zijn er ook motieven door de 12-15-jarigen genoemd om niet te sporten.

Deze motieven zullen in de volgende paragraaf worden behandeld.

6.2.1.2 Redenen om niet te sporten

Ook de jongeren die niet sporten hebben daarvoor hun redenen. Opvallend hierbij is dat 80% van de jongeren die nu niet sport eigenlijk wel zou willen sporten. Redenen die vooral genoemd worden om niet (meer) aan sport deel te nemen zijn te weinig tijd, andere interesses, vrienden die stoppen met sporten, een te strenge trainer in het verleden en blessures.

Tijdsgerelateerde motieven

Vrijwel alle jongeren gaven aan dat de overgang van basisschool naar middelbare school zo'n grote verandering is wat betreft de hoeveelheid huiswerk en de beschikbare vrije tijd. De jongeren vertelden dat ze het erg druk met school hebben gekregen en daarom soms minder tijd hebben om te sporten. Deze reden om geen sport te beoefenen worden ook wel tijdsgerelateerde motieven genoemd. Dit argument om niet aan sport deel te nemen, kwam in de onderzoeken van Elling (2002) en Lindner et al. (1991) ook al naar voren. Een jongen in het huidige onderzoek vertelt:

Jongen (15): Ik vond het wel gewoon leuk om te kickboksen, maar het ging niet echt goed met school. Ik moest toen heel hard gaan werken voor school dus toen had ik niet echt meer tijd om nog te sporten.

Sociale motieven

Daarnaast vinden de jongeren het erg belangrijk om in hun vrije tijd andere leuke dingen te ondernemen, zoals winkelen en naar de bioscoop. Deze motieven om niet te sporten worden aangegeven als sociale motieven. Sommigen vertelden deze 'andere' interesses leuker en belangrijker te vinden dan sport en kiezen er daarom voor om deze andere dingen in hun beperkte vrije tijd te gaan doen. Zo liet een jongen blijken dat hij school en andere dingen in zijn vrije tijd prefereert boven sport. Jongeren gaven aan graag hun vrije tijd te besteden aan winkelen, bioscoopbezoek en uitgaan. Deze bovengenoemde sociale motieven om niet te sporten kwamen ook naar voren in de onderzoeken van Elling (2002) en Lindner et al. (1991). Uit het onderstaande citaat kan gesteld worden dat de jongen sporten niet als iets leuks ervaart. Hij ziet het beoefenen van sport waarschijnlijk meer als verplichting.

Jongen (14): Als ik het te druk heb met school om te gaan sporten en als ik het te druk heb met andere dingen in mijn vrije tijd. Want anders heb ik geen vrije tijd meer over voor mezelf en om leuke dingen te doen.

Ook een meisje gaf aan wel andere dingen aan haar hoofd te hebben dan sport. Ze wilde niet graag vertellen wat ze liever doet in plaats van sporten. Uit de twee onderstaande citaten wordt dit echter vanzelf duidelijk.

Meisje (14): Nu heb ik wel andere dingen aan mijn hoofd dan sport. Gewoon dingen. Laten we zeggen dingen waar de meeste mensen van 14-18 mee bezig zijn.

Ik rook en drink ook, maar dat is niet echt lichaamsbeweging in plaats van sport. Dan heb ik het meer over andere vormen van lichaamsbeweging.

Daarbij blijkt het stoppen van vriendjes en vriendinnetjes met sporten een sociaal motief te zijn om zelf ook

te stoppen met sporten. Sommigen jongeren vertelden vooral sport te beoefenen vanwege de gezelligheid

met vrienden. Als deze vrienden stoppen met de sport, is er voor hen geen echte reden meer om zelf nog door te gaan met de sportbeoefening, zoals naar voren komt in het onderzoek van Kremer et al.

(1997)

en in het onderstaande citaat. Als vrienden stoppen met sporten, vermindert hun motivatie om zelf nog te blijven sporten sterk.

Meisje (13): Nou ik zat er eerst met een vriendin op maar die ging er vanaf. En toen vond ik het niet meer zo leuk en toen ben ik er ook vanaf gegaan.

Organisatorische motieven

Naast de tijdsgelerateerde en sociale motieven om met sport te stoppen, speelt de te strenge trainer ook een rol in het niet (meer) sporten van de 12-15-jarigen, ook wel onderdeel van de organisatorische' motieven. De jongeren spraken over trainers die volgens hen(onterecht) te strenge straffen uitdelen.

De te

strenge trainer ontnemt hen hun plezier, waardoor sommigen jongeren gestopt zijn met sporten.

Meisje (13): Met zwemles ben ik gewoon gestopt, ik weet niet precies waarom. Ik had geen zin meer. En basketbal vond ik niet zo leuk meer en judo vond ik iets te zwaar. Als je een foutje maakte moest je meteen opdrukken en ik kon het niet zo goed.

De ontevredenheid over een trainer/coach als motief om te stoppen met sport kwam ook al naar voren in het onderzoek van Wann (1997). Het ervaren van slechte training of coaching tijdens de sportactiviteiten was aanleiding voor de jongeren om te stoppen met sporten.

Fysieke motieven

Daarbij werd door enkelen het motief blessure genoemd als reden om helemaal met sport te stoppen. Een meisje vertelde dat zij moest stoppen met tumbling naar aanleiding van een blessure aan haar enkels. Tevens gaf een jongen aan met sportbeoefening te stoppen indien hij een heel erge blessure zou krijgen.

Meisje (13): Ik heb ook nog op tumbling gezeten een maand geleden. Dat je op een luchtkussen allerlei turn oefeningen moet doen. Maar daar ben ik afgegaan omdat mijn enkels er pijn van gingen doen.

Dit motief om niet te stoppen is in overeenstemming met de onderzoeksresultaten in de studie van Lindner et al. (1991), waar ook slechts enkele jongeren aangaven te zijn gestopt met sport vanwege een blessure.

Bestaande vriendschappen zijn medebepalend voor de keuze van een tak van sport of sportvereniging. Daarbij is de aanwezigheid van vrienden bij een sportclub een belangrijke stimulans om lid te worden of te blijven van een sportclub (Frelief & Janssens, 2007). Ook de argumenten die worden aangedragen om geen sport te beoefenen, zijn tot op zekere hoogte gerelateerd aan bepaalde categorieën jongeren. Zo wordt alleen door meisjes verteld dat ze gestopt zijn of zullen stoppen met sport als hun vriendinnen er ook mee stoppen, in tegenstelling tot Taks et al. (1993) die concluderen dat juist jongens stoppen met sport als hun vrienden ook stoppen. Daarbij zijn het ook alleen de meisjes die gestopt zijn met sportbeoefening door een te strenge trainer. Het blijft echter de vraag waarom deze argumenten om te stoppen met sporten slechts door meisjes worden genoemd. Het is mogelijk dat het merendeel van de meisjes vanwege sociale motieven aan sport deelneemt en de meeste jongens prestatieve redenen hebben om te sporten.

Nu is het van belang om te weten of de hierboven behandelde resultaten overeenkomen met de onderzoeksresultaten uit eerder onderzoek. Onderzoek van Elling (2002), Kremer (1997), Lindner et al. (1991), Wann (1997), SCP (2006) en Hoekman et al. (2007) hebben immers niet specifiek onderzoek gedaan naar de motieven om niet te sporten bij 12-15-jarigen. De vraag is in dit geval of de motieven om niet te sporten gevonden door de bovengenoemde onderzoekers ook specifiek voor de 12-15-jarigen gelden. Of spelen bij deze jongeren heel andere redenen een rol.

Uit het onderzoek van SCP (2006) en Hoekman et al. (2007) blijken de volgende motieven een rol te spelen bij het niet sporten: vriend(innet)je, school- en werksituatie, geen plezier tijdens of na het sporten, te duur, te verplichtend, te prestatief, onvoldoende talent, blessure, (sport)ervaringen in het verleden en demografische veranderingen. Kremer (1997) vult deze lijst met motieven om niet aan sport deel te nemen nog aan met andere interesses en vrienden die stoppen met sporten. Uit de onderzoeksdata in dit onderzoek blijken de resultaten overeen te komen met de onderzoeksresultaten van de hierboven genoemde onderzoeken. Zo vertelden de 12-15-jarigen te stoppen met sport vanwege de school-situatie, een blessure, andere interesses, vrienden die stoppen en door vervelende (sport) ervaringen met een trainer. De andere motieven (te duur, te verplichtend, te prestatief, onvoldoende talent) zijn niet door de 12-15-jarigen genoemd, dit betekent echter niet dat ze helemaal geen rol voor deze jongeren spelen bij het stoppen met sportbeoefening. De jongeren zullen hier waarschijnlijk wat minder betekenis aan toekennen.

De jongeren gaven aan gestopt te zijn met sportbeoefening omdat vrienden van hen stopten met sporten en omdat ze andere interesses hebben gekregen waarmee ze hun vrije tijd liever invullen. Opvallend is dat deze motieven niet zijn genoemd in het onderzoek van het SCP (2006) en Hoekman et al. (2007) onder volwassenen, maar wel naar voren kwamen in de studie van Kremer (1997) onder jongeren. Hieruit blijkt dat volwassenen het stoppen van vrienden en het uitvoeren van andere interesses niet als redenen noemen om te stoppen sport, in tegenstelling tot de geïnterviewden 12-15-jarigen in het huidige onderzoek en de jongeren in het onderzoek van Kremer. Hieruit blijkt dat leeftijd van invloed is op de motieven van individuen om te stoppen met sporten. Er zal daarom rekening moeten worden gehouden met niet geheel overeenkomende motieven om niet te sporten tussen de 12-15-jarigen en volwassenen; er zal anders moeten worden ingespeeld op de 12-15-jarigen om ze aan het sporten te houden.

Nu de motieven van 12-15-jarigen om wel of niet te sporten zijn behandeld, zal ik in de volgende paragraaf de motieven van de 12-15-jarigen om wel of niet lid te zijn van de sportvereniging weergeven. Hierdoor zal duidelijk worden of de motieven om wel of niet te sporten overeenkomen met de redenen om wel of niet lid te zijn van een sportvereniging. Deelname aan een sport betekent niet automatisch dat iemand deze sport bij een sportvereniging beoefent. De sportvereniging is immers niet de enige locatie waar sport kan worden beoefend. Er zijn meerdere sportaccommodaties, zoals de fitnessschool en de buurt, waarin personen kunnen sporten. Het is daarom van belang om kennis te hebben van de motieven om wel of niet lid te zijn bij een sportvereniging, zodat hierop ingespeeld kan worden.

6.2.2 Motieven lidmaatschap sportvereniging

Er is tot nog toe weinig onderzoek gedaan naar de redenen van 12-15-jarigen om wel of niet lid te zijn van de sportvereniging. Bekend is dat er de laatste decennia een afname is te zien onder het aantal 12-15-jarigen dat lid is van de sportvereniging. In deze paragraaf zal uiteen worden gezet wat zoal motieven van deze 12-15-jarigen zijn om wel of niet te kiezen voor een lidmaatschap bij de sportclub. De jongeren die hebben aangegeven een lidmaatschap te hebben bij een sportvereniging, is gevraagd naar hun motieven om lid te zijn en de jongeren die niet lid zijn van een sportclub is gevraagd naar de motieven om dat te laten.

6.2.2.1 Motieven om wel te sporten bij de sportvereniging

In deze paragraaf worden de motieven van de 12-15-jarige geïnterviewden om lid te zijn van een sportvereniging weergegeven. De meerderheid van de onderzoeksgroep is lid van de sportvereniging, maar waarom zijn zij eigenlijk lid van de sportclub? Redenen die vooral genoemd zijn door deze jongeren om lid te zijn van de sportvereniging zijn, 'iets' kunnen bereiken, de georganiseerdheid van de sportclub, het opdoen van sociale contacten en de organisatie van nevenactiviteiten.

Prestatieve motieven

Tijdens de interviews gaven meerdere jongeren aan dat zij lid zijn van een sportvereniging omdat ze daar 'iets' kunnen bereiken. Deze reden om lid te zijn van een sportvereniging wordt gezien als prestatief motief. De jongeren vertelden dat ze het bereiken van doelen, zoals het beter worden in de sport belangrijk vinden. Het bereiken van doelen is volgens hen goed mogelijk bij de sportvereniging in tegenstelling tot sporten in de buurt waar geen officiële trainingen en wedstrijden worden georganiseerd, zoals een meisje en jongen verwoorden:

Meisje (13): Als je echt iets wil bereiken dan kan je beter naar de sportvereniging gaan om te trainen en wedstrijden te spelen. Maar als je dat [trainen en wedstrijden spelen] niet hebt dan kan je net zo goed in de buurt gaan voetballen.

Jongen (14): Bij een club want daar kan je tenminste nog wat bereiken in vergelijking met sporten in de buurt. Bij een vereniging hebben ze denk ik meer kennis dan op school. Ze weten daar meer van de sport af.

Organisatorische motieven

Daarnaast gaven de jongeren aan dat de georganiseerdheid van de sportclub een motief om lid te zijn van de sportvereniging, ook wel organisatorische motieven genoemd. Zo worden er trainingen en wedstrijden geregeld. Er is een sportaccommodatie, sportfaciliteiten, een trainer en het benodigde materiaal is aanwezig. Uit de onderzoeksdata blijkt dat deze jongeren dit erg belangrijk vinden, zie de onderstaande citaten.

Meisje (13): Als je graag wil trainen en wedstrijden wil spelen dan kan je het beste naar de sportvereniging gaan.

Jongen (14): Bij de sportclub is alles georganiseerd, je hebt trainingen en wedstrijden, goede velden en voldoende materiaal. Je leert er veel en je blijft fit.

Sociale motieven

Tevens hebben de jongeren sociale motieven om lid te zijn van de sportvereniging. De jongeren vertelden dat het opdoen van nieuwe contacten ook een reden is om lid te zijn bij de sportvereniging. De sportvereniging biedt volgens de 12-15-jarigen de mogelijkheid om nieuwe mensen te leren

kennen en hun huidige vrienden te blijven zien, zoals een jongen en meisje tijdens het interview als volgt verwoordden:

Jongen (15): Nou kijk, mijn sportvereniging is mijn tweede familie. We komen daar en ik ken alle jongens, ik ben al een keer verhuisd en dit zijn allemaal jongens uit mijn oude buurt. Je kan er lachen, het is niet altijd strikt serieus. We kunnen echt vaak altijd met elkaar lachen.

Meisje (13): Het is handig, want ten eerste kan je er genieten van sport en je kunt nieuwe mensen ontmoeten en je sport natuurlijk.

Daarnaast komt uit de onderzoeksdata naar voren dat een motief is om te sporten bij een sportvereniging dat huidige vrienden al lid zijn van de sportvereniging. De jongeren zien het sporten bij een sportvereniging als gelegenheid om zowel sociale contacten op te doen als te onderhouden. Het merendeel van de jongeren vertelde te zijn begonnen met een sport omdat hun vrienden ook sport beoefenen.

Jongen (15): Ik denk dat vooral een grote invloed voor mij en mijn broer en zusje was dat mensen die we kenden, vrienden, ook lid waren van die sportvereniging. En dat we daarom ook daar naartoe zijn gegaan. We zijn er een beetje in meegesleurd.

Meisje (14): Ik ben toen op atletiek gegaan want een vriend van mij, die zit ook op deze school, zat ook op atletiek en die zei je kan wel een keer mee. En toen ging ik er een keer heen en toen vond ik het ook hartstikke leuk en toen ben ik het gaan uitproberen met een paar vrienden.

Naast het opdoen en onderhouden van sociale contacten als sociaal motief is het organiseren van nevenactiviteiten binnen de sportclub voor de 12-15-jarigen ook van belang. De jongeren vinden het erg leuk als er bijvoorbeeld jeugdkampen, uitstapjes, toernooien en feestjes worden georganiseerd. Een jongen vertelde het volgende:

Jongen (14): Het is altijd wel leuk als er toernooien in het buitenland worden georganiseerd. Of als er feestjes worden georganiseerd, dat je met je team leuke dingen doet en contact met elkaar hebt.

De hierboven weergegeven motieven van 12-15-jarigen om lid te zijn van de sportvereniging zijn tot op zekere hoogte gerelateerd aan het geslacht van de jongeren. Enkel jongens noemden het organiseren van nevenactiviteiten bij de sportvereniging als motief om lid te zijn van de sportvereniging. Dit betekent nog niet dat de meisjes het niet leuk zouden vinden als de sportclub nevenactiviteiten organiseert, de meisjes vinden dit echter misschien geen directe reden om lid te worden van een sportvereniging.

Tot nog toe was er geen onderzoek gedaan naar de motieven van jongeren en volwassenen om lid te zijn van de sportvereniging. Wat dat betreft kunnen de huidige onderzoeksresultaten niet vergeleken worden met de resultaten op dit gebied uit eerder onderzoek. Gekeken naar de behandelde motieven om sport te beoefenen en om lid te zijn van de sportvereniging, kan geconcludeerd worden dat de motieven niet helemaal overeenkomen. Konden de motieven van de 12-15-jarigen om te sporten nog wel ondergebracht worden in de onderscheiden vier motieven om te sporten van Buisman (1995), bij de motieven van 12-15-jarigen om lid te zijn van de sportvereniging is dit niet geheel het geval. Het opdoen van sociale contacten en het 'iets' kunnen bereiken worden door de jongeren ook genoemd als redenen om bij de sportclub sport te beoefenen. Daarnaast worden de georganiseerdheid van de sportclub en het organiseren van nevenactiviteiten genoemd als motieven om lid te zijn van de sportvereniging. Deze motieven vallen echter niet onder de door Buisman (1995) genoemde motieven om te sporten en komen daarbij ook niet helemaal overeenkomen met de motieven om te sporten die

in dit onderzoek naar voren komen. Hieruit kan geconcludeerd worden dat rekening gehouden moet worden met verschillende motieven van 12-15-jarigen om te sporten en lid te zijn van de sportvereniging.

Toch is er ook weerstand bij sommige jongeren om lid te zijn van de sportvereniging. Een aantal jongeren noemde tijdens de interviews redenen waarom ze niet lid zijn van de sportvereniging. In de komende paragraaf worden deze redenen om niet te sporten bij de sportvereniging behandeld.

6.2.2.2 Motieven om niet te sporten bij de sportvereniging

Bijna de helft van de onderzoeksgroep vertelde niet lid te zijn van de sportvereniging. Een deel van deze groep sport überhaupt niet. Er is echter ook een deel dat wel sport beoefent maar hiervoor niet lid is van de sportvereniging. Hieronder zullen de redenen om niet lid te zijn van de sportclub die door de jongeren zijn genoemd uiteen worden gezet.

Tijdsgerelateerde motieven

Tijdens de interviews gaf een groot deel van deze jongeren aan het lid zijn van een sportvereniging te zien als verplichting waar ze aan vast komen te zitten. Als ze om wat voor reden dan ook liever een keer niet gaan, zitten daar meteen consequenties aan vast en daar balen ze van. Daarom gaven sommige jongeren aan liever in de buurt te sporten om geen verplichting te hebben om per se te moeten sporten.

Jongen (14): Ik speel liever basketbal in de buurt. Als je op basketbal bij de vereniging zit moet je er telkens naartoe en dat is een heel gedoe. En bij straatbasketbal kun je gewoon je tijd in plannen. Ja en nu ga ik gewoon basketballen omdat ik er zin in heb. Ja soms kom je net van school, je bent thuis en moet nog huiswerk maken en dan moet je toch weer naar sport toe, dat is wel vervelend. Bij straat basketbal heb je dat niet, dus dat lijkt me wel leuker.

Meisje (13): Nou soms ben ik wel blij dat ik niet meer bij een club zit, want soms heb je heel veel huiswerk en daar heb je dan minder tijd voor om het te maken. Dan heb je niet echt de verplichting om er naartoe te gaan.

Organisatorische motieven

Naast de tijdsgebonden motieven zijn de organisatorische motieven met betrekking tot de sportvereniging ook van belang bij het lidmaatschap van een sportclub. De rol van de trainer speelt in de betekenisgeving aan het lid zijn van de sportvereniging ook een rol. Een groot deel van de jongeren vertelde gestopt te zijn bij de sportvereniging vanwege hun trainer. Ze gaven aan dat hun trainer soms te streng was, dat ze niet goed konden opschieten met hun trainer of dat ze het niet eens waren met het standpunt van de trainer, zie onderstaande citaten.

Meisje (13): Ik had een juf en die werd vervangen door een andere juf en die vond ik echt niet aardig. En toen deed ik ook niet aardig terug. En daarom wilde ik liever wat anders gaan doen dan op turnen blijven en elke keer geen zin hebben om er heen te gaan.

Meisje (14): Ik ben gestopt met breakdance omdat ik mijn nek had gekneusd en omdat mijn leraar een racist was. Nou ik was het enige meisje in de groep. Alle jongens mochten een bepaald trucje doen en dan moest ik iets anders gaan doen want dat trucje zouden meisjes niet kunnen. Dus dat was wel stom.

Net zoals in onderzoek van Fraser-Thomas et al. (2007) naar voren komt, blijkt in dit onderzoek de trainer een behoorlijke invloed te hebben op het sportgedrag van jongeren. De auteurs concludeerden dat vervelende

(sport-) ervaringen met een trainer van invloed kunnen zijn op de sportdeelname en het lid zijn van de sportvereniging (Fraser-Thomas et al., 2007). Uit bovenstaande citaten blijkt dat de trainer een grote rol speelt in de sportbeleving van jongeren en van invloed kan zijn op het stoppen van een 12-15-

jarigen bij een sportvereniging. Opmerkelijk is te noemen dat een trainer zelfs een racist wordt genoemd. De rol en invloed van de trainer op de sportbeoefening van jongeren mag niet onderschat worden. Daarnaast is opvallend dat de bovengenoemde citaten elk van meisjes afkomstig zijn. Geen enkele jongen gaf aan dat de trainer invloed heeft op hun wel/niet sportdeelname en wel/niet lidmaatschap van de sportvereniging. Eén jongen vertelde echter wel een strenge trainer te hebben, maar hij zag dit niet als een negatief punt.

Jongen (14): Kijk er is sowieso een verschil tussen op straat of op gras voetballen. Bij voetballen op straat kun je doen wat je wil, maar bij training hoef je maar een paar dingen fout te doen en je trainer laat je al een aantal rondjes lopen. Op straat kun je gewoon lekker partijtjes spelen, maar de trainer zegt bij ons bijvoorbeeld: partijtje spelen is voor jullie een cadeau. Eerst moeten we goed trainen alles goed uitvoeren en hard werken en dan mogen we op het einde een partijtje spelen. Dat moet je verdienen. Hij zegt ook altijd ik doe dit voor jullie, ik doe dit niet voor mijzelf.

Een reden dat jongens meestal geen problemen hebben met een strenge trainer, kan zijn dat jongens veelal meer mogelijkheden hebben in de sport. Zij hebben om zich heen meestal meer rolmodellen die hen motiveren om te sporten en hierin goed te worden. Dit kan betekenen dat jongens daarom eerder genoeg nemen met een strenge trainer, omdat ze ervan overtuigd zijn dat ze hierdoor beter worden. Daarnaast is het mogelijk dat de betekenis die door de jongeren aan de trainer wordt gegeven, afhangt van het geslacht van de trainer. De geïnterviewde 12-15-jarigen hadden allemaal een mannelijke trainer (gehad). Het is mogelijk dat meisjes een strenge mannelijke trainer moeilijker accepteren en minder waarderen in vergelijking tot de jongens.

Hieruit blijkt dat het zeer afhankelijk is van het kind hoe een trainer wordt gezien. Voor het ene kind zal de trainer beoordeeld worden als te streng, terwijl een ander kind de trainer lekker fanatiek vindt. Hoe een trainer wordt ervaren hangt waarschijnlijk af van de sportmotieven van een 12-15-jarige. Zo zal het optreden van een trainer heel anders worden geïnterpreteerd door een kind dat sociale sportmotieven heeft en een kind dat juist veel waarde hecht aan prestatieve motieven. Dit betekent dat zowel de sportvereniging als de trainer rekening zullen moeten houden met de sportdoelen van jongeren en daarop moeten inspelen om de jongeren met plezier naar de sportvereniging te laten gaan.

Bovendien werden selectieprocedures binnen de jeugdafdeling van sportclubs aangegeven als organisatorische redenen om te stoppen bij de sportvereniging. De selectieprocedure levert doorgaans veel stress op bij jongeren en leidt veelal tot 'winnaars en verliezers'. Het is daarom mogelijk dat jongeren stoppen bij de sportclub omdat ze niet houden van selectietrainingen of het niet eens zijn met genomen beslissingen, zoals uit de onderstaande citaten naar voren komt.

Jongen (14): Bij ons in het team waren er twee jongens die bang waren niet door de selectie te komen en die zijn toen vooraf aan de selectie al gestopt. Ze waren bang dat ze van de D1 naar de D2 gingen dus toen zijn ze weggegaan.

Meisje (13): Bij mij was het zo dat ik toen ik 11 jaar was op voetbal zat. En ik was te jong om naar de c te gaan. Maar een meisje dat pas 1 jaar op voetbal zat mocht wel naar de c. Dat vond ik wel lullig, want ik kan het heus wel volhouden om op een heel veld te voetballen. En toen had ik gezegd dat ik er vanaf zou gaan als ik niet naar de c mocht. Want dan vond ik het echt niet meer leuk. Het werd ook op een best vervelende manier gezegd dat ik niet door mocht. Maar opeens mocht ik toch nog naar de c, snap ook niet waarom eigenlijk. Nu is het weer erg gezellig.

Veiligheidsmotieven

Naast de tijdsgerelateerde en organisatorische motieven om niet lid te zijn van een sportvereniging, worden een te grote reisafstand en te weinig veiligheid door sommigen genoemd als veiligheidsmotieven om niet bij een sportvereniging te sporten. Opvallend is dat alleen meisjes deze

motieven om niet lid te zijn van de sportvereniging aanhalen (zie onderstaand citaat). Voor jongens speelt reisafstand en veiligheid misschien een kleinere rol bij de keuze om wel of niet lid te worden van een sportvereniging dan meisjes.

Meisje (13): Het is wel veilig bij de sportvereniging, maar in de buurt is dichterbij. Als jij van Noord bijvoorbeeld naar huis moet fietsen dan is het best wel ver weg. En dan weet je niet wat je allemaal kan tegenkomen.

Sociale motieven

Zoals ook al bij de motieven om te stoppen met sporten werd genoemd, vertelden sommigen jongeren gestopt te zijn bij de sportvereniging omdat hun vrienden er weggingen. Waren het eerder alleen meisjes, die aangaven gestopt te zijn met sporten omdat hun vrienden ook stopten, in dit geval zijn er nu zowel jongens als meisjes die vertelden gestopt te zijn bij de sportvereniging omdat hun vrienden ook bij de sportclub stopten, zoals is te zien in de onderstaande citaten.

Jongen (15): Ik denk als vrienden gaan stoppen bij de vereniging dat ik ook stop. Als je vrienden om wat voor reden dan ook stoppen en jij hebt het ook wel een beetje gezien dan denk ik dat ik ook ga stoppen.

Meisje (13): Ik ben gestopt omdat mijn vriendin er af ging en het was ook niet echt een leuke club. Niet zulke leuke mensen. Het was wel gezellig, maar bij mijn vorige club was het veel leuker en gezelliger en manier waarop ze deden was ook veel fijner. Daar ging ik weg omdat we gingen verhuizen dus toen ben ik geswitcht.

De hierboven weergegeven onderzoeksresultaten komen overeen met uitkomsten uit eerder onderzoek. Zo concludeerden Frelief & Janssens (2007) dat de aanwezigheid van vrienden een extra stimulans is om te blijven sporten en lid te worden en te blijven van een sportvereniging. Indien de vrienden van jongeren stoppen met sporten bij een vereniging, valt deze stimulans weg en is het de vraag of deze jongeren bij de sportvereniging (willen) blijven. In tegenstelling tot de onderzoeksresultaten van Vazou et al. (2004) gaven de jongeren in dit huidige onderzoek geen betekenis aan het stoppen met sporten bij een sportvereniging door negatief en onsportief gedrag van teamgenoten en het maken van fouten, waarbij negatieve reacties van teamgenoten het gevolg kunnen zijn.

Daarnaast blijkt de voortschrijdende individualisering ook invloed te hebben op het sportgedrag van jongeren. Deze individualisering is onder andere terug te zien in het sport-zapgedrag onder 12-15-jarigen, zoals Hermes et al. (2007) reeds concludeerden. In dat geval stoppen jongeren bij een sportvereniging, omdat ze andere sporten willen uitproberen. In de citaten van de jongeren komt naar voren dat zij graag verschillende sporten uitproberen, om te kijken welke sport zij echt leuk vinden en goed in kunnen worden.

Jongen (15): Nou ik heb de laatste jaren gewoon gekeken wat ik leuk vond. Dat wat ik leuk vond heb ik gewoon geprobeerd. Ik heb ook nog even voor de hobby gemountainbiked. Maar dat was niet echt een succes want Nederland is vrij plat. Maar ik heb gewoon een beetje uitgezocht wat ik leuk vond en uiteindelijk heb ik dat wel gevonden in skaten en gitaarspelen en dat blijft voorlopig ook nog wel zo.

Meisje (14): Ik denk dat je als kind eerder denkt ik ga die sport even proberen en dan ga ik er weer vanaf. Maar als je het heel leuk vindt dan blijf je er wel op en als je de top kunt bereiken in die sport. Dat je kampioen kunt worden. Ik denk dat alleen de echt goede overblijven in de sport. Ik denk dat de mensen die het echt leuk vinden en het echt goed kunnen uiteindelijk overblijven in de sport.

Tot zover de motieven van deze 12-15-jarigen om niet lid te zijn van een sportvereniging. Uit het onderzoek van SCP (2006) en Hoekman et al. (2007) blijken diverse motieven een rol te spelen bij het niet lid zijn van de sportvereniging, die overeenkomen met het huidige onderzoek. Zoals het stoppen

met sport omdat het te verplichtend of te prestatief is, door vervelende (sport) ervaringen met een trainer en door de slechte (onveilige) bereikbaarheid van de sportvereniging. De andere motieven zijn niet door de jongeren genoemd, dit betekent echter niet dat deze motieven helemaal geen rol spelen. Het motief om te stoppen met sporten bij een sportvereniging omdat hun vrienden ook stopten dat in het huidige onderzoek is genoemd, is echter niet genoemd in onderzoeken van het SCP (2006) en Hoekman et al. (2007).

Het is van belang voor de sportvereniging om te weten wat de wensen en behoeften van deze 12-15-jarigen zijn wat betreft de sportaccommodatie. Wat verwachten de jongeren van een sportvereniging en van hun buurt? Sporten ze liever in de buurt of bij een sportclub. In het volgende hoofdstuk zal ik proberen antwoord te geven op de bovengenoemde vragen.

6.3 Wensen en behoeften aan sportvereniging

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de wensen en behoeften van 12-15-jarigen aan een sportvereniging. Naast de redenen om lid te zijn of te worden van een sportvereniging, spelen de verwachtingen van individuen van de sportvereniging ook een rol bij het wel of niet lid zijn van de sportclub. Tijdens de interviews is gevraagd wat de jongeren verwachten van een sportvereniging. Daarnaast is de jongeren gevraagd of zij liever bij de sportvereniging, bij de fitnessschool of in de buurt sporten. In de onderstaande paragrafen zullen de onderzoeksdata op dit gebied worden weergegeven. Omdat in eerdere studies geen onderzoek is gedaan naar de wensen en behoeften (van jongeren) aan de sportvereniging, zullen de onderstaande onderzoeksdata niet weerlegd kunnen worden aan literatuur.

6.3.1 Verwachtingen sportvereniging

Er zijn meerdere sportaccommodaties waar jongeren kunnen sporten. Zo is er de sportvereniging, de fitnessschool en hun eigen buurt. Sportverenigingen zijn er bij gebaat zoveel mogelijk leden te werven en te behouden om hun eigen bestaan te garanderen. Om leden te werven en te behouden is het van belang om in te spelen op hun wensen en behoeften. In dit onderzoek is de onderzoeksgroep gevraagd hun wensen en behoeften aan een sportclub aan te geven. Wat verwachten de jongeren van een sportvereniging? Hieronder zijn de genoemde verwachtingen van de sportvereniging en buurt uiteengezet.

Een groot deel van de onderzoeksgroep vertelde gezelligheid, goede sportfaciliteiten, een leuke trainer en de organisatie van trainingen en wedstrijden van een sportvereniging te verwachten. De jongeren geven veel betekenis aan het zich thuis voelen bij de sportvereniging waar leuke en vriendelijke mensen aanwezig zijn, waaronder een leuke trainer. Daarnaast gaven de jongeren de organisatie van trainingen, wedstrijden en nevenactiviteiten van belang te vinden. Deze verwachtingen van de sportvereniging komen overeen met de sociale en organisatorische motieven van de 12-15-jarigen om lid te zijn van de sportvereniging en zullen daarom niet verder worden behandeld in deze paragraaf.

6.3.1.1 Materiële verwachtingen sportvereniging

Naast de hierboven genoemde sociale en organisatorische verwachtingen zijn voor jongeren materiële zaken van betekenis. Hieronder worden goede sportfaciliteiten verstaan, zoals goed materiaal en velden, welke voor de jongeren erg van belang zijn. In het hier onderstaand citaat is te zien dat de bovengenoemde zaken belangrijk worden gevonden door de jongeren.

Jongen (14): Goede faciliteiten moeten ze bij de vereniging hebben en dat je altijd kan sporten wanneer je wil....Ze moeten bij de club een goed grasveld hebben, geen nat grasveld. Een goed kunstgrasveld. En ze moeten genoeg ballen hebben en goed materiaal.

Bovengenoemde sportfaciliteiten zijn vooral gericht op het sportmateriaal en het sportveld of –zaal. Onder sportfaciliteiten kunnen echter ook de kantine en kleedkamers met douches worden gerekend. Verschillende jongeren maakten daar opmerkingen over. Opvallend is dat deze zaken alleen door

allochtone meisjes werden genoemd. Uit de onderzoeksdata valt niet te verklaren of dit bijvoorbeeld te maken heeft met hun opvoeding en/of het vanuit geloofsovertuigingen niet gewenst is om gezamenlijk te douchen. Twee allochtone meisjes vertellen:

Meisjes (14): Ze zouden schonere badkamers en kleedkamers moeten hebben bij de sportclub, want die zijn soms wel erg goor.

Meisje (12): Ik vind ook dat ze aparte douches moeten hebben bij de sportclub en niet van die grote ruimtes met douches. Dat is wel minder.

Naast goed materiaal, mooie velden en schone kleedkamers verwachten jongeren ook mooie uniforme kleding van een sportvereniging. De 12-15-jarigen geven veel betekenis aan het netjes op het veld verschijnen tijdens een wedstrijd, zoals blijkt uit het onderstaande citaat van een jongen. Hieruit blijkt dat uiterlijk en aanzien voor deze jongeren erg van belang is.

Jongen (14): Ja shirtjes. Als een sportvereniging geen kleding heeft dan ziet het er niet uit. Dat vind ik wel belangrijk.

6.3.1.2 Bereikbaarheid

Naast de materiële verwachtingen geven de jongeren aan de reisafstand van huis naar de sportvereniging en andersom betekenis. De jongeren zouden het zou fijn vinden als de sportvereniging niet al te ver weg is, zoals in de volgende citaten naar voren komt:

Meisje (15): Nou mijn dansvereniging is ook best wel ver, die zou wel dichterbij kunnen komen. Ja dat zou dichterbij kunnen komen, dat is wel fijn ja.

Jongen (14): Ik vind het wel minder leuk dat de sportvereniging best wel ver is. Het is helemaal bij de Apollohal en dan moet ik helemaal 20 minuten fietsen. Maar je went er wel aan vind ik.

Het is heel begrijpelijk dat jongeren wensen dat hun sportvereniging dicht bij huis is. Opvallend is dat deze jongeren toch naar de sportvereniging blijven gaan. Blijkbaar is de bereikbaarheid van de sportvereniging geen primaire eis, die door de jongeren aan de sportclub wordt gesteld.

Tot zover de verwachtingen van 12-15-jarigen aan de sportvereniging. Uit de onderzoeksdata blijkt dat de jongeren sociale, organisatorische en materiële verwachtingen hebben van de sportvereniging en dat een beperkte reisafstand een belangrijke rol speelt. Om jongeren te werven en te behouden is het verstandig om als sportvereniging zich bewust te zijn van deze wensen en behoeften van de jeugdigen.

Naast de sportvereniging kunnen jongeren ook bij een fitnessschool of in de buurt sporten. Vanuit de overheid en andere sportinstanties is er de laatste decennia meer aandacht voor de aanwezigheid van sportfaciliteiten in de buurt. Zo zijn er tegenwoordig steeds meer Krajicek playgrounds en Cruijff courts in buurten te vinden. Dit zijn sportveldjes waar jongeren kunnen sporten. De vraag is nu waar de jongeren het liefst sport beoefenen. Heeft de sportvereniging, de fitnessschool, of hun buurt de voorkeur. In de volgende paragraaf zal hierbij worden stilgestaan.

6.3.2 Voorkeur sportaccommodatie

Tijdens de interviews is gevraagd naar de voorkeur van de jongeren wat betreft de sportaccommodatie om te gaan sporten. Opvallend is dat op een uitzondering daar gelaten de sportvereniging veruit het meest populair is. De meeste 12-15-jarigen vertelden het liefst bij de sportvereniging te sporten, omdat daar alles georganiseerd is en omdat ze daar sociale contacten kunnen opdoen, veel kunnen leren en 'iets' kunnen bereiken.

Jongen (15): Bij de sportvereniging zou ik het liefst sporten. In de buurt voetbal je gewoon zelf, je hebt geen trainingen en wedstrijden. Vaak voetbal ik zelf ook even in de buurt. En

kijken wie beter is. Je vergelijkt dan krachten tegenover elkaar. Maar bij de sportvereniging is het leuker om te voetballen. Want dan ontmoet je nieuwe mensen. Als je in de buurt gaat voetballen ga je weer een aantal vrienden opbellen, laten we gaan voetballen. Het is simpel maar bij de sportvereniging leer je nieuwe mensen kennen.

Een andere jongen vertelde liever te sporten bij de sportvereniging dan bij de fitnessschool, omdat je daar niet echt iets bereikt behalve een betere conditie. Bij de sportclub kan je volgens hem echt iets bereiken door wedstrijden te winnen.

Jongen (15): Bij fitness is het meestal zo dat je in je eentje bij een apparaat dingen staat te doen. Bij de sportvereniging is met andere mensen, gewoon samen en dan speel je ergens voor. Als je wint geeft het wel een goed gevoel. En bij fitness is het enige wat je ermee bereikt een goede conditie of een beter lichaam. Maar dat kun je ook bereiken met andere sporten wat naar mijn idee leuker is. Bij de sportvereniging zou ik het toch wel fijner vinden als ik moet kiezen tussen de sportvereniging en de fitnessschool.

Daarnaast vertelden twee meisjes liever bij de sportvereniging te sporten dan in de buurt omdat ze stelden dat je bij de sportvereniging hogerop kunt komen en alles daar mooi voor je georganiseerd is. Zo zijn er trainingen en wedstrijden, waar altijd genoeg mensen aanwezig zijn omdat je in vaste teams zit.

Meisje (15): Nee niet in de buurt sporten, maar wel bij een sportvereniging, daar kun je misschien ook nog wel hogerop komen. In de buurt is het gewoon minder georganiseerd. Ik vind het wel lekker als het wat georganiseerd is.

Meisje (13): Nou dan wel bij de vereniging. Dan even over het veld te kunnen rennen en een wedstrijd te kunnen spelen. Beetje fanatiek bezig zijn. In de buurt is het wel leuk, maar soms als mensen geen zin meer hebben gaan ze vals spelen, dat is wel irritant. Of soms moeten mensen weg. Bij de club maak je gewoon je partijtje af. Dat is wel leuker.....Bij de sportvereniging heb je altijd een team en kun je altijd sporten. Alles is al georganiseerd. Als je in de buurt gaat voetballen weet je nooit of je voldoende mensen hebt die meegaan doen.

Enkel één meisje vertelde liever in de buurt te sporten, omdat dit dichterbij is dan de sportvereniging. Daarbij is ze erg tevreden met de sportfaciliteiten in de buurt en vindt ze het er erg gezellig.

Meisje (13): We hebben wel veel sportfaciliteiten in de buurt. Het is wel gezellig. Je hebt veel pleintjes waar je kunt spelen...In de buurt zou ik liever willen sporten omdat je niet zoveel moet reizen.

Deze resultaten geven aan dat de jongeren veelal bij de sportvereniging willen sporten. Ondanks deze onderzoeksresultaten is lang niet iedereen van de onderzoeksgroep lid van de sportvereniging. Kennelijk bestaan er invloeden die effect hebben op het wel/niet lidmaatschap van de sportvereniging. Deze invloeden zullen verderop in dit onderzoek (H 5.5) worden behandeld. Allereerst zal ik verder gaan met de wensen en behoeften van 12-15-jarigen wat betreft jeugdparticipatie binnen de sportvereniging. De jongeren hebben zelf veel verwachtingen van de sportvereniging, welke echter niet vanzelf tot stand komen. Naast de volwassen vrijwilligers van de sportclub, kunnen jongeren ook veel voor de vereniging betekenen. De vraag is of de 12-15-jarigen dit zelf zien zitten.

6.4 Betekenisgeving aan jeugdparticipatie

Nu de wensen en behoeften van de 12-15-jarigen aan de sportvereniging zijn weergegeven, is het nu tijd om op haar beurt de wensen en behoeften van de jongeren aan jeugdparticipatie binnen de sportvereniging te behandelen. Welke betekenis geven deze jongeren aan jeugdparticipatie? Zouden de 12-15-jarigen iets terug willen doen voor de sportclub in de vorm van vrijwilligerswerk, zoals het organiseren van jeugdactiviteiten of door zitting te nemen in een jeugdraad? Tijdens de interviews kwam naar voren dat de jongeren helemaal nog niet bezig zijn met jeugdparticipatie binnen de sportvereniging. Geen van de geïnterviewden neemt deel aan vormen van jeugdparticipatie. Jongeren vertellen er nu geen tijd voor te hebben of niet te beschikken over de vaardigheden die hierbij komen kijken, zoals blijkt uit het volgende citaat.

Jongen (15): Nee het is een beetje teveel drukte als ik ook nog dingen ga doen voor de club. Dan heb je deadlines, doe dit doe dat. In de toekomst moet ik dat misschien wel doen, maar ik vind dat ik er nu nog te jong voor ben. Ik heb nu nog huiswerk en toetsen. Dat zijn echt punten die moet ik echt halen, dat is nu belangrijker.

Een andere jongen gaf aan niet over de benodigde vaardigheden te beschikken als hij een leider zou moeten wezen. Hij zou op zich wel openstaan voor jeugdparticipatie, maar zich dan het liefst een creatieve

rol toedichten.

Ondanks de vraag van veel sportverenigingen aan jongeren om deel te nemen aan jeugdparticipatie binnen de club, was een jongen van mening dat zijn club het niet echt nodig vindt om jongeren dingen te laten organiseren.

Jongen (14): Bij ons regelt de club alles en hoeven we zelf niets te doen. Bijvoorbeeld een half jaar geleden was een kunstgrasveld aangelegd, en toen werd dat gevierd met hapjes en drinken en zo. Maar de kinderen moesten toen briefjes uitdelen dat iedereen langs mocht komen. Voor de rest hoefden we niet echt iets te doen. Zij willen gewoon dat wij goed spelen en dat is het enige wat we voor ze moeten doen, meer niet.

Dat geen van de jongeren nu participeert binnen de sportvereniging in vrijwilligerstaken, wil nog niet zeggen dat geen van de jongeren geïnteresseerd is in zulke rollen. Niet iedere rol is echter op het lijf geschreven van de jongeren. Zo vertelde een meisje:

Meisje (13): Nou bij ons was het wel zo dat onze kleedkamers geschilderd moesten worden. Eigenlijk moesten de ouders dit doen, maar bijna niemand had dat gedaan. Toen heb ik met een aantal teamgenootjes de kleedkamers geschilderd. En ons is ook wel eens gevraagd om de F-jes te fluiten. Dat lijkt me op zich wel leuk, maar ik hoef niet in een jeugdcommissie te zitten ofzo. Ik houd niet echt van zulke dingen of dingen organiseren ofzo. Ik weet niet precies maar dat lijkt me niks voor mij.

Gezien deze onderzoeksresultaten lijkt het iets te vroeg om als sportclub van 12-15-jarigen te verwachten dat zij binnen de sportvereniging participeren in vrijwilligerstaken. De jongeren hebben in deze levensfase te maken met veel veranderingen (school, puberteit, andere interesses), waardoor ze hiervoor helemaal geen aandacht hebben en geen betekenis geven aan het uitvoeren van vrijwilligerswerk binnen de sportvereniging. Daarnaast gaven de 12-15-jarigen aan sowieso weinig tijd te hebben om naast hun sportbeoefening vrijwilligerswerk voor de club te doen. Nu is tijd altijd een relatief begrip, er is een verschil tussen geen tijd hebben en geen tijd maken, omdat je iets niet leuk en/of belangrijk vindt. In dat geval zal de sportvereniging het vrijwilligerswerk onder de aandacht moeten brengen bij jongeren, zodat het belang van het vrijwilligerswerk voor hen zichtbaar wordt en de jongeren hun verantwoordelijkheid nemen. Kortom, de betekenisgeving aan het doen van vrijwilligerswerk van jongeren zal veranderd moeten worden, om de jongeren actief te krijgen binnen de club.

Zoals al eerder is genoemd is de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging van 12-15-jarigen aan invloeden onderhevig. In het volgende hoofdstuk zal worden stilgestaan bij deze invloeden.

6.5 Sociaal contextuele factoren

Naast verschillende motieven om aan sport deel te nemen, spelen diverse invloeden uit de omgeving ook een belangrijke rol. Onderzoekers geven aan dat de sportdeelname beïnvloed wordt door verschillende sociaal contextuele factoren, namelijk persoonlijke kenmerken en omgevingsfactoren (Fraser-Thomas, 2008; Frelief & Janssens, 2007; SCP, 2006). Zo wijst onderzoek uit dat persoonlijke kenmerken van invloed zijn op de sportdeelname, zoals leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau. Daarnaast wordt gesteld dat omgevingsfactoren een rol spelen bij de keuze om wel of niet aan sport deel te nemen. Hierbij kan gedacht worden aan familie, vrienden, trainers en coaches. Deze factoren kunnen een stimulerende of beperkende werking hebben op de keuze om deel te nemen aan een sportactiviteit. De betekenissen die door individuen aan sportdeelname worden toegekend kunnen voortdurend veranderen. Het individu wordt bijvoorbeeld ouder en ook omgevingsfactoren kunnen veranderen (denk aan school en vrienden), waardoor veranderingen optreden in de sportbeleving van het individu en in de keuzes die worden gemaakt met betrekking op de sportdeelname. Daarbij blijkt uit de onderzoeksdata nog een andere factor mee te spelen bij het sportgedrag van deze jongeren, namelijk stereotypering.

In de bovengenoemde onderzoeken wordt niets gezegd over mogelijke invloeden op het wel of niet lid worden van een sportvereniging. In dit onderzoek wordt zowel stilgestaan bij sociaal contextuele factoren die effect kunnen hebben op de sportdeelname als op het lidmaatschap van de sportvereniging onder 12-15-jarigen. Welke betekenissen geven de 12-15-jarigen aan sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging met de divers meespelende factoren in ogenschouw nemend. Hieronder zullen eerst de persoonlijke kenmerken aan bod komen, waarna de omgevingsfactoren en stereotypische factoren worden weergegeven.

6.5.1 Persoonlijke kenmerken

In deze paragraaf worden de persoonlijke factoren weergegeven die van invloed zijn op de sportdeelname en het lidmaatschap van de onderzoeksgroep. Persoonlijke factoren die van invloed kunnen zijn op het sportgedrag van de 12-15-jarigen zijn het geslacht, de leeftijd, het opleidingsniveau en de etniciteit van de onderzoeksgroep.

Geslacht

Indien gekeken wordt naar de geslachtinvloeden op sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging, kan bijvoorbeeld gedacht worden aan verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft de sportdeelname en het lidmaatschap van vereniging an sich, de hoeveelheid sportbeoefening, de soort sport en de manier van sporten.

De 12-15-jarigen waren niet eenduidig over het verschil tussen jongens en meisjes wat betreft de soort sport die gekozen wordt. Ongeveer de helft gaf aan dat er wel typische jongens- en meisjes sporten bestaan, terwijl de andere helft vertelde geen verschil te zien tussen jongens en meisjes op dit gebied. Zo werd er door meerdere jongeren gesteld dat er vroeger nog wel verschillen waren tussen jongens- en meisjessporten, maar dat deze verschillen nu verdwenen zijn.

Jongen (15): Tja vroeger waren er wel verschillen tussen meisjes en jongenssporten. Vroeger was een typische jongenssport gewichtheffen, maar je ziet tegenwoordig ook meisjes dat doen. Alles is veranderd. Volgens mij zijn er geen verschillen tussen typische meisjes en jongenssporten.

Meisje (15): Vroeger vond ik dat wel dat er verschil was tussen jongens en meisjes en sporten, bijvoorbeeld voetbal. Maar nu heb ik ook vriendinnen die op voetbal zitten en als je dan gaat is het wel normaal hoor. Vroeger zag ik alleen maar jongens op voetbal... en het kwam niet zo vaak voor dat meisjes op voetbal zaten. Maar ja nu wel.

Het andere deel van de jongeren denkt dat er nog steeds typische jongens- en meisjessporten bestaan. Zo typeerden meerdere 12-15-jarigen basketbal, voetbal en rugby als jongenssport en ballet, turnen en paardrijden als meisjessporten. Dit heeft mogelijk te maken met het imago en de stereotypering die aan deze sporten worden gehangen, hier wordt verderop in dit hoofdstuk nog uitgebreid bij stilgestaan

Meisje (12): Soms vind ik ballet typisch een meisjes sport. Ik wil niet vervelend zijn maar als een jongen op ballet zit vind ik hem best wel gay.

Meisje (14): Nou bij mijn paardrijvereniging zijn meer meisjes dan jongens lid. Ik denk ook dat meisjes paarden leuker vinden dan jongens. Ik denk dat op turnen ook meer meisjes zitten. Ik denk wel dat er sporten zijn waar meer meisjes op gaan dan jongens.

Ook construeren sommige jongeren basketbal en rugby als ‘hardere’ en ‘agressievere’ sporten. Ze stelden dat jongens daar eerder voor kiezen dan meisjes. Zo is een jongen ervan overtuigd dat jongens eerder voor basketbal, voetbal of rugby kiezen dan meisjes vanwege de ‘ruwheid’ van de sport an sich. Meisjes zouden volgens hem eerder paardrijden of hockey gaan beoefenen. Dit is deels in tegenspraak tot zijn eerdere bewering, hockey is immers ook geen ‘zachte’ sport.

In tegenstelling tot dat wat hierboven is beweerd, vertelden vrijwel alle 12-15-jarigen ofwel op kickboksen zitten of er wel op zouden willen gaan. Kickboksen kan gezien worden als een harde en agressieve sport, waar blijkbaar zowel de jongens als meisjes niet voor terugdeinzen. Hieruit blijkt dat het typeren van een sport als populair een betekenisconstructie is. Door interactie tussen de jongeren is er kennelijk een betekenis geconstrueerd, waarin kickboksen als een stoere en hippe sport is gekenmerkt.

Naast de opvattingen over het verschil in soort sporten die door jongens en meisjes worden beoefend, bestaat er volgens twee jongens geen verschil in het niveau waarop jongens en meisjes sporten. Zij gaven aan dat er zowel jongens als meiden goed in sporten zijn. Geen van de ondervraagde meisjes sprak echter over het eventuele bestaan van verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft de kwaliteit van de sportbeoefening.

Jongen (14): Ik weet niet zeker of er een verschil is tussen jongens en meiden, want ik vind eigenlijk dat jongens en meiden hetzelfde sporten. Want jongens zeggen dat meiden minder goed sporten en meiden zeggen dat jongens minder goed sporten. Maar ik vind eigenlijk dat er geen verschil is. Ik zie veel meiden die basketballen en die zitten in onder de 18 en die zijn echt gewoon beter dan ik of zoals het Nederlands team. Ik weet het eigenlijk niet.

Jongen (14): Vroeger was er wel verschil tussen jongens en meisjes. Als ik meisjes zie voetballen en denk ik zo die kunnen voetballen. Er zitten ook meisjes bij profclubs. Soms denk ik wel eens als wij nou eens tegen zo’n profclub moeten spelen.

Bij meisjes speelt onzekerheid over het uiterlijk tijdens de puberteit vaak een rol. Daarnaast kan het ook een stimulator zijn, doordat de meiden het afvallen en niet dik willen zijn benoemen als wat sport hen te bieden heeft (Elling, 2002; Coakley, 1998). Uit de onderzoeksdata kwam dit echter helemaal niet naar voren. Onzekerheid over het uiterlijk en het vooral door meisjes willen afvallen blijkt niet uit de onderzoeksresultaten. Nu zijn dit erg persoonlijke onderwerpen, waarover jongeren tijdens een interview misschien liever niet willen uitwijden. In de interviews met de jongeren kwam naar boven dat geslacht ook voor een barrière kan zorgen, wanneer gekeken wordt naar de soort sport die gekozen wordt om te beoefenen. Door sommige jongeren worden specifieke jongens en meisjessporten benoemd, waaronder voetbal als jongenssport. De vraag is echter of deze jongeren dit zelf vinden en/of ervaren, of dat ze dit meekrijgen in bepaalde waarden in hun opvoeding (thuis, school). In de

onderzoeksgroep zijn echter meerdere meisjes die lid zijn van een voetbalvereniging of voetballen in de buurt. De stereotype waarden die volgens Coakley (1998) en Scully en Clarke (1997) bestaan in de samenleving blijken deze meisjes niet te hinderen in hun sportdeelname. Daarnaast zijn er meerdere jongeren die beweren dat er tegenwoordig niet meer sprake is van typische jongens en meisjessporten. Dit laat zien dat de traditionele waarden in de samenleving aan het veranderen zijn. Daarbij komt de oprichting van een eredivisie in het vrouwenvoetbal door de KNVB, welke zeker zal bijdragen aan een verder verschuiving van deze waarden.

Geen van de ondervraagden heeft echter iets gezegd over eventuele verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft de sportdeelname en het lidmaatschap van een sportclub an sich en de hoeveelheid sportbeoefening. Dit is opvallend omdat zowel uit de enquête als interviewresultaten blijkt dat een groter deel van de jongens aan sport doet en lid is van de sportvereniging. Blijkbaar zijn de jongeren zich daar niet van bewust of hechten ze daar geen waarde aan. Ook eventuele verschillen in de hoeveelheid sportbeoefening tussen jongens en meisjes laten de jongeren niet aan bod komen. Ondanks onderzoeksresultaten van het SCP (2006), waaruit blijkt dat jongens meer tijd aan sport besteden en meer lid zijn van een sportvereniging dan meisjes, geven de 12-15-jarigen hier blijkbaar geen betekenis aan. De verschillen tussen jongens en meisjes op dit gebied zijn voor de jongeren niet van waarde. De sportvereniging zal rekening moeten houden met de mogelijke verschillen tussen jongens en meisjes in sportgedrag bij het werven en behouden van deze 12-15-jarige jongeren, maar zich bewust zijn dat het sportgedrag van jongeren ook onbewust kan zijn, zoals uit het bovenstaande blijkt.

Naast geslacht kan leeftijd ook van invloed zijn op het sportgedrag van de jongeren. In de volgende subparagraaf zal hierbij worden stilgestaan.

Leeftijd

Ook de leeftijd van jongeren kan van meespelen in het sportgedrag. Zo kan de leeftijd effect hebben op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging überhaupt, de hoeveelheid sportbeoefening en de soort sport.

Het merendeel van de jongeren gaf aan dat de sportdeelname en de hoeveelheid sportbeoefening volgens hen wel beïnvloed wordt door leeftijd. De meeste 12-15-jarigen zijn van mening dat zij naarmate ze ouder worden minder tijd hebben/vrijmaken om te gaan sporten, waardoor ze ofwel helemaal stoppen met sporten of wat minder tijd aan sport gaan besteden. Zo vertelden de jongeren dat ze minder tijd hebben om te sporten vanwege de toename in de hoeveelheid huiswerk. Daarnaast gaven ze aan dat ze minder tijd voor sport vrijmaakten omdat ze hun tijd aan andere interesses willen besteden, zoals bioscoop- en discobezoek en vriend(innet)jes.

Meisje (14): Ik denk dat ik sporten nu minder belangrijk ben gaan vinden...Sinds ik op de middelbare school zit heb ik meer huiswerk en als ik dan vrije tijd heb dan ga ik liever leuke dingen doen met vriendinnen dan te gaan sporten. Bijvoorbeeld naar de bioscoop gaan en naar tienerdisco's waar je in het weekend dan naartoe kan gaan. Dat heeft niet echt iets met sport te maken.

Jongen (12): Ik geloof niet dat als ik bijvoorbeeld nu op tennis zit dat ik dan over 5 jaar nog steeds op tennis zit. Als ik het te druk heb met school of het doen van andere leuke dingen ga ik misschien wel van sporten af.

Deze opvattingen komen overeen met de enquête- en interviewdata, waarin gevonden is dat er meer 12- en 13-jarigen een sport beoefenen dan 14- en 15-jarigen. Daarnaast vertelde een meisje dat de leeftijd van iemand ook bepaald welke soort hij/zij beoefent. Het meisje stelde dat volwassenen eerder gaan hardlopen en niet meer lid worden van een sportvereniging in vergelijking tot jongeren. Dit komt door de vrijblijvendheid van deze sport, dat je het gewoon kunt doen wanneer het je uitkomt. Dit komt haar ouders nu bijvoorbeeld erg goed uit omdat zij een eigen restaurant runnen en dan past deze vorm van sport goed in hun manier van leven. Deze opvatting komt overeen met resultaten uit onderzoek

van het SCP (2002), waarin is gevonden dat teamsporten vooral het domein van sportende jongeren zijn.

De onderzoeksgroep bevindt zich in een leeftijdscategorie waarin de puberteit grotendeels plaatsvindt. Volgens enkele jongeren speelt de puberteit ook een rol in het sportgedrag van 12-15-jarigen.

Meisje (13): Ik denk dat als je in de puberteit zit dat je dan veel minder dingen wil doen dan als je jong bent. Dan doe je ook veel meer dingen. Ik denk dat als je in de puberteit zit dat je dan sloom en lui wordt. Je denkt dat je ouders alles maar doen en dat je veel meer met je vrienden naar buiten wil. En als je klein bent dan denk je daar niet aan. Bij mezelf zie ik ook wel dat ik veel minder sport en ook wel bij vriendinnen.

Jongen (14): Hij zit in de puberteit. Hij is de laatste tijd erg lui, hij doet niks.

Uit het bovenstaande blijkt dat leeftijd een barrière kan vormen voor de 12-15-jarigen, omdat ze vanaf een bepaalde leeftijd (rond het 14e levensjaar) andere interesses ontwikkelen die er voor zorgen dat sport niet (meer) de prioriteit heeft voor de jongeren. Deze andere interesses, bestaan uit winkelen, bioscoopbezoek, uitgaan en vriendjes krijgen. Dit komt overeen met het onderzoek van Breedveld (2006), waarin hij concludeerde dat de middelbare schoolleeftijd veelal kan worden gezien als een leeftijd waarop jongeren andere interesses ontwikkelen en stoppen met sporten. Daarnaast blijkt leeftijd een obstakel te kunnen zijn, omdat de overgang van basisschool naar middelbare school rondom het 12^e levensjaar een moment is waarop besloten kan worden te stoppen met sporten.

De sportvereniging zal zich bewust moeten zijn van de hierboven behandelde mogelijke leeftijdsinvloeden om de jongeren te werven en te behouden. Het is moeilijk om op sommige van deze leeftijdsinvloeden in te spelen, omdat ze buiten de macht van de sportvereniging spelen, zoals de andere interesses en de luiheid die de puberteit met zich mee kan brengen. Uit de resultaten blijkt echter dat een uitgebreid en flexibel sportaanbod, ervoor kan zorgen dat de jongeren hun aandacht bij de sport(vereniging) houden.

Opleidingsniveau

Naast het geslacht en de leeftijd kan het opleidingsniveau van invloed zijn op de sportdeelname en het lidmaatschap van de 12-15-jarigen. Zo kan de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging op zich, de hoeveelheid sportbeoefening en de sportkeuze beïnvloed worden door het opleidingsniveau. In overeenkomst met de studie van Elling (2002) gaven sommige jongeren aan dat je als havo-/vwo-er meer huiswerk krijgt dan als vmbo-er en dat havo-/ vwo-ers daarom minder tijd hebben om te sporten. Een kanttekening hierbij is dat deze opvatting alleen van havo- of vwo-leerlingen afkomstig is.

Jongen (13, vwo): Nou ik denk wel dat als je vwo doet je meer tijd besteedt aan je huiswerk en school. En dat je als je vmbo doet minder huiswerk hebt en dat je daarom meer kunt gaan sporten.

Jongen (14, havo/vwo): Ja, ik doe toch havo/vwo en daar krijg je meer huiswerk dan vmbo t krijgt en dan heb je minder tijd om te sporten.

In tegenstelling tot de studie van Elling (2002) en de bovengenoemde citaten waren andere jongeren echter van mening dat er geen verschil is in het sportgedrag van jongeren met verschillend opleidingsniveau. Volgens hen krijgen vmbo-, havo- en vwo-leerlingen evenveel huiswerk en daarom kunnen de leerlingen gewoon allemaal gaan sporten als het huiswerk af is (vgl. SCP, 2006).

Meisje (13, vwo): Ik denk niet dat het uitmaakt welke opleiding je doet. Ik denk als je je huiswerk af hebt dat je dan wel kunt gaan sporten en dat het dan wel gelijk is. Dan is er geen verschil.

Meisje (12, vmbo): Je krijgt even veel huiswerk als je vmbo of havo, vwo doet. Dat maakt niks uit. Je kunt dus even veel sporten.

Opvallend aan deze onderzoeksresultaten is dat geen van de ondervraagden menen dat havo-/vwo-ers juist meer sport beoefenen dan vmbo-ers, zoals uit de enquête- en interviewresultaten en uit eerder onderzoek van SCP (2006) en CBS (2007) naar voren komt. In dit onderzoek zijn er bovendien jongeren die het tegendeel vertellen door te stellen dat havo- en vwo-leerlingen minder tijd hebben om te sporten en daarom minder sport beoefenen dan vmbo-leerlingen. Blijkbaar zijn de jongeren zich daar niet van bewust en geven ze op een andere manier betekenis aan wel of niet sporten. De jongeren menen dat de hoeveelheid beschikbare tijd erg veel invloed heeft op het sportgedrag van leerlingen met verschillend opleidingsniveau. Ze bekijken de mogelijke verschillen in sportgedrag tussen lager- en hoger opgeleiden niet vanuit de geschiedenis van sport waarin grotendeels alleen de hoger opgeleiden sport deden.

Dat opleiding een beperkende rol of stimulerende rol kan hebben, blijkt uit de onderzoeksdata over sportdeelname onder vmbo-, havo- en vwo-leerlingen. Sommige 12-15-jarigen meenden dat de sportkeuze beïnvloed wordt door het opleidingsniveau dat gevolgd wordt door jongeren (vgl. SCP, 2006). Zo vertelde een vmbo-leerlinge dat er soms gezegd wordt dat de ‘duurdere’ sporten eerder door kinderen uit havo/vwo worden beoefend dan door vmbo-leerlingen. Een vmbo-leerling vertelde daarbij dat jongeren met een vwo-opleiding eerder tennis kiezen dan iemand met een vmbo-opleiding. Redenen waarom dit volgens hen zo is, kunnen ze echter niet noemen. Wanneer een jongere met een sport zou willen kennismaken die volgens de sociale omgeving om hem heen, niet past bij zijn opleiding, zou dit een beperkende factor kunnen zijn voor de sportparticipatie

Het niveau van de opleiding is nauw verbonden met de sociaal economische status. Het besteedbaar inkomen van een gezin kan invloed hebben op het sportgedrag (Ferreira et al., 2005; Sisjord, 1993). Wanneer weinig middelen aanwezig zijn, heeft sport vaak geen prioriteit en kunnen kinderen geen lid worden van een sportvereniging. Opvallend is dat tijdens de interviews met de jongeren dit in geen enkel geval naar voren is gekomen als beperkende factor voor sportdeelname. Het is echter de vraag of dit voor de 12-15-jarigen een onderwerp van gesprek kan zijn wanneer degene met wie je praat een volstrekt vreemde van je is. Naast de beslissing om überhaupt deel te nemen aan sport, kan de sociaaleconomische status een rol spelen bij de sportkeuze van jongeren. Dit betekent dat jongeren uit rijkere gezinnen ander sportkeuzes kunnen maken dan jongeren met minder rijke ouders. Twee ondervraagde 12-15-jarigen stelden dat ‘rijkere’ jongeren eerder voor tennis en cricket kiezen. Deze sportkeuze heeft volgens hen deels met de hoge kosten die deze sporten met zich meebrengen te maken, maar daarnaast ook het imago van de sport waar de rijkere jongeren zich mee willen identificeren. Hier zal verderop in dit hoofdstuk uitgebreider bij worden stilgestaan. Naast geslacht, leeftijd en opleidingsniveau kan etniciteit ook een rol spelen in het sportgedrag van de jongeren. In de volgende subparagraaf zal hierbij worden stilgestaan.

Etniciteit

Als laatste van de persoonlijke kenmerken kan etniciteit of de afkomst die iemand heeft van een stimulerende of beperkende invloed hebben op het sportgedrag. Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat een groot deel van de jongeren met één of twee ouders die in Nederland zijn geboren aan sport deelneemt. Dit sportdeelname aantal ligt echter iets lager onder jongeren met ouders die beiden in het buitenland zijn geboren. Daarnaast blijkt zo’n 58% van de 12-15-jarigen met twee ouders geboren in Nederland lid te zijn van de vereniging in vergelijking tot 42% van de jongeren met één of twee ouders geboren in het buitenland. De vraag blijft hoe de jongeren hier zelf tegen aankijken. Heeft etniciteit volgens hen invloed op het sportgedrag, welke betekenis geven de jongeren aan iemands afkomst in relatie tot sportdeelname en het lid zijn van de sportvereniging.

Tijdens de interviews gaf het merendeel van de jongeren aan dat het volgens hen niet uitmaakt welke afkomst je hebt en welk sportgedrag je vertoont. Opvallend is dat alle leerlingen met twee in Nederland geboren ouders vertelden dat etniciteit geen invloed heeft op sportdeelname en het lidmaatschap van de vereniging. Zo vertelden een autochtone jongen dat iemands afkomst geen invloed heeft op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging. In tegenstelling tot het onderzoek van Elling (2002) en Duijvendak et al. (1998) waarin is geconcludeerd dat allochtone jongeren minder te participeren binnen de sport (sportdeelname, lidmaatschap van sportverenigingen én deelname aan wedstrijden) dan autochtone jongeren.

Daarnaast vertelde ook een groot deel van de jongeren met één of meer ouders in het buitenland geboren dat etniciteit geen invloed heeft op het sportgedrag. Een allochtoons meisje vertelde dat er geen verschil is tussen mensen met een andere afkomst welke sportkeuze ze maken.

Meisje (13): In ieder land kun je wel gaan rennen, want het is een land en overal wonen mensen en die kunnen overal wel gaan rennen, sporten en hardlopen en wandelen blijven een sport. Ik denk dat er geen verschil is tussen mensen met een andere afkomst welke sport ze kiezen en hoeveel ze sporten. Iedereen kan sporten en doen wat hij zelf wil.

De helft van de 12-15-jarigen met één of meerdere ouders in het buitenland geboren was echter van mening dat etniciteit wel een rol speelt bij het sportgedrag van jongeren. Zo vertelde een jongen met een Nederlandse vader en Indonesische moeder dat Nederlandse ouders veel toegankelijker zijn en positief tegenover sport staan dan ouders die in een ander land zijn geboren.

Een allochtoons meisje vertelde daarnaast dat het wel uitmaakt welke afkomst je hebt. Dit heeft volgens haar voornamelijk met geloof te maken, omdat het geloof openbaar sporten van moslimmeisjes afkeurt.

Meisje (14): Ik denk wel dat het uitmaakt wat je afkomst is. Want moslim meisjes mogen niet zo in het openbaar zwemmen of zo. Dus ik denk wel dat het uitmaakt. Ik vind het wel belangrijk dat er bijvoorbeeld een zwembad is voor alleen meisjes. Voor je geloof kun je niet zo in het openbaar sporten.

Op dit moment wordt er al veel rekening gehouden met verschillen in sportgedrag tussen mensen met een andere afkomst. Zo zijn er sportfaciliteiten die rekening houden met de geloofsovertuiging van mensen en gescheiden sporten van mannen en vrouwen aanbieden. Omdat hier de laatste decennia meer aandacht voor is, blijft het opvallend dat de mogelijke verschillen in sportgedrag tussen mensen met verschillende afkomst veelal niet door de 12-15-jarigen worden aangegeven en wordt er door hen geen betekenis aan gegeven. Kennelijk zijn ze zich hiervan niet bewust, speelt dit geen rol voor hen of vinden ze het moeilijk om hier in het openbaar over te praten.

Daarnaast kwam in één interview naar voren dat racisme van huidskleur ook een rol speelt bij het sportgedrag van jongeren. Een meisje vertelde zich gediscrimineerd te voelen bij een, zoals zij zelf vertelde, ‘blanke’ sportvereniging en zich daarom daar niet welkom voelde.

Meisje (14): Wat ik bijvoorbeeld een keer heb meegemaakt zeg maar. Dan denk ik het gaat best wel om mijn huidskleur, want als de club blank is en je bent de enige bruine en de mensen kijken je zo vies aan dan denk ik wacht even dit is niet mijn huis. Dan voel ik me daar niet thuis.

Over het algemeen geven de jongeren aan dat de etniciteit of de afkomst van een individu geen grote invloed uitoefent op de sportdeelname van jongeren. Wel wordt het minder sporten door meisjes vanwege hun geloof als mogelijkheid aangegeven. Van Rhee (2005) geeft in haar onderzoek naar islamitische meisjes en sport aan dat bij meisjes van Turkse en Marokkaanse komaf verschillende drempels kunnen bestaan voor sportdeelname. Niet gemengd mogen sporten, het niet naar buiten mogen als het donker is, “geen tijd”, de onbekendheid met sport bij de ouders en een laag opleidingsniveau van de ouders kunnen voor deze meisjes bepalend zijn voor (non)participatie (Van

Rhee, 2005). Wat volgens de auteur helpt is het aanbieden van laagdrempelige activiteiten voor deze meiden.

Nu de persoonlijke kenmerken die van invloed kunnen zijn op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging zijn weergegeven, zal ik verder gaan met het beschrijven van de sociale factoren die een rol kunnen spelen op het sportgedrag van jongeren.

6.5.2 Omgevingsfactoren

In deze paragraaf worden de omgevingsfactoren besproken die van invloed zijn op de sportdeelname en het lidmaatschap van de onderzoeksgroep. Bij de omgevingsfactoren die een rol kunnen spelen in het sportgedrag van de 12-15-jarigen kan gedacht worden aan de familie, de vrienden en de trainer/coach. Omdat in hoofdstuk 6.2 reeds uitgebreid is gesproken over de motieven om wel of niet te sporten (bij de sportvereniging) in relatie tot de vrienden, teamgenootjes en de trainer/coach, zal ik in deze paragraaf hierop niet verder ingaan.

Familie

Een van de omgevingsfactoren die invloed kan hebben op het sportgedrag van de jongeren is de familie van de 12-15-jarigen, zoals de ouders en de eventuele broers en zussen. Uit de interviews komt naar voren dat de familie invloed kan hebben op het beginnen met sport van de jeugdigen. Uit de interviews blijkt dat de ouders de kinderen veelal bij een sport(vereniging) hebben aangemeld.

Meisje (14): Mijn moeder heeft mij op zwemmen gezet en judo via school. Want toen kregen we foldertjes dat je na school daarop kon gaan en dat heb ik toen gedaan.

Jongen (14): Judo en tennis hebben m'n ouders me voor opgegeven. We gingen een keer samen tennissen en toen deed ik ook mee en toen vonden ze dat ik best wel goed kon tennissen. En toen gaven ze mij hiervoor op. Mijn vader en moeder wilden graag dat ik op sport ging omdat het goed voor mijn lichaam is. En voor mijn zusje ook.

Daarbij blijkt uit de interviewdata dat de ouders ook invloed hebben op de sportkeuze. Veelal wordt aangegeven dat de ouders voor hen een sport hebben gekozen die zij ofwel in het verleden zelf hebben beoefend of een erg leuke sport vinden om te zien. Zo vertelde een meisje in aanraking te zijn gekomen met voetbal door haar vader, die zelf voetbalde en het een erg leuke sport vindt. Daarbij vertelde een jongen dat voetbal helemaal in zijn familie 'zit' en dat het daarom erg logisch is om zelf ook te gaan voetballen.

Naast de ouders blijken de broers en/of zussen ook invloed te hebben op het beginnen met sport van de jongeren.

Meisje (13): Mijn zussen hebben mij heel erg aangemoedigd om te sporten. Ze moedigden me ook telkens weer aan als ik het niet meer aan kon en geen kracht meer had om te gaan. Ze wilden erg graag dat ik bleef sporten en ik zelf ook.

Jongen (15): Ik denk dat het door mijn broer komt. Want hij is begonnen met skateboarden en toen met gitaar spelen. Nou ja hij was een beetje het grote voorbeeld je weet wel als je nog klein bent. Grote broer en daar kijk je dan tegen op.

Deze onderzoeksresultaten lopen parallel aan de gevonden uitkomsten in Frelie & Janssens (2007). In dit onderzoek komt naar voren dat zowel ouders als broers/zussen een belangrijke plaats hebben wat betreft de sportdeelname op zich, de sportkeuze, de aandacht en de aanmoediging van het sporten. Opvallend aan de huidige onderzoeksresultaten is dat geen van de jongeren zijn/haar familie noemde als invloed op het stoppen met sporten (bij een sportvereniging). Dit is echter volgens de 12-15-jarigen wel het geval als het gaat om vrienden, leeftijdsgenoten en trainer/coach (zie H 5.2).

6.5.3 Stereotypering & sportkeuze

Stereotypering is een erg breed begrip, dat wordt omschreven als beoordelingen waarbij kenmerken worden toegeschreven aan individuen op grond van hun lidmaatschap van een bepaalde groep. Oftewel het toeschrijven van persoonlijkheidseigenschappen op grond van waarneembare kenmerken van individuen die volgens ons tot eenzelfde groep behoren. Bijvoorbeeld "Dit is een vrouw; alle vrouwen doen. Van haar kan je dus verwachten dat ze ...". Uit de onderzoeksdata blijkt dat stereotypering veel voorkomt in de uitspraken van de jongeren. Zo plaatsen de jongeren anderen in 'hokjes' op basis van hun sportkeuze. In het onderzoek komt naar voren dat de sportkeuze invloed heeft op hun reputatie. In de volgende subparagraaf zal hierbij worden stil gestaan.

Reputatie

De 12-15-jarigen geven aan dat hun reputatie erg belangrijk voor hen is. De jongeren zijn erg veel bezig met de invloed van hun sportkeuze op hun reputatie. Voor hen is erg van belang in welk hokje ze door hun sportkeuze door anderen worden geplaatst. Daarbij plaatsen ze zelf ook personen in hokjes door te vertellen dat mensen tot bepaalde groepen behoren vanwege hun sportkeuze.

In het onderzoeksdata komt naar voren dat het erg belangrijk voor de jongeren is wat anderen van hun sportkeuze vinden. Zo verwoordden twee jongeren dit als volgt:

Meisje (14): Je wil graag zeggen dat je op dansen zit en ik ben er goed in. Als je klas of je school dan zegt zo dom dan denk je ook school vindt het stom nu wil ik er vanaf.

Jongen (15): Nou ik ben aan vechtsporten gaan doen, omdat het wel stoer is. Ik heb al veel aan vechtsporten gedaan vanwege mijn lichaamsbouw. Ik ben vrij groot en breed vinden mensen. Toen ik voetbalde combineerde ik het met vechtsporten, vandaar dat ik wat breder ben qua postuur dan andere jongens.

Verder blijkt dat deze jongeren zich graag willen identificeren met een bepaalde reputatie/stijl van de sport. Een jongen vertelde graag te skateboarden en gitaar te spelen, omdat hij zichzelf thuis voelt in dat 'wereldje'. Een andere jongen meende dat iemands sportkeuze te maken heeft mijn zijn/haar stijl. Een sport heeft een bepaalde reputatie en daarin moet volgens hem iemand zich wel mee willen profileren. Dit bepaalt of iemand wel of niet een sport gaat beoefenen en wel of niet lid is van een bepaalde sportvereniging. Hieruit komt de complexiteit van sportkeuze naar voren. Sportkeuze staat in wisselwerking met de betekenis die aan een sport wordt toegekend en de reputatie van een individu welke deze wil blijven hooghouden.

Naast het belang van het hoog houden van hun eigen reputatie, blijkt uit interviews dat jongeren mensen graag in hokjes plaatsen door te vertellen dat personen tot bepaalde groepen behoren vanwege hun sportkeuze. Uit de data blijkt dat de 12-15-jarigen stereotypische uitspraken doen op basis van iemands sportkeuze en persoonlijke kenmerken. Sommige jongeren maakten onderscheid tussen groepen op basis van hun sportkeuze en geslacht, opleidingsniveau / sociaaleconomische status of etniciteit.

Meisje (14): Nou ik zie jongens wel sneller boksen dan meisjes. Maar dat komt ook omdat ze bij boksen zich veel stoerder kunnen gedragen en indruk willen maken. Want dat is wel belangrijk voor hen.

Meisje (14): Ik vind het best wel raar dat ze zeggen dat voetbal een jongenssport is. Maar als een meisje op voetbal zit is het stoer en als een jongen op ballet zit is het gay. Dat vind ik zelf ook.

Meisje (12): Soms vind ik ballet typisch een meisjes sport. Ik wil niet vervelend zijn maar als een jongen op ballet zit vind ik hem best wel gay.

Daarbij vertelden sommige jongeren van mening te zijn dat jongeren uit een hoger sociaaleconomisch milieu bewust kiezen voor bepaalde sporten om hun reputatie hoog te houden.

Jongen (15): Ja ik denk als je wat ouder bent en als je van een goed gezin afkomt, een rijk gezin eerder een sport als tennis doet in plaats van skateboarden. Maar ik denk niet dat er een verband is tussen welk opleidingsniveau je nu doet en de sportkeuze die je maakt.

Jongen (14): Nou ik denk niet dat de opleiding of het niveau van invloed is op de sportkeuze, maar ik denk wel dat bepaalde mensen bewust voor een bepaalde sport kiezen vanwege hun reputatie ofzo. Als je uit een rijk gezin komt dan wil je met je sportkeuze misschien die sportkeuze ook een beetje omhoog houden.

Ten slotte maakten sommige 12-15-jarigen ook stereotypische opmerkingen op basis van de etniciteit en sportkeuze van anderen, zie onderstaande citaten.

Jongen (15): Bijvoorbeeld een Marokkaanse jongen zie ik eerder voetballen dan skateboarden. Ik denk dat dat wel te maken heeft met een bepaalde reputatie die je hoog moet houden. Ja ik weet niet precies hoe ik het moet uitleggen. Ik denk niet dat skateboarden een sport is voor een Marokkaanse jongen. Haha, ik heb nog nooit een Marokkaan op een skateboard gezien. Ik zie wel altijd buiten voetballen. Ik weet niet op een bepaalde manier zit dat anders, er anders ingebakken ofzo. Het is iets wat niet helemaal met elkaar klikt.

Meisje (14): Ik denk dat als je kijkt naar hockey dat je dan veel meer blanken ziet dan bruine mensen. Want ik denk persoonlijk, niet lullig en persoonlijk opgevat, dat hockey veel meer iets is voor blanken. Maar dat komt ook omdat bruinen altijd denken mijn vrienden vinden dit niet stoer, dus ik ga er niet op. Ja het is niet stoer. En ze denken ook ik ben bruin dus ik moet bij de gangster horen en op gangstersporten zitten. Op voetbal maar ook boksen en zo.

De hierboven weergegeven onderzoeksresultaten kunnen bijzonder worden genoemd. De 12-15-jarigen geven veel betekenis aan hun reputatie die mede door de sportkeuze wordt beïnvloed. In eerder onderzoek is nog niet eerder gesteld dat de reputatie voor jongeren zo'n grote rol speelt op sportkeuze en dat de reputatie van een sport het sportgedrag van jongere beïnvloed.

Nu de bevindingen in het huidige onderzoek zijn besproken, wordt in het volgende hoofdstuk ingegaan op de belangrijkste onderzoeksresultaten, waarna de onderzoeksvraag beantwoord kan worden.

7. Discussie

In dit hoofdstuk staan het bespreken van de belangrijkste onderzoeksbevindingen, de reflectie van het onderzoek en het beantwoorden van de onderzoeksvraag centraal. Eerst wordt een korte discussie aangesneden naar aanleiding van de in dit rapport beschreven unieke bevindingen, analyses en conclusies. Centraal daarbij staat welke opvallende resultaten zijn gevonden in relatie tot de literatuur. Daarna volgt een reflectie van de resultaten, de methode van dit onderzoek en het onderzoeksproces, waarna antwoord zal worden gegeven op de onderzoeksvraag.

7.1 Belangrijke bevindingen

Sociaal contextuele factoren

Zoals in hoofdstuk 2 al werd aangegeven door Coakley (1998) zijn socialisatieprocessen in het leven van individuen voortdurend van invloed op de beslissing om (niet) lid te zijn van een sportvereniging. Familie, vrienden en trainer/coach kunnen hierbij een rol spelen. De jongeren geven betekenis aan het lidmaatschap van een sportvereniging, waarop omgevingsfactoren invloed kunnen uitoefenen. Het gaat om de thuissituatie, 'goed voorbeeld doet goed volgen', de sociale druk van vrienden en de relatie tot de trainer/coach. Beiden kunnen een positieve en negatieve invloed hebben op de sportdeelname bij een sportclub, waarbij de negatieve invloed vaak de overhand heeft.

Reputatie & sportkeuze

Een opvallende bevinding is dat de reputatie van jongeren met betrekking tot de sportkeuze een belangrijke rol speelt onder de 12-15-jarigen. Dit verschijnsel is nog niet eerder in de literatuur genoemd. De jongeren zijn erg veel bezig met de invloed van hun sportkeuze op hun reputatie. Voor hen is erg van belang in welk hokje ze door hun sportkeuze door anderen worden geplaatst. Daarbij plaatsen ze zelf ook personen in hokjes door te vertellen dat mensen tot bepaalde groepen behoren vanwege hun sportkeuze. Verder blijkt dat deze jongeren zich graag willen identificeren met een bepaalde reputatie/stijl van de sport. Een sport heeft een bepaalde reputatie en daarin moet iemand zich mee willen profileren. Volgens de jongeren bepaalt dit of iemand wel of niet een sport gaat beoefenen en wel of niet lid is van een bepaalde sportvereniging.

Opvallend is bovendien dat kickboksen onder jongeren nu erg populair is. Uit de interviews komt naar voren dat vrijwel alle 12-15-jarigen ofwel op kickboksen zitten of er wel op zouden willen. Kickboksen kan gezien worden als een harde en agressieve sport, waar blijkbaar zowel de jongens als meisjes niet voor terugdeinzen. Hieruit blijkt dat de jongeren kickboksen zien als sport die goed is voor hun reputatie en waaraan deze jongeren daarom veel betekenis geven. Kickboksen lijkt hiermee een trend te zijn geworden. Jongeren zijn erg gevoelig voor trends. Het inspringen op trends die zich in het sporten en bewegen voordoen is belangrijk en kan snel tot succes leiden. Het is een manier waarop de jongeren makkelijk gemotiveerd kunnen worden om deel te nemen aan sport en beweegactiviteiten. Een voorbeeld van zo'n trend in het verleden was bijvoorbeeld het populaire "jumpen".

Motieven lidmaatschap sportvereniging

De behandelde motieven van 12-15-jarigen om niet lid te zijn van de sportvereniging, zijn lang niet allemaal toe te schrijven aan de sportvereniging zelf. Zo vertelden jongeren weg te zijn gegaan bij de sportvereniging omdat hun vrienden er ook af gingen en gaven sommigen aan liever in de buurt te sporten omdat de reisafstand te groot was en de veiligheid daarom ter discussie werd gesteld (vgl. Frelief & Janssens, 2007). Dit zijn redenen waaraan de sportclub niet direct iets kan doen. De andere motieven (verplichting, strenge trainer en selectieprocedure) die door de 12-15-jarigen werden genoemd, zijn wat eenvoudiger aan te pakken door de sportclub.

Gezondheidsmotieven sportdeelname

Tegenwoordig is er veel aandacht voor een gezonde leefstijl onder jongeren. Gezond eten, sporten en bewegen worden gezien als de methode om gezond te worden en te blijven. Het aantal jongeren met overgewicht neemt toe, met mogelijke grote gevolgen voor de volksgezondheid. De oorzaak van

overgewicht ligt vaak in een ongezonde leefstijl, die op jonge leeftijd wordt aangeleerd. Uit onderzoek van Exel et al. (2005) blijkt dat veel jongeren niet het belang inzien van nu dingen doen of laten om gezondheidsrisico's in de toekomst te verkleinen. Met hun huidige gezondheid zijn veel jongeren ook niet bezig. In tegenstelling tot Exel et al. (2005) komt uit het huidige onderzoek naar voren dat gezondheid wel een belangrijk motief is voor jongeren om aan sport deel te nemen. De 12-15-jarigen noemen als redenen: betere uithoudingsvermogen/conditie te krijgen en fit te worden door te sporten. Wat betreft een slanke lijn is dit voor zowel de 12-15-jarige jongens als meisjes even (on)belangrijk. Er is echter wel een verschil te zien tussen de allochtone en autochtone jongeren. Opvallend is dat alleen allochtone jongens en meisjes vertelden dat zij sport beoefenen om slank te zijn of te worden. De autochtone geïnterviewden spraken wel over het belang van sport voor de gezondheid maar niet expliciet over sporten als instrument om af te vallen.

Sociaaleconomische status

Uit recent onderzoek van het SCP (2009) komt naar voren dat Nederland bijna 350.000 arme kinderen telt in de leeftijd van 5 tot 17 jaar, waarvan een groot percentage om financiële redenen niet deelneemt aan vrijetijdsactiviteiten op het gebied van sport en cultuur. In het onderzoek wordt gesteld dat gemiddeld genomen ongeveer driekwart van alle kinderen op een sportclub zit. Maar volgens het SCP (2009) geldt dat niet voor kinderen uit arme gezinnen. In gezinnen die rondkomen van een bijstandsuitkering is iets minder dan de helft lid van een sportclub. Driekwart van de kinderen die niet op een sportclub zitten, zouden dat eigenlijk wel graag willen. In het onderzoek van het SCP (2009) wordt aangegeven dat uit navraag bij hun ouders blijkt dat vooral de financiën het lidmaatschap van de sportvereniging verhinderen. Opvallend is dat uit het huidige onderzoek totaal niet naar voren komt dat jongeren niet lid zijn van de sportvereniging om financiële redenen. Geen van de ondervraagden heeft aangegeven niet te sporten of lid te zijn van de sportvereniging vanwege een tekort aan financiële middelen. Er kunnen sowieso nogal wat kanttekeningen worden geplaatst bij de onderzoeksconclusie van het SCP (2009). Ondanks dat geld door de 12-15-jarigen zelf niet werd genoemd, speelt het inkomen van de ouders natuurlijk wel een rol bij het lid zijn van deze jongeren van een sportvereniging. Het is echter al langer bekend dat deze relatie niet eenduidig is en dat opleiding (waarmee inkomen sterk correleert) eigenlijk een belangrijkere variabele is in de verklaring van het sportgedrag (SCP, 2006). Verschillen in opleidingsniveau en inkomen zorgen voor verschillen in leefstijl en de keuzes die daarin gemaakt worden. Lang geleden was sport een elitaire aangelegenheid en konden alleen de hogere klassen zich zo'n nutteloos tijdverdrijf permitteren. Met het groeien van de welvaart is de sport gepopulariseerd, maar van sociale gelaagdheid is nog steeds sprake. Mensen met een hogere opleiding hechten meer waarde aan sport. Verklaringen daarvoor zijn onder meer dat zij bewuster keuzes maken en dat zij in het dagelijks leven minder aan beweging toekomen en daarvoor in hun vrije tijd compensatie zoeken (SCP, 2006). Ouders die zelf sporten en een actieve leefstijl hebben, hebben doorgaans ook sportievere en actievere kinderen, omdat zij een voorbeeld geven dat navolging krijgt en omdat zij hun kinderen daarin ondersteunen, begeleiden en aansporen. Deze uitkomsten maken duidelijk dat financiële redenen belangrijk kunnen zijn als verklaring voor wel of geen lidmaatschap van een sportvereniging, maar dat hierin ook andere factoren

meespelen, die uiteindelijk misschien zelfs wel belangrijker zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan de onbekendheid met het verenigingsleven bij de ouders van allochtone kinderen.

7.2 Reflectie

De manier waarop dit onderzoek is opgezet en de keuzes die zijn gemaakt in het onderzoeksproces hebben invloed op de resultaten van het onderzoek. Dit is iets waar je jezelf als onderzoeker altijd bewust van moet zijn. De selectie van 12-15-jarige respondenten, het aantal respondenten, de plaats van afname van de enquêtes en interviews en de gekozen literatuur in dit onderzoek zijn factoren die je als onderzoeker kan beïnvloeden en waarmee je bewust richting geeft aan je onderzoek. Er zijn ook factoren die een grote rol kunnen spelen in het onderzoek kunnen uitoefenen, zonder dat je er zelf invloed op kan uitoefenen en zelfs zonder dat je jezelf er bewust van bent. Het feit dat de onderzoekster van het vrouwelijke geslacht is, is mede bepalend geweest voor de resultaten die verkregen zijn. Het zou kunnen zijn dat een mannelijke onderzoeker bij hetzelfde onderzoek andere

resultaten verkrijgt, omdat de respondenten anders op een man reageren. Bepaalde onderwerpen kunnen hierdoor onbesproken blijven. De gesprekken met de jongeren verliepen wat mij betreft erg soepel. Ik had het idee dat alle onderwerpen bespreekbaar waren en er geen belemmeringen bestonden bij het beantwoorden van de vragen. Om de sfeer van de gesprekken te beïnvloeden heeft de onderzoekster kleding aangetrokken waarvan zij het idee had dat deze informeel overkomt op de jongeren. Ook werd tijdens de gesprekken door de onderzoekster met de jongeren meegepraat op onderwerpen die niet direct interessant waren voor dit onderzoek, maar voor haar gevoel wel belangrijk waren voor de respondenten om een gemakkelijke situatie te creëren. De jongeren zijn als onderzoeksgroep wel een specifieke groep en vragen een andere benadering dan volwassenen. Bij volwassenen kun je aan de hand van enkele vragen een groot en complex onderwerp al snel in kaart brengen. Echter bij jongeren, zoals de onderzoekster in dit onderzoek is opgevallen, is het belangrijk dat de interviewvragen van te voren in grote lijnen vast staan. Het gaat dan vooral om duidelijke directe vragen, aangezien de jongeren zelf nauwelijks onderwerpen of thema's aandragen. Aan de hand van de vooraf vastgestelde vragen was er tijdens de interviews wel mogelijkheid tot het behandelen van enigszins afwijkende onderwerpen, maar dit gebeurde niet veel. Wat betreft het schrijfproces na het doen van het huidige onderzoek, kan ik zeggen dat dit proces vrij soepel is verlopen. Het gehele schrijfproces duurde echter wel langer dan verwacht en viel me daarom tegen. Door de aanwijzingen van mijn onderzoeksbegeleidster en andere betrokkenen heb ik gedurende de afstudeerperiode veel geleerd. Vooral de diverse stappen (informatie zoeken/analyseren, in tekst omzetten, relevantie van de tekst, geheel van maken e.d.) die tijdens het schrijfproces doorlopen moeten worden, werden me weer helemaal duidelijk. Al met al, kijk ik terug op een redelijk soepele verlopen afstudeerperiode.

Verskillende onderzoeksmethoden zijn toegepast om inzicht te krijgen in de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging. Zo zijn er enquêtes en interviews afgenomen. De combinatie van enquêtes en interviews heeft goed uitgediend. Door het afnemen van allereerst enquêtes, was het mogelijk om op basis van persoonlijke en sportieve kenmerken een goede selectie te maken van de leerlingen die ik graag wilde interviewen. Er zijn zowel individuele als groepsinterviews afgenomen. Beide interviewmethoden hebben bruikbare onderzoeksdata opgeleverd. Een belangrijk verschil tussen de interviewmethoden was de interactie tussen de onderzoekster en de geïnterviewde(n). In tegenstelling tot de individuele interviews was er tijdens de groepsinterviews veel inbreng vanuit de groep over bepaalde onderwerpen. De jongeren praatten samen over bepaalde kwesties en vulden elkaar aan of spraken elkaar zelfs tegen. Wel was te merken dat tijdens de groepsinterviews sprake was van groepsdruk (zelfs pestgedrag) en waren er dominante types, die veelal het voortouw namen tijdens het interview, aan te wijzen.

Betekenenissen en betekenisgeving zijn centrale begrippen in dit onderzoek. Het draait immers om de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging. In dit onderzoek is het interpretatieve perspectief gehanteerd. Deze benadering blijkt helemaal geschikt te zijn geweest voor het huidige onderzoek, omdat het hiermee mogelijk was om standpunten en gevoelens met betrekking tot het sportgedrag van 12-15-jarigen in de vorm van betekenissen te achterhalen. Door gebruik te maken van de interpretatieve benadering kon de onderzoekster het onderzoeksthema 'van binnenuit' bekijken. Hierdoor was het mogelijk om bepaald sportgedrag niet alleen waar te nemen, maar ook te begrijpen en te verklaren. Omdat dit huidige onderzoek zowel een begrijpend als verklarend karakter heeft was de interpretatieve benadering een geschikt onderzoeksperspectief. Daarnaast is dit theoretisch kader een toevoeging aan de huidige literatuur rondom jeugd en de sportvereniging. Tot op heden was er nog geen onderzoek gedaan naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van de sportvereniging met behulp van kwalitatief onderzoek met een interpretatief perspectief. De gebruikte interpretatieve benadering in het huidige onderzoek heeft ertoe geleid dat de wetenschap nieuwe inzichten heeft verkregen in de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan de sportvereniging. Deze jongeren blijken de sportvereniging erg belangrijk te vinden, maar hebben soms tijdsgerelateerde, sociale, organisatorische en/of veiligheidsmotieven om niet lid te zijn van een sportvereniging.

+7.3 Beantwoording subvragen

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag worden hieronder allereerst de deelvragen bondig beantwoord.

1. Waarom zijn 12-15-jarigen lid van een sportvereniging?

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat er verschillende redenen zijn die een rol spelen bij het lid zijn of worden van een sportvereniging. Zo spelen prestatieve, organisatorische en sociale motieven een rol. De jongeren zijn van mening dat zij door lid te zijn van een sportvereniging daar ‘iets’ kunnen bereiken. Het bereiken van doelen is volgens hen goed mogelijk bij de sportvereniging in tegenstelling tot sporten in de buurt waar geen officiële trainingen en wedstrijden worden georganiseerd. Daarnaast gaven de jongeren aan dat de georganiseerdheid van de sportclub een motief is om lid te zijn van de sportvereniging. Zo worden er binnen een sportclub trainingen en wedstrijden geregeld binnen een sportaccommodatie met de beschikking over een trainer en het benodigde materiaal. Daarbij blijken sociale motieven een rol te spelen bij het lid zijn of worden van de sportvereniging. De sportvereniging biedt volgens de 12-15-jarigen de mogelijkheid om nieuwe mensen te leren kennen en met hun huidige vrienden te sporten. Naast het opdoen en onderhouden van sociale contacten, is het organiseren van nevenactiviteiten binnen de sportclub voor de 12-15-jarigen ook van belang. De jongeren vinden het erg leuk als er bijvoorbeeld jeugdkampen, uitstapjes, toernooien en feestjes worden georganiseerd.

2. Waarom zijn 12-15-jarigen niet lid van een sportvereniging?

In de onderzoeksdata komt naar voren dat er meerdere redenen zijn voor 12-15-jarigen om niet lid te zijn van een sportvereniging. De jongeren noemden tijdsgerelateerde, organisatorische, sociale, veiligheidsmotieven als redenen om niet lid te zijn van een sportvereniging. Zo gaf een groot deel van deze jongeren tijdens de interviews aan het lid zijn van een sportvereniging te zien als verplichting waar ze aan vast komen te zitten. Als ze om wat voor reden dan ook liever een keer niet gaan, zitten daar meteen consequenties aan vast. Daarom gaven sommige jongeren aan liever in de buurt te sporten om geen verplichting te hebben om per se te moeten sporten. Naast de tijdsgebonden motieven zijn de organisatorische motieven met betrekking tot de sportvereniging ook van belang bij het lidmaatschap van een sportclub. De rol van de trainer speelt in de betekenisgeving aan het lid zijn van de sportvereniging ook een rol. Een groot deel van de jongeren vertelde gestopt te zijn bij de sportvereniging vanwege hun trainer. Ze gaven aan dat hun trainer soms te streng was, dat ze niet goed konden opschieten met hun trainer of dat ze het niet eens waren met het standpunt van de trainer, zie onderstaande citaten. Daarbij werd de selectieprocedure binnen de jeugdafdeling van sportclubs aangegeven als organisatorische reden om te stoppen bij de sportvereniging. De selectieprocedures levert doorgaans veel stress op bij jongeren en leidt veelal tot ‘winnaars en verliezers’. Het is daarom mogelijk dat jongeren stoppen bij de sportclub omdat ze niet houden van selectietrainingen of het niet eens zijn met genomen beslissingen, zoals uit de onderstaande citaten naar voren komt. Naast deze twee motieven om niet lid te zijn van een sportvereniging, worden een te grote reisafstand en te weinig veiligheid door sommigen genoemd als veiligheidsmotieven om niet bij een sportvereniging te sporten. Daarbij vertelden sommige jongeren gestopt te zijn bij de sportvereniging omdat hun vrienden er weggingen.

Daarnaast blijkt de voortschrijdende individualisering ook invloed te hebben op het sportgedrag van jongeren, wat onder andere terug is te zien in het sport-zagedrag onder 12-15-jarigen. In dat geval stoppen jongeren bij een sportvereniging, omdat ze andere sporten willen uitproberen. Uit de citaten van de jongeren komt naar voren dat zij graag verschillende sporten uitproberen, om te kijken welke sport zij echt leuk vinden en goed in kunnen worden.

3. Waar hebben 12-15-jarigen behoefte aan binnen een sportvereniging?

Een groot deel van de onderzoeksgroep vertelde gezelligheid, goede sportfaciliteiten, een leuke trainer en de organisatie van trainingen en wedstrijden van een sportvereniging te verwachten. De jongeren vinden het belangrijk om zich thuis te voelen bij de sportvereniging waar leuke en vriendelijke mensen aanwezig zijn, waaronder een leuke trainer. De jongeren gaven daarnaast aan de organisatie van trainingen, wedstrijden en nevenactiviteiten van belang te vinden. Daarbij zien de jongeren graag een

breed en flexibel sportaanbod, zodat ze keuze hebben uit meerdere sporten en zelf kunnen bepalen wanneer ze gaan sporten, zonder vast te zitten aan bepaalde tijden. Ook goede sportfaciliteiten, zoals goed materiaal en velden zijn voor de jongeren erg van belang. Onder sportfaciliteiten kunnen echter ook de kantine en kleedkamers met douches worden gerekend. Enkele jongeren vertelden schone kleedkamers te verwachten met het liefst aparte douchehokjes. Naast goed materiaal, mooie velden en schone kleedkamers verwachten jongeren ook mooie uniforme kleding van een sportvereniging. Verder vinden de jongeren de reisafstand van huis naar de sportvereniging en andersom van belang. De jongeren zouden het fijn vinden als de sportvereniging niet al te ver weg is, maar uit de onderzoeksresultaten blijkt een grote reisafstand niet direct een reden te zijn om te stoppen bij een sportvereniging.

4. Welke betekenis geven 12-15-jarigen aan jeugdparticipatie van henzelf in een sportvereniging?

Tijdens de interviews kwam naar voren dat de jongeren helemaal nog niet bezig zijn met jeugdparticipatie binnen de sportvereniging. Geen van de geïnterviewden neemt deel aan vormen van jeugdparticipatie. Jongeren vertellen geen tijd te hebben of niet te beschikken over de vaardigheden die erbij jeugdparticipatie komen kijken. Daarnaast zijn er jongeren van mening dat jeugdparticipatie binnen een sportvereniging helemaal niet nodig is.

Gezien deze onderzoeksresultaten blijkt het merendeel van de jongeren geen aandacht te hebben voor jeugdparticipatie binnen een sportvereniging. Deze jongeren geven geen betekenis aan het vrijwilligerswerk zodat ook het belang van het vrijwilligerswerk voor hen zichtbaar wordt en de jongeren hun verantwoordelijkheid nemen. Kortom, de betekenisgeving aan het doen van vrijwilligerswerk door jongeren zal veranderd moeten worden, om de jongeren actief te krijgen binnen de club.

5. Welke factoren spelen een rol bij het wel of niet lid zijn van een sportvereniging onder 12-15-jarigen?

Uit de onderzoeksresultaten blijken sociaal contextuele factoren, zoals persoonlijke kenmerken, omgevingsfactoren en stereotypische factoren een rol te spelen bij het wel of niet lid te zijn van een sportvereniging onder 12-15-jarigen.

Het huidige onderzoek wijst uit dat persoonlijke kenmerken van invloed zijn op het lidmaatschap van de sportvereniging, zoals leeftijd, geslacht, etniciteit en opleidingsniveau.

Geen van de ondervraagde jongeren is van mening dat er verschillen bestaan tussen jongens en meisjes wat betreft het lidmaatschap van een sportclub. Dit is opvallend omdat zowel uit de enquête als interviewresultaten blijkt dat een groter deel van de jongens dan de meisjes lid is van de sportvereniging. Kennelijk geven de jongeren hier geen betekenis aan. Wel gaf een deel van de jongeren aan dat er typische jongens- en meisjessporten bestaan. Dit kan een verklaring zijn voor het verschil tussen het aantal jongens en meisjes dat lid is van een bepaalde sportvereniging.

Naast geslacht kan leeftijd ook van invloed zijn op het sportgedrag van de jongeren. In de volgende subparagraaf zal hierbij worden stilgestaan. Uit de onderzoeksdata blijkt dat er meer 12- en 13-jarigen lid zijn van de sportvereniging dan 14- en 15-jarigen. Leeftijd kan een barrière vormen voor de 12-15-jarigen om lid te zijn van een sportvereniging, omdat ze vanaf een bepaalde leeftijd (rond het 14e levensjaar) andere interesses ontwikkelen die er voor zorgen dat sport niet (meer) de prioriteit heeft voor de jongeren. Daarnaast blijkt leeftijd een obstakel te kunnen zijn, omdat de overgang van basisschool naar middelbare school rondom het 12^e levensjaar een moment is waarop besloten kan worden te stoppen bij een sportclub. Naast het geslacht en de leeftijd kan het opleidingsniveau van invloed zijn op het lidmaatschap van de sportvereniging onder 12-15-jarigen.

Opvallend aan deze onderzoeksresultaten is dat geen van de ondervraagden meent dat havo-/vwo-ers juist meer sport beoefenen en lid zijn van de sportvereniging dan vmbo-ers, zoals uit de enquête- en interviewresultaten en uit eerder onderzoek van SCP (2006) en CBS (2007) naar voren komt. In het huidige onderzoek zijn er bovendien jongeren die het tegendeel vertellen door te stellen dat havo- en vwo-leerlingen minder tijd hebben om te sporten en daarom minder lid zijn van een sportvereniging dan vmbo-leerlingen. Blijkbaar zijn de jongeren zich daar niet van bewust en geven ze op een andere manier betekenis aan wel of niet sporten. Daarnaast meenden sommige 12-15-jarigen dat de

sportkeuze beïnvloed wordt door het opleidingsniveau van de jongeren. Volgens enkele jongeren worden 'duurdere' sporten eerder door kinderen uit havo/vwo beoefend dan door vmbo-leerlingen. Dit zou de verschillen in het lid zijn van een sportclub tussen jongeren met verschillend opleidingsniveau verklaren.

Verder kan etniciteit naast geslacht, leeftijd en opleidingsniveau ook een rol spelen in het sportgedrag van de jongeren. Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat zo'n 58% van de 12-15-jarigen met twee ouders geboren in Nederland, lid te zijn van de sportvereniging in vergelijking tot 42% van de jongeren met één of twee ouders geboren in het buitenland. Opvallend is dat de meeste jongeren aangaven dat de etniciteit of de afkomst van een individu geen grote invloed heeft op de sportdeelname en het lidmaatschap van de sportvereniging van jongeren. Wel wordt het minder sporten door meisjes vanwege hun geloof als mogelijkheid aangegeven.

Naast de persoonlijke kenmerken die van invloed kunnen zijn op het lidmaatschap van de sportvereniging zijn er ook omgevingsfactoren die een rol kunnen spelen bij het lid zijn van een sportvereniging, zoals de familie, de vrienden en de trainer/coach. Uit de interviews komt naar voren dat de familie invloed kan hebben op het beginnen met sport van de jeugdigen. Uit de interviews blijkt dat de ouders de jongeren veelal bij een sportvereniging hebben aangemeld. Daarnaast komt in het huidige onderzoek naar voren dat zowel ouders als broers/zussen een belangrijke plaats hebben wat betreft de sportdeelname op zich, de sportkeuze, de aandacht en de aanmoediging van het sporten. Opvallend aan de huidige onderzoeksresultaten is dat geen van de jongeren zijn/haar familie noemde als invloed op het stoppen met sporten bij een sportvereniging. Dit is echter volgens de 12-15-jarigen wel het geval als het gaat om vrienden, leeftijdsgenoten en trainer/coach.

De aanwezigheid van vrienden blijkt een extra stimulans voor jongeren om te blijven sporten en lid te worden en te blijven van een sportvereniging. Indien de vrienden van jongeren stoppen met sporten bij een vereniging, valt deze stimulans weg en is het de vraag of deze jongeren bij de sportvereniging (willen) blijven.

Een groot deel van de jongeren vertelde gestopt te zijn bij de sportvereniging vanwege hun trainer. Ze gaven aan dat hun trainer soms te streng was, dat ze niet goed konden opschieten met hun trainer of dat ze het niet eens

waren met het standpunt van de trainer. Vervelende (sport-) ervaringen met een trainer kunnen van invloed zijn op het lid zijn van de sportvereniging. Uit de onderzoeksdata blijkt dat de trainer een grote rol speelt in de sportbeleving van jongeren en van invloed kan zijn op het stoppen van een 12-15-jarigen bij een sportvereniging.

Daarbij blijkt uit de onderzoeksdata dat er nog een andere factor meespeelt bij het sportgedrag van deze jongeren, namelijk stereotypering. De 12-15-jarigen geven aan dat hun reputatie erg belangrijk voor hen is. De jongeren zijn veel bezig met de invloed van hun sportkeuze op hun reputatie. Uit de onderzoeksdata blijkt dat de jongeren veel belang hechten aan wat anderen van hun sportkeuze vinden. Verder lijken deze jongeren zich graag te willen identificeren met een bepaalde reputatie/stijl van een sport.

Naast het belang van het hoog houden van hun eigen reputatie, blijkt uit interviews dat jongeren mensen graag in hokjes plaatsen door te vertellen dat individuen tot bepaalde groepen behoren vanwege hun sportkeuze. Uit de data blijkt dat de 12-15-jarigen stereotypische uitspraken doen op basis van iemands sportkeuze en persoonlijke kenmerken. Sommige jongeren maakten onderscheid tussen groepen op basis van hun sportkeuze en geslacht, opleidingsniveau/sociaaleconomische status of etniciteit.

8. Conclusie

In deze studie is ingegaan op de betekenis die 12-15-jarigen toekennen aan het lidmaatschap van een sportvereniging. Daarbij zijn uiteenlopende thema's aangesneden, besproken en geanalyseerd. Hoofdstuk 1 biedt een korte, algemene inleiding, waarna de achtergrond van het probleem wordt beschreven en een beschrijving van de organisatie wordt gegeven. Vervolgens zijn in hoofdstuk 2 een aantal theoretische concepten besproken, die tezamen de literatuurstudie vormen. In hoofdstuk 3 heeft het theoretisch kader centraal gestaan. Daarna is in hoofdstuk 4 aandacht besteed aan de onderzoeksmethoden en de selectie van onderzoekseenheden, waarna in hoofdstuk 5 de onderzoeksvragen in het huidige onderzoek zijn gepresenteerd. Vervolgens zijn in hoofdstuk 6 de onderzoeksbevindingen weergegeven, waarbij de onderzoeksresultaten zijn gekoppeld aan de eerder geformuleerde theorie.

Nu in hoofdstuk 7 antwoord is gegeven op de deelvragen, kan de antwoord worden gegeven op de centrale vraagstelling van dit onderzoek. De hoofdvraag luidt:

Welke betekenis geven 12-15-jarigen aan het lid zijn van een sportvereniging?

De meeste 12-15-jarigen vertellen het liefst bij de sportvereniging te sporten. Ze zijn graag lid van een sportvereniging, omdat daar alles georganiseerd is, ze sociale contacten kunnen opdoen en onderhouden, veel kunnen leren en 'iets' kunnen bereiken. Desondanks zijn lang niet alle jongeren lid van een sportclub.

Redenen die hiervoor genoemd worden zijn: geen tijd, te verplichtend, te prestatief, andere interesses, vrienden die stoppen bij de sportclub, ontevredenheid over de trainer en te grote reisafstand tot de sportvereniging.

De behandelde motieven van 12-15-jarigen om niet lid te zijn van de sportvereniging, zijn lang niet allemaal toe te schrijven aan de sportvereniging zelf. De jeugd heeft wel wensen binnen een sportclub, bijvoorbeeld een breed en flexibel sportaanbod, waarbij je kennis kunt maken met verschillende sporten op een voor hen gunstig tijdstip. Als populaire sport noemen de jongeren vooral kickboksen. Uit de interviews komt naar voren dat vrijwel alle 12-15-jarigen ofwel op kickboksen zitten of er wel op zouden willen.

9. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk staat centraal wat de NKS en de sportverenigingen nu van dit onderzoek kunnen leren. Uit dit rapport komen verschillende zaken naar voren die mogelijk stof tot nadenken vormen voor de organisatie en sportverenigingen.

Op de gedifferentieerde sportmarkt heeft de verenigingssport het wellicht niet altijd gemakkelijk, ze staat echter zeker niet met lege handen. Sporters die spelplezier, gezelligheid en onderlinge competitie belangrijk vinden, zijn bij de sportvereniging aan het goede adres. De sportverenigingen hebben daarbij het voordeel dat de sportloopbaan van de meeste sporters bij hun begint. Net zoals het onderzoek in van Hoekman et al., 2007, adviseer ik de NKS, bonden en verenigingen meer gebruik te maken van de mogelijkheden die de jeugdleden met zich meebrengen. Het is van belang om jongeren meer te betrekken bij de organisatie van sport- en beweegactiviteiten, zodat jongeren kunnen meedenken en meedoen. Daarbij lijkt gerichte ledenwerving op ouders van jeugdleden een zinvolle strategie om het marktaandeel van de georganiseerde sport te vergroten. Daarnaast is het belangrijk dat verenigingen werken aan hun zichtbaarheid in de maatschappij. De sportvereniging komt op deze manier ook onder de aandacht van diegenen die niet vanzelfsprekend hun weg naar het sportveld vinden. Een voorwaarde voor het slagen van deze strategie is dat sportverenigingen hun aanbod van diensten en voornamelijk de kwaliteit daarvan blijven doorontwikkelen.

Uit het huidige onderzoek blijkt dat tijd voor de 12-15-jarigen een grote rol speelt bij het wel of niet sporten (bij een sportvereniging). Daarnaast willen jongeren vooral alles samen doen met vrienden en ervaren hierbij een sociale groepsdruk. Tevens vinden jongeren het belangrijk dat er voldoende en goede sportfaciliteiten (materiaal, velden, kleding) aanwezig zijn en dat er nevenactiviteiten (feestjes, tripjes, toernooien) worden georganiseerd. Bij het werven en behouden van jongeren zal de nadruk dan ook moeten liggen op het creëren van een gunstig klimaat in de omgeving van de jongeren. Succesvolle methoden voor het betrekken van jongeren bij de sportvereniging is het inzetten van gekwalificeerde trainers of sporters. Wanneer jongeren iets hebben om naar op te kijken, motiveert het hen om deel te nemen. Ook het mee laten denken en organiseren van jongeren aan sportactiviteiten zorgt voor draagvlak voor deelname bij de jongeren. Verder willen jongeren sportactiviteiten het liefst zo kant-en-klaar mogelijk aangereikt krijgen en moet de nadruk bij de activiteiten liggen op “flexibel”, “variabel”, “nieuw”, en “stoer”. Daarnaast adviseer ik de sportvereniging zoveel mogelijk rekening te houden met de wensen van de jongeren wat betreft sportmogelijkheden, organisatie van nevenactiviteiten en trainingstijden en –dagen. De jongeren gaven aan soms gewoonweg te druk te zijn met school en te veel huiswerk te hebben om nog te gaan sporten bij de sportvereniging. In dit geval zal de sportclub niet te hard moeten optreden tegen de jongeren door consequenties te laten gelden als jongeren niet komen opdagen. Een goede communicatie tussen school en sportvereniging kan hierbij uitkomst bieden. De sportvereniging zal ervoor moeten zorgen dat de jongeren het sporten bij de sportclub minder als verplichting zien, maar met plezier naar de training gaan.

Een opvallende uitkomst in dit rapport is dat de trainer/coach een belangrijke rol speelt bij het wel of niet sporten bij een sportvereniging. Uit de onderzoeksresultaten is te concluderen dat vervelende (sport-) ervaringen met een trainer van invloed kunnen zijn op de sportdeelname en het lid zijn van de sportvereniging. De rol en invloed van de trainer op de sportbeoefening van jongeren mogen daarom niet onderschat worden. Per kind blijkt het zeer afhankelijk te zijn hoe een trainer wordt gezien. Voor het ene kind zal de trainer beoordeeld worden als te streng, terwijl een ander kind de trainer lekker fanatiek vindt. Hoe een trainer wordt ervaren hangt waarschijnlijk af van de sportmotieven van een 12-15-jarige. Zo zal het optreden van een trainer heel anders worden geïnterpreteerd door een kind dat sociale sportmotieven heeft en een kind dat juist veel waarde hecht aan prestatieve motieven. Dit betekent dat zowel de sportvereniging als de trainer rekening zullen moeten houden met de sportdoelen van jongeren en daarop moeten inspelen om de jongeren met plezier naar de sportvereniging te laten gaan. Verder komt uit de onderzoeksresultaten naar voren dat de reputatie van een sport belangrijk is voor de 12-15-jarige jongeren. Sportverenigingen zullen zich bewust moeten zijn van het feit dat een sport(vereniging) een bepaalde reputatie met zich meedraagt en dat niet

iedereen zich daarmee wil identificeren. Opvallend is bovendien dat kickboksen onder jongeren nu erg populair is. In de interviews komt naar voren dat vrijwel alle 12-15-jarigen ofwel op kickboksen zitten of er wel op zouden willen gaan. Kickboksen kan gezien worden als een harde en agressieve sport, waar blijkbaar zowel de jongens als meisjes niet voor terugdeinzen. Hieruit blijkt dat de jongeren kickboksen zien als sport die goed is voor hun reputatie.

10. Literatuur

- Azevedo, M. R., Araújo C. L., Da Silva M. C. & Hallal P.C., (2007). Tracking of physical activity from adolescence to adulthood: a population-based study. *Rev Saúde Pública*, 41(1), p. 69-75.
- Bennett, A. & Kahn-Harris, K., (2004). *After subculture, Critical Studies in Contemporary Youth Culture*. New York: Palgrave Macmillan.
- Boeije, H.R., (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: denken en doen*. Den Haag: Boom Uitgevers.
- Bottenburg, M. van. (1994). *Verborgene competitie. Over uiteenlopende populariteit van sporten*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Bourdieu, P., (1984). La jeunesse n'est qu'un mot. In: Hermes, J., Naber, P. & Dieleman, A., (2007). *Leefwerelden van jongeren*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Breedveld, K., (2004) Sportdeelname in de periode 1979-2003. In: Hildebrandt, V.H., Ooijendijk, W.T.M., Stiggelbout, M., Hopman-Rock, M., (red). *Tendrapport Bewegen en Gezondheid 2002/2003*. Amsterdam: PlantijnCasparie.
- Breedveld, K. & Tiesen-Raaphort, A., (2006). Beoefening. In: Breedveld, K., Tiesen-Raaphort, A., (red.) *Rapportage Sport (2006)*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Buisman, A. (1995). *Jongeren over sport*. Houten, Bohn Stafley van Loghum.
- Busby, G.J., (1997). Modelling participation motivation in sport. In: Kremer, J., Trew, K., Ogle, S. (red). *Young People's Involvement in Sport*. London: Routledge.
- CBS. (2003). *Jeugd 2003: cijfers en feiten*. Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Coakley, J.J., (1998). *Sport in Society. Issues & controversies*. Boston: Mc Graw-Hill.
- Coakley, J. & Donnelly, P. (1999). *Inside sports. Using sociology to understand athletes and sport experience*. London, Routledge.
- Cox, R.H. (2002). *Sport Psychology. Concepts en Applications (5th ed)*. New York: McGraw-Hill Companies.
- De Knop, P., Engstrom, L., Skirstad, B. & Weiss, M.R., (1996). *Worldwide Trends in Youth Sport*. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- Duijvendak, J.W., Krouwel, A., Kraaijkamp, R. & Boonstra, N., (1998). *Integratie door sport: Een onderzoek naar gemengde en ongemengde sportbeoefening van allochtonen en autochtonen*. Rotterdam: Bestuursdienst Rotterdam.
- Duijvendak, J.W. & Hurenkamp, M., (2004). *Kiezen voor de kudde*. Amsterdam: Van Genneep.
- Elling, A. (2002). *Ze zijn er (niet) voor gebouwd. In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Fraser-Thomas, J., Coté, J. & Deakin, J., (2007). Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 645-662

- Frelie, M. & Janssens, J., (2007). *Wat beweegt kinderen? Een onderzoek naar het sport- en beweeggedrag van kinderen.* 's Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- Gezondheidsraad, (2003). *Overgewicht en obesitas.* Den Haag: Gezondheidsraad.
- Giddens, A., (1991). *Modernity and Self-identity.* Cambridge: Polity Press.
- Gratton, C. & Jones, I., (2004). *Research methods for sport studies.* London: Routledge.
- Haan, J. de & Breedveld, K. (2000). *Trends en determinanten in de sport. Eerste resultaten uit het AVO 1999.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Hermes, J., Naber, P. & Dieleman, A., (2007). *Leefwerelden van jongeren.* Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Hoekman, R., Meulen, R. van der, Lucassen, J., Elling, A. & Breedveld, K., (2007). *Sporters in beeld. Sportersmonitor 2005-2006,* 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.
- NOC*NSF, (2004). *Nederland sportland. Sportagenda 2005-2008.* Arnhem: NOC*NSF.
- Kemper, H.C.G. & Ooijendijk, W.T.M. (2004) De Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen. In: Hildebrandt, V.H., Ooijendijk, W.T.M., Stiggelbout, M., Hopman-Rock, M., (red). *Trendrapport Bewegen en Gezondheid (2002/2003).* Amsterdam: PlantijnCasparie.
- Kremer, J., (1997). Introduction. In: Kremer, J., Trew, K., Ogle, S. (red) *Young People's Involvement in Sport.* London: Routledge.
- Lindner, K.J. & Johns, D.P., (1991). Factors in withdrawal from youth sport: A proposed model. *Journal of Sport Behaviour*, 14 (1).
- Mahoney, C., (1997). Age and sport participation. In: Kremer, J., Trew, K., Ogle, S. (red). *Young People's Involvement in Sport.* London: Routledge.
- Ooijendijk, W., Hildebrandt, V., Jacobusse, G. & Hopman-Rock, M., (2005). *Bewegen in Nederland 2000-2004 (OBIN).* Leiden: TNO.
- Ooijendijk, W.T.M., Hildebrandt, V.H. & Hopman-Rock, M.,(2006). *TNO Rappo Bewegen Gemeten 2002-2004.* Leiden: TNO Kwaliteit van Leven.
- Rhee, D.M. van., (2005). *Onder, door of met elkaar, er schuilt nergens gevaar. De drempels voor Turkse en Marokkaanse meisjes om te gaan sporten.* Scriptie ter afronding van de opleiding bestuurs- en organisatiewetenschap, Universiteit Utrecht.
- Scully, D. & Clarke, J., (1997). Gender issues in sport participation. In: Kremer, J., Trew, K., Ogle, S. (red) *Young People's Involvement in Sport.* London: Routledge.
- Sisjord, M-K., (1993). Sport and Youth in Norway: Constraints and Drop-out. In: Duquet, W., De Knop, P., Bollaert, L. (red); *Youth Sport, a social approach.* Brussel: VUBPress.
- Sociaal en Cultureel Planbureau, (2003). *Rapportage Jeugd 2002.* Den Haag: SCP Publicatie.
- Sociaal en Cultureel Planbureau, (2006). *Rapportage Jeugd 2006.* Den Haag: SCP Publicatie.
- Taks, M., Renson, R., Vanreusel, B., Beunen, G., Claessens, A., Colla, M., Lefevre, J., Ostyn, M., Schuremans, C., Simons, J. & Gerven, D. van, (1993). *Sociocultural Determinants of Sport*

Participation among 13 to 18 Year Old Flemish Girls: 1979-1989. In: Duquet, W., De Knop, P., Bollaert, L. (red); Youth Sport, a social approach. Brussel: VUBPress.

Telama, R., Yang, X., Viikari, J., Valimaki, I., Wanne, O. & Raitakari, O., (2005). Physical Activity from Childhood to Adulthood. A 21-Year Tracking Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(3), p. 267–273.

Vanreusel, B. & Bulcaen, F., (1992). *De sociale betekenis van sportdeelname*. Leuven: SOCK, KU Leuven.

Vanreusel, B., Renson, R., Beunen, G., Claessens, A., Lefevre, J., Lysens, R., Maes, H., Simons, J. & Vandeneynde, B., (1993). Adherence to Sport from Youth to Adulthood: A Longitudinal Study on Socialization. In: Duquet, W., De Knop, P., Bollaert, L. (red); Youth Sport, a social approach. Brussel: VUBPress.

Vazou, S., Ntoumanis, N. & Duda, J.L., (2004). Peer motivational climate in youth sport: a qualitative inquiry. *Psychology of Sport and Exercise*, 6, p. 497-516.

VWS, (2005). *Tijd voor sport. Bewegen, meedoen en presteren*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Wann, D. L., (1997). *Sport Psychology*. New Jersey: Murray State University.

Weick, K., (1995). *Sensemaking in organizations*. California: Sage Publications, Inc.

Weiss, M.R. & Williams, L. (2004). The why of Youth Sport Involvement: A Developmental Perspective on Motivational Processes. In M.R. Weiss (2004), *Developmental Sport and Exercise Psychology: A Lifespan Perspective* (pp. 223-268). Morgantown; Fitness Information Technology.

Wendel-Vos, G.C.W., Ooijendijk, W.T.M., Baal, P.H.M. van, Storm, I., Vijgen, S.M.C., Jans, M., Hopman-Rock, M., Schuit, A.J., Wit, G.A. de & Bemelmans, W.J.E., (2005). *Kosteneffectiviteit en gezondheidswinst van behalen beleidsdoelen bewegen en overgewicht*. Onderbouwing Nationaal Actieplan Sport en Bewegen. Bilthoven: RIVM rapport.

Wilmore, J.H. & Costill, D.L., (2001). *Physiology of Sport and Exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Wylleman, P., De Knop, P., Theeboom, M., Degreef, A. (1993) Research into the (Non)Participation of Youth in Organized Sports. In: Duquet, W., De Knop, P., Bollaert, L. (red); Youth Sport, a social approach. Brussel: VUBPress.

11. Bijlagen

Bijlage 1

Vragenlijst

Deze vragenlijst is onderdeel van een onderzoek dat wordt uitgevoerd op het IJburg College. Deze vragenlijst bevat algemene vragen en vragen die gericht zijn op sportdeelname en het lid zijn van de sportvereniging. In totaal bestaat de vragenlijst uit 15 vragen. Je bent ongeveer 5 minuten bezig met het invullen van de vragenlijst.

Naam:

ALGEMEEN

1. Je bent een

jongen

meisje

2. Jouw leeftijd is

12 jaar

13 jaar

14 jaar

15 jaar

3. Je volgt het opleidingsniveau

basis (vmbo-basis / vmbo-kader)

gevorderd (vmbo-theoretisch)

academisch (havo / vwo)

4. Jouw vader is geboren in

Nederland

Turkije

Een land in Afrika (ook Marokko en Somalië)

Een land in Azië (niet Indonesië en Japan; wel Iran, Irak, Israël)

Een land in Zuid-Amerika (ook Antillen en Suriname)

Indonesië of Japan

Een ander land in Europa (niet Turkije)

Een land in Noord-Amerika (ook Canada)

Een land in Australië of Nieuw Zeeland

Weet ik niet

Ik weet alleen de naam van het land,
namelijk

5. Jouw moeder is geboren in

Nederland

Turkije

Een land in Afrika (ook Marokko en Somalië)

Een land in Azië (niet Indonesië en Japan; wel Iran, Irak, Israël)

Een land in Zuid-Amerika (ook Antillen en Suriname)

Indonesië of Japan

Een ander land in Europa (niet Turkije)

Een land in Noord-Amerika (ook Canada)

Een land in Australië of Nieuw Zeeland

Weet ik niet

- Ik weet alleen de naam van het land, namelijk

SPORTDEELNAME

6. Beoefen je nu één of meerdere sporten?

- Ja (ga door naar vraag 7)
- Nee (ga door naar vraag 9)

7. Onder welke categorie valt deze sport/ vallen deze sporten? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Duursport, zoals joggen, wandelen, fietsen, roeien, aerobics
- Snelsport, zoals voetbal, volleybal, hockey, basketbal
- Racketsport, zoals tennis en squash
- Overige sporten, zoals gymnastiek en fitness

8. Wat vind jij belangrijk aan sporten?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Sporten is goed voor mijn conditie
- Sporten vind ik leuk/gezellig
- Sporten is goed voor mijn spieren/figuur
- Steeds beter te worden in de sport
- Met sporten ontmoet ik (nieuwe) vrienden en vriendinnen
- Na het sporten voel ik mij fit
- Anders, namelijk

9. Indien je nu NIET sport: Heb je in het verleden gesport? (Als je nu wel sport, vul dan 'niet van toepassing' in en ga door naar vraag 13)

- Ja
- Nee
- Niet van toepassing (ga door naar vraag 13)

10. Zou je willen sporten?

- Ja (ga door naar vraag 11)
- Nee (ga door naar vraag 12)

11. Onder welke categorie valt de sport/ vallen de sporten die je zou willen doen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Duursport, zoals joggen, wandelen, fietsen, roeien, aerobics
- Snelsport, zoals voetbal, volleybal, hockey, basketbal
- Racketsport, zoals tennis en squash
- Overige sporten, zoals gymnastiek en fitness

12. Waarom sport jij niet?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik vind sporten te duur
- Ik heb geen tijd om te sporten
- Ik moet er te lang voor reizen
- Ik ken geen leuke sport
- Ik vind sporten saai
- Ik ben slecht in sporten
- Niet van toepassing
- Anders, namelijk

SPORTVERENIGING

13. Ben je lid van een sportvereniging?

Ja

Nee

14. Ben je ooit lid geweest van een sportvereniging? (als je nu wel lid bent van een sportvereniging, vul dan 'niet van toepassing' in)

Ja

Nee

Niet van toepassing

15. Zou je lid willen zijn van een sportvereniging?

(als je nu wel lid bent van een sportvereniging, vul dan 'niet van toepassing' in)

Ja

Nee

Niet van toepassing

BEDANKT VOOR HET INVULLEN VAN DE VRAGENLIJST!!

Bijlage 2

Tabel 1. Kenmerken onderzoekspopulatie enquête met betrekking tot geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, etniciteit.

Variabele		Aantal	Percentage (%)
Geslacht	Vrouw	84	53,5
	Man	73	46,5
Leeftijd	12 jaar	36	22,9
	13 jaar	48	30,6
	14 jaar	43	27,4
	15 jaar	25	15,9
	16 jaar	5	3,2
Opleidingsniveau	VMBO-basis	26	16,6
	VMBO-theoretisch	48	30,6
	HAVO/VWO	83	52,8
Klas	1 ^e	83	52,9
	2 ^e	30	19,1
	3 ^e	44	28,0
Afkomst	Beide ouders geboren in Nederland	78	49,7
	1 ouder geboren in Nederland	30	19,1
	Beide ouders geboren in buitenland	49	31,2
Sportdeelname	Wel	113	72,0
	Niet	44	28,0
Lidmaatschap sportvereniging	Wel	89	56,3
	Niet	68	43,7

Bijlage 3

Interview opzet

Inleiding

Mijn naam is Marije Bouwknecht. Ik studeer aan de Universiteit van Utrecht en volg daar de opleiding Sportbeleid en Sportmanagement. Op dit moment ben ik bezig met mijn eindonderzoek. Ik doe onderzoek naar de betekenisgeving van 12-15-jarigen aan het lid zijn van een sportvereniging. Met betekenisgeving bedoel ik welke waarden/belangen eraan het lidmaatschap van de sportvereniging worden gegeven. Wat vind je nu eigenlijk van het wel of niet lid zijn van een sportvereniging.

Ik heb contact gezocht met jouw middelbare school en gevraagd of ik mijn onderzoek onder 12-15-jarigen mocht uitvoeren. Op deze manier kan ik 12-15-jarigen interviewen die wel en niet sporten en wel en niet lid zijn van een sportvereniging. Het interview wordt opgenomen met een recorder. Alle informatie zal vertrouwelijk worden behandeld. Het interview zal gemiddeld een uur in beslag nemen.

Wanneer je nu, tijdens of na het interview nog vragen hebt, laat het me gerust weten.

Voorbereidend gesprekje

Om ieder aan de interviewsetting te laten wennen, vertel ik iets over mijn betrokkenheid met het onderzoeksonderwerp. Sportbeoefening, lidmaatschap sportvereniging, sportbeleving.

Algemene informatie

Hoe heet je?

Hoe oud ben je?

Gezinssituatie (ouders, broers, zusjes)

Waar komen je moeder en je vader vandaan?

Wat voor opleidingsniveau volg je en in welke klas zit je?

Wat is het opleidingsniveau van jouw ouders?

Welke hobby's heb je?

Beoefen je een sport?

Zo ja: Hoe vaak sport je?

Hoeveel tijd per week ben je gemiddeld aan sporten kwijt?

Waar sport je? Sportvereniging, buurt, school, fitnessclub?

Ben je lid van een sportvereniging? Zo ja welke, waar, per wanneer?

Definitie van sport/bewegen

Is er volgens jou een verschil tussen sport en bewegen? Waarom wel/niet? Wanneer wel/niet?

Wanneer is bewegen een sport en wanneer niet? Waarom, leg uit.

Kun je voorbeelden noemen van vormen van bewegen die je ziet als sport of als bewegen?

Sportparticipatie

Welke sport(en) beoefen je nu? Kan je iets vertellen over deze sport. Waarom doe je deze sport(en) en wat je daaraan leuk vindt? Als je nog een keer mag kiezen welke sport je wilt gaan doen, zou je dan deze sport of een andere sport kiezen?

Zijn er sporten die je nog graag zou willen doen en zou willen leren? Waarom/leg uit wat je leuk vindt aan die sport(en)?

Heb je altijd al deze sport(en) beoefend of heb je ook andere sporten gedaan?

Hoe ben je er toe gekomen om te gaan sporten en om deze sport(en) te kiezen? Door wie of wat?

Is er volgens jou een verschil tussen sporten op school, in de buurt, bij een sportvereniging of fitnessclub? Leg uit. Welke vind je het leukst? Waar sport je het liefst? Waarom?

Sportbeleving

Hoe vind je het om te sporten? Waarom sport je nu? Wat beleef je aan sporten?

Wat vind je leuk/minder leuk aan het sporten? Leg uit.

Als je het (een keer) minder leuk vindt om te sporten, wat doe je dan? Leg uit..

Is jouw sportbeleving veranderd vergeleken met enkele jaren geleden toen je wat jonger was? Zo ja hoe en hoe komt dat?

Wanneer zou je stoppen met sport? Waarom, leg uit. Kun je redenen noemen om te stoppen met sporten en om niet meer te sporten?

Invloed familie/vrienden op sportparticipatie

Beoefenen jouw ouders ook een sport?

Zo ja welke sport(en) en hoe vaak beoefenen zij deze sport? Waar beoefenen ze deze sport?

Wat vind je er van dat zij wel/ niet sporten en dat zij deze sport daar beoefenen?

Als jouw ouders wel/niet zouden sporten, zou jij dan (toch) sporten, waarom?

Beoefenen jouw broers/zussen ook een sport?

Zo ja welke sport(en) en hoe vaak beoefenen zij deze sport? Waar beoefenen ze deze sport?

Wat vind je er van dat zij wel/ niet sporten en dat zij deze sport daar beoefenen?

Als jouw broers/zussen wel/niet zouden sporten, zou jij dan (toch) sporten, waarom?

Als jouw vriendje/vriendinnetje zou beginnen/stoppen met een sport, wat zou jij dan doen? Waarom?

Invloed geslacht op sportparticipatie

Sporten meisjes en jongens volgens jou anders? Is er een verschil tussen meisjes en jongens voetbal? Waarom?

Denk je dat het uitmaakt of je een jongen of een meisje bent welke sport je doet en hoeveel je sport? Waarom?

Denk je dat er een verschil is tussen jongens en meisjes waar ze gaan sporten? Worden jongens bijvoorbeeld eerder lid van een sportvereniging dan meisjes? Waarom?

Invloed leeftijd op sportparticipatie

Denk je dat het ouder worden invloed heeft op welke sport(en) je doet, hoeveel je sport en waar je sport?

Waarom, leg uit. Denk je dat een 12-jarige aan andere sport(en) je doet, meer/minder sport en ergens anders gaat sporten dan een 15-jarige? Waarom, leg uit.

Heb jij toen je jonger was andere sport(en) gedaan, meer/minder gesport of ergens anders gesport? Waarom, leg uit?

Invloed opleiding op sportparticipatie

Maakt het volgens jou uit welke opleiding je volgt welke sport je doet, hoeveel je sport en waar je sport?

Waarom? Kun je voorbeelden noemen?

Denk je dat je een andere sport had gedaan, meer/minder had gesport, ergens anders had gesport als je een andere opleiding (vmbo/havo/vwo) had gevolgd? Waarom?

Hebben jouw klasgenoten volgens jou invloed op de sport die je beoefend, de hoeveelheid die jij sport en waar je sport? Waarom?

Invloed etniciteit op sportparticipatie

Denk je dat meisjes/jongens met een andere afkomst dan Nederlands andere sporten doen, meer/minder sporten en ergens anders sporten, waarom?

Had je denk je als je een andere etniciteit had gehad een andere sport beoefend, meer/minder gesport of ergens anders gesport? Waarom?

Invloed omgeving op sportparticipatie

Kun je me iets vertellen over de buurt waar je woont. Wat kun je er doen en wat doe je er zelf? Vind je het er leuk? Wat zou je willen veranderen? Waarom?

Hoe zou jouw ideale buurt eruit zien? Wat zou er aanwezig moeten zijn en georganiseerd moeten worden? Waarom, leg uit.

Georganiseerd sporten

Waarom ben je wel/niet lid van een sportvereniging? Hoe ben je er toe gekomen om lid te worden van de sportvereniging? Door wie of wat?

Wat vind je leuk/minder leuk aan het lid zijn van een sportvereniging? Waarom, leg uit.

Wat is je beeld van een sportvereniging? Waarom? Hoe ziet jouw ideale sportvereniging eruit?

Als je iets kon veranderen aan jouw sportvereniging, wat zou dat zijn?

Als je lid bent van een sportvereniging, wat zou je dan verwachten van de sportvereniging, wat zou je willen dat de sportvereniging aanbiedt/doet/organiseert? Wat zou je willen doen voor de sportvereniging?

Wanneer zou je stoppen bij de sportvereniging? Waarom, leg uit. Kun je redenen noemen om te stoppen bij de sportvereniging en om niet meer lid te worden bij een sportvereniging?

Als een jongen/meisje zou willen sporten kan hij/zij dan beter naar een sportvereniging gaan of bijvoorbeeld in de buurt op straat gaan sporten of naar een fitnessclub? Wat is leuker? Waarom, leg uit.

Als een vriendje/vriendinnetje van jou wil voetballen, zou je hem/haar dan aanraden naar een sportvereniging te gaan of op straat te gaan voetballen? Wat is leuker/beter? Waarom, leg uit.

Heb je een idee waarom jongeren van jouw leeftijd/uit jouw team bij de sportvereniging vertrokken zijn, zijn ze elders gaan spelen of gestopt?

Welke activiteiten binnen en buiten het sporten/de sportvereniging zijn de afgelopen jaren belangrijker voor je geworden? Hoe komt dat? Leg uit.

Afsluiting

Het interview is afgelopen. Wat vond je van het interview? Heb je nog vragen/opmerkingen of zou je graag ergens nog een toelichting op willen hebben? Zijn er volgens jou nog dingen niet aan de orde gekomen in dit gesprek die je wel belangrijk vindt?

Bijlage 4

Tabel 2. Kenmerken onderzoekspopulatie interview met betrekking tot geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, etniciteit, sportdeelname en lidmaatschap van de sportvereniging.

Variabele		Aantal	Percentage (%)
Geslacht	Vrouw	10	53,5
	Man	9	46,5
Leeftijd	12 jaar	3	22,9
	13 jaar	5	30,6
	14 jaar	8	27,4
	15 jaar	3	15,9
Opleidingsniveau VMBO		10	16,6
	HAVO	4	30,6
	VWO	5	52,8
Klas	1 ^e	7	52,9
	2 ^e	9	19,1
	3 ^e	3	28,0
Etniciteit	Autochtoon	12	49,7
	Allochtoon	7	19,1
Sportdeelname	Wel	14	73,7%
	Niet	5	26,3
Lidmaatschap sportvereniging	Wel	9	47,4
	Niet	10	52,6